

Din ospatul Stapanului

Din ospatul Stapanului

Introducere, traducere, note și comentarii de IRINEU SLĂTINEANU

Editura Adonai

1995

Catre cei ce cred ca diavolii ocârmuiesc cele omenesti

CUVÂNT

Catre cei ce cred ca diavolii ocârmuiesc cele omenesti si se necajesc pentru pedepsele lui Dumnezeu, si se smintesc pentru îndestularile celor rai si pentru suferintele celor drepti

Socoteam ca din pricina vorbirii neîncetate va veti fi saturat de cuvintele mele. Dar vad ca s-a întâmplat dimpotriva, ca din neîncetarea ei nu s-a facut satiu, ci dorinta mai mare; nu greea, ci dulceata mai mare. Si s-a întâmplat aici precum se întâmpla cu iubitorii de vin la ospetele cele lumesti. Ca aceia cu cât beau mai mult vin, cu atât mai mult își aprind setea. Iar noi cu cât prelungim învățatura, cu atât aprindem pofta, înmultim dorinta si întarim dragostea. Si cu toate ca stiu saracia mea, dar nu încetez a urma ospatatorilor dornici punându-va deseori masa si turnându-va plin paharul învățaturii.

Caci vad ca dupa ce-l veti bea tot, iarasi veti înseta. Aceasta s-a vazut în toata vremea, dar mai ales în duminica trecuta. Si cum ca voi va împartasiti, fara satiu de dumnezeiestile cuvinte, s-a dovedit mai ales în ziua aceea, în care v-am învățat ca nu se cuvina a vorbi de rau unul pe altul, si v-am dat voie la o vorbire de rau fara primejdie, adica v-am sfatuit sa vorbiti de rau pacatele voastre, iar nu sa iscoditi cele straine. Si v-am adus în fata pe sfinti, care se prihaneau pe ei însisi, iar nu pe ceilalti. Pe Pavel care zice: "Iisus Hristos a venit în lume sa mântuiasca pe cei pacatosi, dintre care cel dintâi sunt eu" (I Tim. 1, 15) si iarasi: "Iar la urma tuturor, ca unui nascut înainte de vreme, mi s-a aratat si mie.

Caci eu sunt cel mai mic dintre Apostoli, care nu sunt vrednic sa ma numesc apostol, pentru ca am prigonit Biserica lui Dumnezeu" (I Cor. 15, 8-9). Pe Petru: "Iesi de la mine, Doamne, ca om pacatos sunt" (Lc. 5,8). Pe Matei care se numea pe sine vames chiar si în vremea apostoliei (Mt. 10, 3). Pe David: "Faradelegile mele au covârsit capul meu, ca o sarcina grea apasat-au peste mine" (Ps. 37, 4). Pe Isaia care se tânguia si plângea: "O, ticalosul de mine!... fiindca om necurat sunt si buze necurate având!." (Is. 6, 5). Pe cei trei tineri ce s-au marturisit în cuptorul cel cu foc: "Ca am pacatuit si am facut faradelege, departându-ne de la Tine" (Cânt. celor 3 tineri, vers. 5). Pe Daniil tot de aceasta tânguindu-se.

Si dupa enumerarea acestor sfinti am numit muste pe clevetitori. Si pe buna dreptate i-am numit asa, ca precum acelea se pun pe rani straine, tot asa si cei ce judeca pe altii musca pacate straine, aducând boala celor ce petrec împreuna cu ei. Iar pe cei ce se feresc de judecata i-am numit albine, care nu aduna boabele, ci zburând în livada faptelor bune ale sfintilor, întocmesc faguri de mare evlavie.

Atunci v-ati aratat pofta voastra cea fara de satiu. Cu toate ca cuvântul nostru s-a întins mult si s-a lungit ca niciodata pentru care fapt socoteam ca se va stinge osârdia voastra, dar s-a petrecut dimpotriva, ca mai mult s-a înfierbântat inima voastra si mai mare vi s-a aprins dorinta. Si de unde s-a aratat aceasta? De acolo ca la sfârșit s-au facut si glasuri de multumire deosebite si strigari mai stralucite. Asa cum se întâmpla la cuptoarele de pâine, la început lumina focului nu este asa de stralucitoare, dar dupa ce flacarile vor cuprinde toate lemnele, vâlватаia se ridica la mare înaltime.

Asa si atunci, în ziua aceea, s-a întâmplat la fel. La început nu era foarte înflacarata multimea, dar dupa ce cuvântul s-a întins si a cuprins toate pricinile cele puse înainte, semanându-se multa învatatura, atunci vi s-a aprins pofta ascultarii, caci sunetele si strigarea mai mari se faceau. Si cu toate ca eram pregatit sa vorbesc mai putine decât alta data, totusi am întrecut atunci masura. Dar niciodata nu întrec masura, ca lungimea învataturii o masor, nu cu multimea celor ce ar trebui vorbite, ci cu asezarea si osârdia celor ce asculta.

Cel ce vorbeste ascultatorilor plictisiti, desi va scurta învatatura, se pare ca face suparare. Iar cel ce va vorbi ascultatorilor fierbinti si treji, desi va întinde învatatura, tot nu satura pofta lor. Dar fiindca se întâmpla ca în atâta popor sa fie si unii slabi, care nu pot asculta tot cuvântul, pe aceia îi sfatuiesc ca, dupa ce vor lua cât pot duce, sa se duca.

Nimeni nu-i opreste sa stea peste puterea lor, dar nici ei sa nu sileasca ca sa se opreasca cuvântul mai înainte de vremea sa. Zici ca tu te-ai saturat. Dar fratele tau înca este flamând. Tu esti beat de multimea celor ce s-au vorbit, dar fratele tau înca înseteaza. Nici acela sa nu forteze neputinta ta, silindu-te sa primești mai multe decât poti, nici tu sa nu faci suparare osârdiei lui, oprindu-l de a lua, cât poate sa duca.

Aceasta si la mesele cele lumesti se face. Ca unii se satura mai degrab, iar altii mai cu zabava. Si nici acestia nu prihanesc pe aceia, nici aceia nu osândesc pe acestia. Acolo este laudat cel ce pleaca mai degrab, iar aici dimpotriva nu este laudat. Acolo a sfârși mai cu zabava, pricinuieste cearta si graire de rau, iar aici a ramâne mai cu zabava este lauda si vorbire de bine. Pentru care pricina? Pentru ca acolo sederea se face din pricina lacomiei, iar aici staruirea si asteptarea se face din pofta duhovniceasca si dragoste dumnezeiasca. Dar destul cu acestea.

Sa mergem la datoria care ne-a ramas din ziua aceea. Si ce am vorbit atunci?

Ca un glas era la toti oamenii, asa cum sunt de aceiasi fire. De unde dar este acum atâta deosebire de glasuri? Din lenevirea celor ce au luat darul. Despre acestea am zis atunci, aratând prin unirea glasului, iubirea de oameni a lui Dumnezeu, iar prin deosebirea lui, nemultumirea robilor. Acela cu toate ca stia mai dinainte ca vom pierde darul, totusi l-a dat, iar cei ce s-au învrednicit de el si nu l-au pazit, rai s-au facut.

Deci am aratat ca nu Dumnezeu ne-a departat de darul sau, ci noi l-am pierdut. Si cu toate ca l-am pierdut, mai pe urma mai mari daruri am luat decât cele ce am pierdut. Ca în loc de osteneli vremelnice, Dumnezeu ne-a cinstit cu viata vesnica, iar în loc de maracini si ciulini, a facut sa odrasleasca în sufletele noastre roada Duhului.

Nimic nu era mai defaimat decât omul, iar acum nimic nu este mai cinstit decât el. El era partea cea mai de pe urma a firii cuvântatoare, dar picioarele s-au facut cap si au fost duse sus la Scaunul cel împaratesc, prin pârga.

Si precum un om darnic si împartitor de mari daruri, vazând pe cineva ca a scapat din naufragiu numai cu trupul gol, îl primește cu mâinile întinse, îl îmbraca cu haine stralucite si-l aseaza la loc de cinste, asa si Dumnezeu a facut cu firea noastra.

Toate câte le-a avut omul le-a pierdut, îndrazneala, vorbirea cu Dumnezeu, petrecerea în rai, viata cea fara greutate si iesind din rai ca dintr-o înecare de corabie, gol s-a aflat.

Iar Dumnezeu primindu-l, îndata l-a îmbracat si povatuindu-l putin câte putin, l-a suit la cer, cu toate ca greseala lui nu era vrednica de iertare. Ca nu din pricina silei vânturilor s-a întâmplat scufundarea aceasta, ci din lenevirea lui. Dar n-a cautat Dumnezeu la aceasta, ci a miluit ticalosia noastra si cu dragoste ne-a primit, ca si cum am fi suferit neazul în mijlocul noianului. Ca fiind în rai si a cadea în pacat este ca si cum ti s-ar întâmpla înecare de corabie la mal. Pentru care pricina?

Pentru ca s-a împiedicat si a cazut când nu era mâhnire, nici grija, nici osteneli, nici trude si înca nu năpădise asupra firii noastre valurile cele nenumarate ale poftelor. Si precum piratii cu un fier mic gauresc corabia jefuita si astfel scufunda corabia, asa si atunci diavolul vazând corabia lui Adam, adica sufletul lui plin de multe bunatati, cu un glas subtire, ca si cu un fier mic, apropiindu-se si gaurindu-l, a jefuit toata bogatia lui, iar corabia a afundat-o. Dar Dumnezeu a facut câstigul mai mare decât paguba, caci firea noastra a suit-o la Scaunul cel împaratesc. Pentru aceasta si Pavel zice: “împreuna cu El ne-a sculat si împreuna ne-a asezat în ceruri, în Hristos Iisus, ca sa se arate în veacurile viitoare covârșitoarea bogatie a harului Sau, prin bunatatea ce a avut catre noi întru Hristos Iisus” (Efes. 2, 6-7).

Ce zici? Acum lucrul s-a facut si s-a savârșit. Dar cum zici “ca sa se arate în veacurile cele viitoare”? Oare nu s-a aratat? S-a aratat acum cu adevarat, dar nu tuturor oamenilor, ci numai mie celui credincios, iar cel necredincios înca n-a vazut minunea. Caci atunci, în ziua aceea, toata firea omeneasca fiind adunata, se va minuna de ceea ce s-a facut, iar noua celor credinciosi mai aratata ni se va face slava aceea.

Noi credem si acum, dar nu sunt asemenea cele nădăduite cu cele vazute si auzite. Si precum auzim ca împaratii au hlamida si coroana si haine de fir si scaunul cel împaratesc si ne minunam cu adevarat, cu atât mai mult ne minunam, când tragându-se perdelele, Il vom vedea pe Domnul sezând pe scaun înalt. Când se vor trage perdelele cerului si Imparatul îngerilor pogorându-Se, înconjurat de multimile ceresti, atunci, prin vedere, mai mult ne minunam. Pune-ti în minte, ce minune mai mare este sa vezi firea noastra purtându-se peste heruvimi si toata puterea îngereasca revarsata împrejurul ei.

Cugeta încă și la înțelepciunea lui Pavel, care cauta multe denumiri, ca să arate iubirea de oameni a lui Dumnezeu. Ca nu a zis numai “darul”, nici numai “bogatia”, ci “covârșitoarea bogatie a harului Sau, prin bunătate”. Dar și așa, n-a putut să arate, căci precum corpurile alunecacioase, deși s-ar tine de nenumerate mâini, tot scapă alunecând lesne, așa și iubirea de oameni a lui Dumnezeu, ori cu câte nume am numi-o, tot nu putem să o definim. Marimea ei covârșeste cu mult și întrece slăbiciunea cuvintelor noastre.

Lucru pe care și Pavel îl arată; că puterea cuvintelor este biruită de marimea iubirii lui Dumnezeu. Și care sunt acelea? “Iar lui Dumnezeu multumita pentru darul Sau cel negrait” (II Cor. 9, 15). Căci nici un cuvânt și nici o minte nu va putea arata purtarea - de grijă a lui Dumnezeu. De aceea aici se spune că este negraită, iar în alta parte se spune că ea covârșeste mintea noastră, căci zice: “Pacea lui Dumnezeu, care covârșeste toată mintea va pazi sufletele voastre”.

Din ceea ce am zis două lucruri putem învăța, întâi că nu Dumnezeu ne-a departat de dar, ci noi l-am pierdut. Al doilea, că mai multe daruri și mai mari bunătăți decât cele pierdute ni s-au dat. Voiesc să zic încă și al treilea. Care dar este acesta? Că de nu ne-ar fi dat Dumnezeu în urma mai mari daruri decât cele ce le-am pierdut, ci numai ar fi luat cele ce ne-a dat - și toate s-ar fi făcut din pricina noastră - și acest lucru era de ajuns să arate purtarea Lui de grijă față de noi. Că nu numai a da, ci și a lua cele date, este semn al iubirii de oameni și încă a celei mari.

Și de voiti, chiar de la rai putem să dovedim cuvântul. Dumnezeu a dat raiul din purtarea sa de grijă. Noi ne-am dovedit nevrednici de el din cauza nemulțumirii și a răutății noastre. A luat darul după ce ne-am făcut nevrednici, tot din rodul bunătății Lui. Și ce bunătate este a lua darul? Asteapta și vei auzi! Pune-ti în minte ce ar fi ajuns Cain de petrecea în rai după nelegiuirea uciderii? Că dacă și după ce a căzut din acea petrecere fericită, și a fost osândit la osteneală și durere, și înfricosarea cu moartea era proaspătă în conștiința lui, și după savârșirea ticalosiei tatălui lui, Adam, care era vie înaintea ochilor lui, și după ce i s-au însemnat în firea lui urmele urgiei lui Dumnezeu și era înconjurat de atâtea rele, la atâta răutate s-a dat, încât a nesocotit firea, a uitat că s-a născut în chinuri și a junghiat pe cel ce cu nimic nu l-a nedreptatit. S-a atins de sânge fratește și și-a mânăjit dreapta cu el.

N-a suferit când Dumnezeu l-a sfătuit să se astâmpere, ci s-a întors să ocarască pe Facătorul lui, să necinstească pe nascători. Deci dacă în rai s-ar fi petrecut aceasta, socoteste la câte răutăți ar fi ajuns. Dacă atâtea frâie au fost puse peste el și tot s-a ridicat spre ucidere, unde s-ar fi prapastuit, dacă nici o împiedicare de acest fel nu ar fi avut?

Voiești și de la mama acestuia să-ți dovedesc de cât bine s-a învrednicit din scoaterea din rai? Cercetează și vezi cum a fost Eva mai înainte și cum s-a făcut mai pe urma?

Mai înainte a socotit mai vrednic de credința pe amagitorul și vicleanul diavol, decât poruncile lui Dumnezeu și din vederea pomului a calcat legea cea pusă de El. Iar după ce a căzut din rai s-a făcut mai bună și mai înțeleaptă. Că născând fiu, zice: “Am dobândit om de la Dumnezeu” (Fac. 4, 1). Îndată a alergat la Stapânul, pe care mai înainte l-a defăimat, că nu datorește nașterea firii sau legii nuntii, ci Stapânului creației. Aceluia îi mulțumeste pentru nașterea copilului.

Aceea ce mai înainte a amagit pe barbat, mai pe urma a învățat pe copil și i-a pus nume, care poate să-l aducă într-o pomenire a darului lui Dumnezeu. Și nascând altul, zice: “Ca mi-a ridicat mie Domnul alta samânta în locul lui Abel, pe care l-a omorât Cain” (Idem, 4, 25). Pomeneste de ucidere și nu se necăjește, ci iarăși multumeste lui Dumnezeu, și pe copil îl socotește ca dar, dându-i pricina totdeauna de învățatura.

Asa face Dumnezeu, după ce ia, mai mari bunătăți daruiește. A căzut femeia din rai, dar s-a povătuat la cunoștința de Dumnezeu prin izgonirea aceea. Iată că mai mult a aflat, decât a pierdut.

Și dacă a fost de folos a cădea din rai, pentru ce a mai dat Dumnezeu raiul din început? Spre folos s-a făcut aceasta, o omule, și din pricina lenevirii noastre. Ca dacă Adam și Eva luau aminte de sine și ar fi fost înțelepți slujind Stăpânului și s-ar fi smerit, ar fi rămas în cinstea aceea. Dar devreme ce au ocarât darul ce li s-a dat, atunci de folos a fost ca să fie scoși afară.

Dar pentru ce l-a mai dat Dumnezeu dintru început? Ca să-și arate iubirea Sa de oameni, și cum ca El este gata să ne aducă totdeauna la mai mare cinste. Dar noi suntem peste tot pricina chinurilor și a pedepselor, înstrăinându-ne singuri de bunătățile cele făgăduite. Deci precum un părinte iubitor de fii lasă dintru început pe copilul său să petreacă în casă și să se îndulcească de toate cele părintești, iar dacă-l va vedea că se face rău, în atâta cinste fiind, îl depărtează de la masă și îl alungă de la fața sa, și de multe ori îl scoate și din casa părintească, ca lipsindu-se de bunătățile cele părintești și îndreptându-se cu ocarile și necinstirile, să se arate iarăși vrednic de cinstea fiiască și întorcându-se să primească mostenirea părintească.

Asa și Dumnezeu a făcut. A dat omului raiul. Iar arătându-se nevrednic l-a scos afară, ca prin petrecerea de afară îndreptându-se, să se arate iarăși vrednic de întoarcere. Și fiindcă după aceea s-a făcut mai bun, iarăși îl întoarce și-i zice: “Astăzi vei fi cu Mine în rai” (Lc. 23, 43).

Vezi că nu numai a da raiul, ci și a scoate din el este semn al purtării de grijă? Ca de nu ar fi căzut din rai, nu s-ar fi arătat iarăși vrednic de el.

Deci cuvântul acesta totdeauna să-l păzim și să ne aducem aminte de el; să-l folosim și la pricina ce ne stă înainte. Dumnezeu a dat glas și limba de obște tuturor. Acest lucru a fost dovada iubirii Sale de oameni. Oamenii nu au întrebuințat darul precum se cuvenea, ci s-au abatut la cea mai de pe urma nebbie. Dumnezeu a luat iarăși ceea ce a dat. Și având tot o limba au căzut în atâta nebbie, încât voiau să zidească un turn până la cer.

Oare nu ar fi poftit apoi să ajungă și până la vârful cerului, de nu i-ar fi pedepsit îndată? Desi aceasta le-ar fi fost cu neputință, dar înșă nelegiurea se savârșea de ei din voință. Și Dumnezeu, Care mai înainte le vede pe toate, îi desparte precum se cuvine cu amestecarea limbilor, pentru că n-au întrebuințat precum se cuvine unirea limbii. Și vezi iubirea de oameni a lui Dumnezeu. “Iată un neam este și tuturor o limba - zice Domnul - și aceasta au început a face” (Fac. 11, 6). Pentru ce nu îndată a despartit limbile, ci mai întâi se îndreptăteste, ca și cum ar fi vrut să se judece cu ei?

Cu toate ca nimeni nu l-a zis: De ce ai facut asa? Caci Stapân este si face câte vointe. Dar însa ca si cum ar vrea sa dea seama, aduce cuvinte de aparare, învatându-ne sa fim blânzi si iubitori de oameni. Caci daca Stapânul da cuvânt de justificare robilor si mai ales celor ce facusera nedreptate, cu mult mai mult noi trebuie sa ne dam unii altora prilej de aparare, macar ca vom fi mult nedreptatiti. Vezi cum da cuvânt de îndreptare. “Si era în tot pamântul, tuturor, o limba si un glas... si aceasta au început a face”.

Ca si cum ar fi zis: Nimeni sa nu Ma prihaneasca, vazând limbile despartite; nimeni sa nu socoteasca ca din început este pusa oamenilor aceasta deosebire a limbilor, caci zice: “Iata un neam este si tuturor o limba”.

Dar oamenii nu au întrebuintat darul precum se cuvenea. Si ca sa cunosti ca, prin ceea ce a facut, nu a pedepsit atât ceea ce au facut, pe cât a îndreptat mai înainte, cele ce urmau sa se întâmple, asculta ceea ce adauga: “Si acum nu vor înceta de la toate, oricâte se vor apuca a face”. Si acestea zise, astfel se înțeleg: De nu vor fi pedepsiti acum si nu vor fi împiedicati de la radacina pacatelor, nu vor înceta niciodata de la rautate, caci asa se tâlcuieste “nu vor înceta de la toate”, oricâte se vor apuca a face”.

Ca si cum ar fi zis: Si alte necuviinte mai mari vor adauga, în acest fel este rautatea, ca începând nu se opreste, precum nu se opreste focul când cuprinde lemnele, ci la mare înaltare se suie. Iata ca si împartirea limbilor a fost fapta a iubirii de oameni a lui Dumnezeu. Si i-a împrastiat, prin împartirea limbilor, ca sa nu cada în mai mare rautate.

Deci pe acest cuvânt sa mi-l paziti si sa-l aveti pururea înfipt în mintea voastra ca Dumnezeu nu numai când face bine este bun si iubitor de oameni, ci si când pedepseste. Ca pedepsele si bataile Lui, sunt dovada facerii de bine si a proniei Sale.

Deci când vei vedea ca se întâmpla foamete, seceta, boli, ploaie neîncetata si nepotrivire a vânturilor, sau alta pedeapsa de acest fel, care înțelepteste firea omeneasca, sa nu te necajesti, nici sa te scârbesti, ci închina-te Celui ce le îngaduie, lauda-L pentru purtarea de grija, caci El pedepseste trupul ca sa se înțelepteasca sufletul.

Dar oare Dumnezeu face acestea? Da, Dumnezeu le face.

Si întreg orasul de va fi de fata, si întreaga lume, nu ma voi sfii a zice acestea.

O, de as fi avut glas mai puternic ca al trâmbitei si daca ar fi fost cu putinta sa stau pe un loc înalt si sa strig tuturor, ca Dumnezeu face acestea. Nu din mândrie le zic, ci de la Proorocul, care împreuna cu mine striga si zice: “Oare va fi rautate în cetate, pe care nu a facut-o Domnul?” (Amos, 3, 6).

Iar rautatea este denumire de obste si voiesc ca voi sa stiti deosebirea clara a celor doua parti ale ei, ca nu din pricina denumirii, care este una, sa amestecam firea lucrurilor si sa scadem în hula.

Deci este rautate cu adevarat rautate: desfrânarea, preadesfrânarea, lacomia si celelalte nenumarate rele care sunt vrednice de cele mai aspre pedepse. Si este rautate, cum ar fi:

foametea, bolile, moartea si celelalte de acest fel. Dar acestea nu sunt rele, ci numai asa se zice. De ce? Ca de ar fi fost rele nu s-ar fi facut noua pricinuitoare de bunatati, înțeleptind trufia, încetând trândavia, calauzind spre osârdie si facându-ne mai cu luare aminte. Proorocul zice: “Când îi ucidea pe ei, atunci îl cautau si se întorceau si reveneau la Dumnezeu” (Ps. 77, 38).

Deci si Proorocul numeste rautate pe ceea ce ne înțelepteste, care ne face mai osârduitori, care ne întoarce la credinta, iar nu pe aceea care este vrednica de învinuiri. Aceea nu este lucrul lui Dumnezeu, ci scornire a relei noastre vointe. Iar aceasta se face spre surprerea si înlaturarea aceleia. Deci rautate numeste patimirea aceasta, care ni se pricinuieste din pedepse. Si se numeste asa nu dupa firea sa, ci dupa socoteala oamenilor. Ca devreme ce obisnuim a numi rautate nu numai furtisagurile si preadesfrânarile, ci si primejdiile si nevoile; ele s-au numit asa de la socoteala oamenilor.

Asemenea a zis si Proorocul: “Oare nu este rautate în cetate, pe care nu a facut-o Domnul?”. Acest lucru l-a aratat Dumnezeu si prin Isaia, zicând: “Eu sunt Dumnezeu, Cel ce fac pace si zidesc rele” (Is. 45, 7). Si numeste rele tot pe primejdii si nevoi. De aceasta rautate aminteste si Hristos în Evanghelie, zicând catre ucenici: “Ajunge zilei rautatea ei” (Mt. 6, 34), adica patimirea, necazul. Deci din toate partile este aratat caci prin rautate se înțelege pedepsele, pe care le aduce Dumnezeu asupra noastra, arătând dovada purtarii lui de grija fata de noi. Doctorul nu numai atunci este minunat când scoate pe cel bolnav în gradina sau în livada, sau îl trimite la bai, nici atunci când îi pune înainte masa bogata, sau atunci când îi porunceste sa petreaca nemâncat, când pedepseste cu foamea si chinuieste cu setea, când îl pironeste la pat, facându-i casa temnita si lipsindu-l chiar de lumina zilei, întunecând camera peste tot cu perdele, când taie, când arde si când da doctorii amare.

Deci cum nu este cu necuviinta a numi doctor pe cel ce face atâtea rele, cu atât mai putin a-L huli pe Dumnezeu, când va face vreuna din acestea, adica când va aduce foamete sau moarte, spunând ca nu poarta grija de lume. Cu toate ca El este Doctorul cel adevarat al sufletelor si al trupurilor noastre.

Ca de multe ori ia firea noastra, care zburda din pricina îndestularii si care se chinuieste sa nasca friguri ale pacatelor si o doctoreste cu lipsa si cu foamete, cu moarte si cu alte doctorii pe care le stie, izbavind-o de boli. Dar vei zice ca numai saracii simt foamea. Nu numai cu foame pedepseste Dumnezeu, ci si cu alte nenumarate pedepse. Pe cel ce este în saracie de multe ori cu foamea l-a înțeleptit, iar pe cel bogat care se desfateaza în îndestulare cu primejdii, cu boli si cu moarte fara de vreme. Ca Dumnezeu este înțelept si multe feluri de doctorii are pentru mântuirea noastra.

Asa fac si judecatorii. Nu numai cinstesc, nici încununeaza pe cei ce sunt în cetati sau dau numai daruri, ci de multe ori si pedepsesc. De aceea se gasesc la ei sabii ascutite, sunt pregatite temnite si roata si butuci si gealati si alte nenumarate chipuri de munci.

Si ceea ce gealatul este la judecatori, este foametea, la Dumnezeu care ca un gealat ne înțelepteste si ne departeaza de la pacat. La fel vedem si la lucratorii de pamânt, ei nu numai acopere radacina viei si o îngradesc împrejur, ci o si taie, aruncând multe vite. Pentru aceasta ei folosesc nu numai sapa, ci si cosoare îndemânatece. Cu toate acestea nu-i învinuim, când vedem

ca de multe ori taie multe mladite din cele netrebuincioase, ci mai mult ne minunam de ei, caci prin taierea celor de prisos fac pe cele ce ramân mai sanatoase.

Cum dar sa nu ne împacam cu fapta tatalui, a doctorului, a judecatorului si cu a lucratorului de pamânt si sa învinuim pe tatal când scoate pe fiul sau din casa, pe doctor când chinuieste pe bolnav, pe judecator când pedepseste, pe lucratorul de pamânt când taie.

Cine poate sa învinuiasca pe Dumnezeu, când voieste sa ne scoale din betia rautatii ca pe niste ametiti de cap si sa-L învinuim cu nenumarate prihaniri. Si ce nebunie mai mare este a da mai multa dreptate semenilor nostri, decât Stapânului? Acestea le graiesc cu frica pentru cei ce judeca, ca nu lovind cu picioarele împotriva boldurilor, sa si le umple de sânge si ca nu azvârlind cu pietre la cer, sa le cada in cap.

Dar si alta mai mare am de zis. A cerceta daca ne este de folos nu faptul ca ia darul de la noi - pogorându-ma la înțelegerea acelora - nici asa nu avem dreptul sa-L învinuim, caci stapân este peste ale Sale. La oameni când încredintam banii, sau împrumutam argintul, multumim pentru vremea în care ne-a împrumutat si nu ne suparam când vine timpul sa-si ia înapoi cele ale lor. Iar pe Dumnezeu, când voieste sa-Si ia pe ale Sale, de ce-L hulim? Spune-mi! Si cum nu este aceasta dovada nebuliei celei mai de pe urma?

Marele Iov n-a facut asa, si nu numai când primea multimea foarte mult, ci si când i se lua, caci a zis: "Domnul a dat, Domnul a luat... fie numele Domnului binecuvântat!" (Iov 1, 21). Si daca pentru acestea amândoua si în general pentru toate trebuie sa multumim, ca nu mai putin folositoare este a lua, decât a da, spune-mi, ce iertare vom avea?

Si Celui atât de blând, iubitor de oameni si purtator de grija, Care vindeca sufletele noastre cu mai multa înțelepciune ca doctorul, cu mai multa iubire de fii decât tatal, cu mai multa dreptate decât orice judecator si cu mai multa silinta decât orice lucrator de pamânt, îi rasplatim cu cele împotriva. Aceluia trebuind sa I ne închinam, noi Ii aducem învinuiri.

Oare ce poate fi mai nebun si mai nesimtit decât aceia care traind în atâta buna rânduiala, zic ca suntem lipsiti de purtarea de griji a lui Dumnezeu? Si asa sunt precum a sustinut cineva ca soarele este întunecat si rece, aratând prin aceasta neînțeleptia cea mai de jos. Si nu este soarele asa de luminat, precum este luminata si aratata purtarea de grija a lui Dumnezeu.

Unii îndraznesc sa zica, ca diavolii ocârmuiesc cele ale noastre. Ce sa-ti fac? Ai un Stapân prea iubitor de oameni. El voieste mai mult sa fie hulit de tine cu cuvintele acestea, decât a slobozi diavolilor viata ta si a te învăta pe viu cum ocârmuiesc diavolii. Caci numai atunci ai fi cunoscut bine rautatea acelora, când ai fi încercat-o cu lucrul. Dar si acum îmi este cu putinta sa arat aceasta cu o mica pilda.

Au întâmpinat pe Hristos doi îndraciti, care petreceau prin morminte, iar diavolii vazând ca vor fi scosi din cei doi, Il rugau pe Iisus sa le dea voie sa intre în turma de porci care pastea alaturea. Si le-a dat voie si intrând în ei, i-a prapastuit îndata pe toti. Iata asa ocârmuiesc diavolii. Si cu porcii nu au nimic, dar cu tine au de-a pururea razboi si lupta neîncetata si vrajba necurmata. Daca pe

acea, cu care nu aveau nimic, nici o clipa nu i-a suferit, ce nu ne-ar fi facut noua daca ne-ar fi avut sub stapânirea lor, care le suntem vrasmasi si totdeauna îi întarâtam.

Ce rane nevindecate nu ne-ar fi facut? Dumnezeu pentru aceasta i-a lasat sa intre în turma de porci, ca sa cunosti rautatea lor chiar cu trupurile dobitoacelor. Si cum ca si celor îndraciti tot asa li s-ar fi facut ca si porcilor, aratat este tuturor, de nu ar fi dobândit chiar în chinul acesta purtarea de grija a lui Dumnezeu. Deci si acum de vei vedea vreun om purtându-se ca diavolul, închina-te Stapânului si cunoaste rautatea lor. Ca amândoua acestea sunt cu putinta sa le vezi la acei îndraciti: iubirea de oameni a lui Dumnezeu si rautatea diavolilor. Rautatea diavolilor, când tulbura si înviforeaza sufletul celui îndracit, iar iubirea de oameni a lui Dumnezeu, când pe un asa diavol de salbatic, ce locuieste în om si doreste sa-l piarda, îl tine si-l opreste, nedându-i voie sa-si puna în lucrare toata puterea lui, ci numai atât ca si pe om sa-l înțelepteasca si rautatea lui s-o faca aratata.

Voiesti si o alta pilda din care sa vezi iarasi cum ocârmuieste diavolul, când îi da voie Dumnezeu sa-si puna în lucrare puterea sa? Aminteste-ti de cirezile si turmele lui Iov, cum într-o clipa toate le-a mistuit, de moartea cea ticaloasa a fiilor lui, de rana care a fost adusa peste tot trupul lui si vei vedea cruzimea, asprimea si nemilostivirea diavolilor.

Iar dintru acestea vei înțelege luminat, ca daca Dumnezeu ar fi slobozit ca lumea întreaga sa fie în stapânirea lor, toate le-ar fi tulburat si le-ar fi amestecat, si ceea ce a facut cirezilor, turmelor si porcilor si noua ne-ar fi facut si nici o clipa nu ne-ar fi lasat, sau le-ar fi fost mila de noi. De ar fi ocârmuit diavolii lumea, eram ca si cei îndraciti si nu numai ca aceia, ci si mai rau decât ei, caci pe aceia nu i-a slobozit Dumnezeu cu totul diavolilor, ca mult mai multe decât acestea ce patimesc, ar fi patimit.

Si înca ceva voi dovedi acelora ce zic acestea, care vazând neorânduiala în unele lucruri spun ca toate cele din viata noastra sunt ocârmuite de diavoli. De atâtia ani soarele îl vedem ca are rânduiala buna si calatoreste în toate zilele, multimea stelelor cea de multe feluri își pazeste rânduiala lor, drumurile lumii sunt fara oprire, noaptea si ziua urmeaza una dupa alta cu neîncetata schimbare, toate sunt în armonie si cele de sus si cele de jos, miscându-se ca într-un dans, si mai precis, ca fiecare își pazesc locul sau si nu ies din rânduiala pe care Dumnezeu a hotarât-o.

Si ce folos, vei zice, din buna rânduiala a cerului, a soarelui, a stelelor si a tuturor celorlalte, când cele ale noastre sunt pline de tulburare si de neorânduiala? Ce tulburare si neorânduiala, o omule? Aceasta pentru ca unii sunt bogati si nedreptatesc, rapesc, lacomesc, înghit în toate zilele. Junca saracilor, dar nici un rau nu patimeste.

Iar altii, care traiesc în blândete, cu înfrânare si dreptate si fiind împodobiti cu toate celelalte bunatati, sunt pedepsiti cu saracie si cu boli si cu alte rele. Acestea sunt dar, cele care te smintesc? Acestea sunt. Când vezi pe unul din cei ce rapesc, ca se pedepseste sau pe altii din cei ce petrec în fapte bune, ca se îndulcesc de cele bune, de ce nu lauzi pe Stapânul, si de ce nu-mi raspunzi la aceasta nedumerire? Pentru ca aceasta ma sminteste si mai mult.

De ce din doi rai, unul este pedepsit, iar celalalt scapa si se duce. Si din doi buni, unul este cinstit, iar celalalt chinuit? Aceasta este dovada proniei lui Dumnezeu, ca de ar fi pedepsit aici pe toti cei rai, si ar fi cinstit pe toti cei buni, de prisos ar mai fi fost Judecata viitoare. Si de nu ar fi pedepsit pe nici un rau, nici ar fi cinstit pe cineva din cei buni, cei rai s-ar fi facut mai rai si mai vicleni, fiindca sunt foarte trândavi la fapta buna, iar cei ce se hulesc, mai mult ar fi învinuit pe Dumnezeu, spunând ca cele ale noastre sunt cu totul lipsite de pronia lui Dumnezeu.

Si daca unii din cei rai se pedepsesc si unii din cei buni se cinstesc, zic ca lucrurile omenesti sunt fara nici o pronie a lui Dumnezeu, ce n-ar fi zis, daca nu s-ar fi zis, daca nu s-ar fi facut nici aceasta? Cu ce cuvinte n-ar fi bârfit? De aceea dar pe unii din cei rai îi pedepseste, iar pe altii îi lasa si pe unii din cei buni îi cinstesc, iar pe altii nu.

Dumnezeu nu pedepseste pe toti ca sa te încredinteze pe tine ca este înviere. Si pedepseste pe unii, ca prin pedepsirea acestora, ceilalti de frica sa se faca mai osârduitori. Si cinsteste pe unii din cei buni, ca prin aceasta sa traga si pe ceilalti la râvna faptei bune. Dar nu-i cinsteste pe toti, ca sa te înveti ca este alta vreme în care va rasplati tuturor. Ca de ar fi luat toti dupa cum au lucrat, nu ar fi crezut în înviere. Si daca nici unul n-ar fi fost rasplatit, cei mai multi s-ar fi facut mai trândavi. De aceea pe unii îi pedepseste, iar pe altii nu, folosindu-i si pe unii si pe altii. Ca acelora le taie rautatea, iar pe acestia, prin pedepsirea acelora, îi înțelepteste. Acestea se dovedesc si din cele ce a spus Hristos, ca spunându-I unii ca surpându-se turnul din Siloam, a ucis optsprezece oameni. El le raspunde: "...gânditi oare, ca ei au fost mai pacatosi decât toti oamenii care locuiau în Ierusalim? Nu! Zic voua; dar de nu va veti pocai, toti veti pieri la fel" (Lc. 13, 4-5).

Ai vazut ca aceia pentru pacate au murit, iar ceilalti au scapat, dar nu pentru ca erau drepti, ci ca prin moartea acelora sa se îndrepte si sa se faca buni? Dar poate vei zice ca cei ce au murit asa au fost nedreptatiti, ca s-ar fi îndreptat vazând pe altii ca sunt pedepsiti. Daca cu adevarat s-ar fi facut buni, prin pocainta, Dumnezeu nu i-ar fi pedepsit. Ca daca pe multi, stiindu-i de mai înainte ca nu se folosesc cu nimic de îndelunga lui rabdare, îi suferă si-i asteapta sa se destepte cândva din nebunia lor. Pentru aceasta cei ce au murit cu nimic nu au fost nedreptatiti, ci cu aceasta pedeapsa a taiat rautatea lor, iar munca cea de acolo le va fi mai usoara, pentru ca înca fiind aici au patimit ceva rau.

Si cei ce nu au fost pedepsiti, nu au fost nedreptatiti prin aceasta. Ca le era cu putinta, de ar fi vrut, sa întrebuinteze îndelunga rabdare a lui Dumnezeu spre schimbarea cea buna si minunându-se si cucerindu-se de ea, sa se schimbe spre fapta cea buna, iar prin pedepsele altora sa-si dobândeasca mântuirea. Iar de petrec în rautate, nu Dumnezeu este pricinuatorul, ci ei însisi sunt nevrednici de iertare, caci nu întrebuinteaza precum se cuvine îndelunga rabdare a Lui, Care pentru aceasta îndelung rabda, ca sa-i câstige. Si nu numai dovada aceasta o putem zice, pentru ce nu sunt pedepsiti aici toti cei rai, ci si alta tot asa de importanta. Si care este aceasta?

Daca toti cei ce au savârsit pacate, îndata ar fi fost pedepsiti, s-ar fi împutinat asa de mult neamul nostru, încât ar fi ajuns la sfârșit. Si ca sa te încredintezi ca aceasta este adevarat, asculta pe Proorocul, care zice: "De te vei uita la faradelegi, Doamne, Doamne, cine va suferi?" (Ps. 129, 3). Si daca vreti sa cercetam cuvântul acesta, sa lasam a cerceta viata fiecaruia cu de-amanuntul, ca nu ne este noua cu putinta a sti cele lucrate de fiecare în viata aceasta, si cele care toti le

gresim, pe acestea sa le aducem de fata, si din acestea ne va fi aratat luminat, ca de am fost pedepsiti imediat pentru fiecare pacat, demult ne-am fi prapadit.

Cel ce a numit pe fratele sau, nebune, vinovat este gheenei focului (Mt. 5,22), zice Scriptura. Este vreunul din noi care nu a facut pacatul acesta? Trebuia dar ca îndata sa fi numit, pe acela ce a pacatuit si nu numai pe el, ci toti ar fi trebuit sa fim rapiti si ne-am fi stins demult.

Iarasi cel ce se jura, macar si drept de se va jura, face ceea ce este de la cel rau (Ibid. 33). Care este dar cel ce nu s-a jurat? Si mai ales cine este cel ce nu s-a jurat strâmb niciodata.

Cel ce priveste la femeie cu ochi desfrânati, savârseste desfrânarea în inima sa (Ibid. 28). Si la acest pacat multi se vor afla vinovati. Deci daca acestea amintite de noi sunt asa de grele, si fiecare pacat este pricinuitor de mare pedeapsa, vom cugeta la pacatele cele facute de noi în ascuns, cu siguranta vom vedea pronia lui Dumnezeu, ca nu ne pedepseste pentru fiecare pacat.

De aceea când vei vedea pe cineva rapind, lacomind si nepedepsit ramânând, deschide-ti constiinta, cerceteaza-ti viata, vezi-ti pacatele si te vei încredinta ca în primul rând tie îti este de folos a nu te pedepsi pentru fiecare pacat. Pentru aceasta multi fara de socoteala graiesc, caci mai înainte de a cerceta cele ale lor, pe cele straine le judeca. Si asa lasând ale noastre, toti cercetam cele ale altora, dar sa nu facem aceasta, ci dimpotriva.

Si de vei vedea pe vreun drept ca se pedepseste, adu-ti aminte de Iov. Caci oricât de drept va fi cineva, nu va fi ca acela, nici chiar aproape ca el. Si oricâte rele ar patimi, niciodata nu va putea zice ca a patimit ca acela. Deci acestea luându-le în minte, înceteaza a prihani pe Stapânul si înțelege ca Dumnezeu lasând pe unul ca acesta sa patimeasca rau, nu-l paraseste, ci vrea sa-l încununeze si sa-l faca mai stralucit.

Iar de vei vedea pe vreun pacatos ca se pedepseste, adu-ti aminte de slabanogul care patimea pe pat de trezeci si opt de ani, ca si acela pentru pacate a patimit atât de mult, dupa cum spune Hristos: "Iata te-ai facut sanatos. De acum sa nu mai pacatuiesti, ca sa nu-ti fie ceva mai rau" (In. 5,14).

Noi suferim pentru pacate, când suntem pedepsiti, sau pentru a ne pricinui cununi, daca traim în fapte bune. Pentru aceasta ori de traim în dreptate, ori de traim în pacate, de folos ne este pedeapsa, caci uneori ne lamureste, iar alte ori ne înțelepteste, iar munca ceea ce va fi sa fie mai usoara ne va fi. Si cum ca se poate ca cei ce sunt pedepsiti aici si suferă cu multumire, sa li se faca acolo chinul mai blând, asculta pe Pavel, zicând: "De aceea multi dintre voi sunt neputinciosi si bolnavi si multi au murit. Caci de ne-am fi judecat pe noi însine, nu am mai fi judecati. Dar, fiind judecati de Domnul, suntem pedepsiti, ca sa nu fim osânditi împreuna cu lumea" (I Cor. 11, 30-32).

Deci stiind acestea si toate cele asemenea, sa laudam pronia lui Dumnezeu, iar acelor ce graiesc împotriva sa le astupam gura.

Daca ceva din cele ce se petrec, covârsesc mintea noastra, sa nu socotim, din aceasta, ca suntem lipsiti de purtarea de grija a lui Dumnezeu, ci, înțelegând pe cele neînțelese sa le lasam

înțelepciunii Lui celei neurmăte. Si dacă mestesugul omenesc nu este cu putința omului neiscusit să-l înțeleagă, cu atât mai mult va fi cu neputința minții omenesti să înțeleagă nemărginirea purtării de grijă a lui Dumnezeu (Rm. 11, 33).

Căci neînțelese sunt judecățile Lui și neurmăte căile Lui. Dar înșă luminându-ne din aceste puțină cuvinte, să mulțumim Domnului pentru toate cele ce se fac. Putem și în alt fel să mulțumim lui Dumnezeu pentru purtarea sa de grijă, căruia nimeni nu-I va putea grai împotriva.

Să întrebăm pe cei ce vorbesc împotriva: Oare este Dumnezeu? Si de vor zice că nu este, nici să nu le răspundem.

Căci precum celor nebuni nu li se cuvine a le răspunde, așa nici celor ce zic că nu este Dumnezeu. Si dacă o corabie care are puțin corabieri și călători, nici o stădie nu poate merge fără cel ce o cârmuiește, cu mult mai mult lumea această atât de mare, care are în ea atâtea suflete, alcătuite din deosebite stihii, nu ar fi ținut atâtea vreme, dacă nu ar fi fost pronia divină, care să întarească și să ție lumea această totdeauna.

Iar dacă ruginându-se de credința cea de obște a tuturor și de cercarea cea din lucruri, vor mărturisi că este drept Dumnezeu, precum cu adevărat și este. Iar de este drept, rasplatește fiecăruia cele după vrednicie și dreptate. Dar vedem că nu toți iau aici cele după vrednicie și dreptate. Deci dar este nevoie să nădăjduim, că ni se pastrează o altă rasplatire, când luând fiecare cele după vrednicie, să fie aratăta dreptatea lui Dumnezeu. Si cuvântul acesta nu ne aduce numai credința în purtarea de grijă a lui Dumnezeu, ci și pe cea în înviere.

Deci acestea știindu-le, și noi înșine să cugetăm cele pentru pronie și pentru înviere și pe alții să învățăm și toată osârdia să o punem, că celor ce se turbează împotriva Stăpânului, să le astupăm gurile.

Să-L slavim în toate, căci așa vom atrage asupra noastră mai multă purtarea Lui de grijă și dobândind mult ajutor, ne vom putea pazi de rautatea cea vesnică. Așa vom dobândi bunătățile cele ce vor să fie, cu darul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, Se cuvine slava, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Catre cei ce cred ca diavolii ocârmuiesc cele omenesti

CUVÂNT

Catre cei ce cred că diavolii ocârmuiesc cele omenesti și se necăjesc pentru pedepsele lui Dumnezeu, și se smintesc pentru îndestularile celor rai și pentru suferințele celor drepti

Socotem că din pricina vorbirii neînțetate va veti fi saturat de cuvintele mele. Dar vad că s-a întâmplat dimpotriva, că din neînțetarea ei nu s-a făcut sațiu, ci dorința mai mare; nu greata, ci dulceața mai mare. Si s-a întâmplat aici precum se întâmplă cu iubitorii de vin la ospetele cele lumesti. Că aceia cu cât beau mai mult vin, cu atât mai mult își aprind setea. Iar noi cu cât prelungim învățatura, cu atât aprindem poftă, înmulțim dorința și întărim dragostea. Si cu toate

ca stiu saracia mea, dar nu încetez a urma ospatatorilor dornici punându-va deseori masa si turnându-va plin paharul învățaturii.

Caci vad ca dupa ce-l veti bea tot, iarasi veti înseta. Aceasta s-a vazut în toata vremea, dar mai ales în duminica trecuta. Si cum ca voi va împartasiti, fara satiu de dumnezeiestile cuvinte, s-a dovedit mai ales în ziua aceia, în care v-am învățat ca nu se cuvine a vorbi de rau unul pe altul, si v-am dat voie la o vorbire de rau fara primejdie, adica v-am sfatuit sa vorbiti de rau pacatele voastre, iar nu sa iscoditi cele straine. Si v-am adus în fata pe sfinti, care se prihaneau pe ei însisi, iar nu pe ceilalti. Pe Pavel care zice: "Iisus Hristos a venit în lume sa mântuiasca pe cei pacatosi, dintre care cel dintâi sunt eu" (I Tim. 1, 15) si iarasi: "Iar la urma tuturor, ca unui nascut înainte de vreme, mi s-a aratat si mie.

Caci eu sunt cel mai mic dintre Apostoli, care nu sunt vrednic sa ma numesc apostol, pentru ca am prigonit Biserica lui Dumnezeu" (I Cor. 15, 8-9). Pe Petru: "Iesi de la mine, Doamne, ca om pacatos sunt" (Lc. 5,8). Pe Matei care se nimea pe sine vames chiar si în vremea apostoliei (Mt. 10, 3). Pe David: "Faradelegile mele au covârsit capul meu, ca o sarcina grea apasat-au peste mine" (Ps. 37, 4). Pe Isaia care se tânguia si plângea: "O, ticalosul de mine!... fiindca om necurat sunt si buze necurate având!." (Is. 6, 5). Pe cei trei tineri ce s-au marturisit în cuptorul cel cu foc: "Ca am pacatuit si am facut faradelege, departându-ne de la Tine" (Cânt. celor 3 tineri, vers. 5). Pe Daniil tot de aceasta tânguindu-se.

Si dupa enumerarea acestor sfinti am numit muste pe clevetitori. Si pe buna dreptate i-am numit asa, ca precum acelea se pun pe rani straine, tot asa si cei ce judeca pe altii musca pacate straine, aducând boala celor ce petrec împreuna cu ei. Iar pe cei ce se feresc de judecata i-am numit albine, care nu aduna boabele, ci zburând în livada faptelor bune ale sfintilor, întocmesc faguri de mare evlavie.

Atunci v-ati aratat pofta voastra cea fara de satiu. Cu toate ca cuvântul nostru s-a întins mult si s-a lungit ca niciodata pentru care fapt socoteam ca se va stinge osârdia voastra, dar s-a petrecut dimpotriva, ca mai mult s-a înfierbântat inima voastra si mai mare vi s-a aprins dorinta. Si de unde s-a aratat aceasta? De acolo ca la sfârșit s-au facut si glasuri de multumire deosebite si strigari mai stralucite. Asa cum se întâmpla la cuptoarele de pâine, la început lumina focului nu este asa de stralucitoare, dar dupa ce flacarile vor cuprinde toate lemnele, vâlvaia se ridica la mare înaltime.

Asa si atunci, în ziua aceea, s-a întâmplat la fel. La început nu era foarte înflacarata multimea, dar dupa ce cuvântul s-a întins si a cuprins toate pricinile cele puse înainte, semanându-se multa învățatura, atunci vi s-a aprins pofta ascultarii, caci sunetele si strigarea mai mari se faceau. Si ca toate ca eram pregatit sa vorbesc mai putine decât alta data, totusi am întrecut atunci masura. Dar niciodata nu întrec masura, ca lungimea învățaturii o masor, nu cu multimea celor ce ar trebui vorbite, ci cu asezarea si osârdia celor ce asculta.

Cel ce vorbeste ascultatorilor plictisiti, desi va scurta învățatura, se pare ca face suparare. Iar cel ce va vorbi ascultatorilor fierbinti si treji, desi va întinde învățatura, tot nu satura pofta lor. Dar fiindca se întâmpla ca în atâta popor sa fie si unii slabi, care nu pot asculta tot cuvântul, pe aceia îi sfatuiesc ca, dupa ce vor lua cât pot duce, sa se duca.

Nimeni nu-i opreste sa stea peste puterea lor, dar nici ei sa nu sileasca ca sa se opreasca cuvântul mai înainte de vremea sa. Zici ca tu te-ai saturat. Dar fratele tau înca este flamând. Tu esti beat de multimea celor ce s-au vorbit, dar fratele tau înca înseteaza. Nici acela sa nu forteze neputinta ta, silindu-te sa primesti mai multe decât poti, nici tu sa nu faci suparare osârdiei lui, oprindu-l de a lua, cât poate sa duca.

Aceasta si la mesele cele lumesti se face. Ca unii se satura mai degrab, iar altii mai cu zabava. Si nici acestia nu prihanesc pe aceia, nici aceia nu osândesc pe acestia. Acolo este laudat cel ce pleaca mai degrab, iar aici dimpotriva nu este laudat. Acolo a sfârsi mai cu zabava, pricinuieste cearta si graire de rau, iar aici a ramâne mai cu zabava este lauda si vorbire de bine. Pentru care pricina? Pentru ca acolo sederea se face din pricina lacomiei, iar aici staruirea si asteptarea se face din pofta duhovniceasca si dragoste dumnezeiasca. Dar destul cu acestea.

Sa mergem la datoria care ne-a ramas din ziua aceea. Si ce am vorbit atunci?

Ca un glas era la toti oamenii, asa cum sunt de aceiasi fire. De unde dar este acum atât deosebire de glasuri? Din lenevirea celor ce au luat darul. Despre acestea am zis atunci, aratând prin unirea glasului, iubirea de oameni a lui Dumnezeu, iar prin deosebirea lui, nemulțumirea robilor. Acela cu toate ca stia mai dinainte ca vom pierde darul, totusi l-a dat, iar cei ce s-au învrednicit de el si nu l-au pazit, rai s-au facut.

Deci am aratat ca nu Dumnezeu ne-a departat de darul sau, ci noi l-am pierdut. Si cu toate ca l-am pierdut, mai pe urma mai mari daruri am luat decât cele ce am pierdut. Ca în loc de osteneli vremelnice, Dumnezeu ne-a cinstit cu viata vesnica, iar în loc de maracini si ciulini, a facut sa odrasleasca în sufletele noastre roada Duhului.

Nimic nu era mai defaimat decât omul, iar acum nimic nu este mai cinstit decât el. El era partea cea mai de pe urma a firii cuvântatoare, dar picioarele s-au facut cap si au fost duse sus la Scaunul cel împaratesc, prin pârga.

Si precum un om darnic si împartitor de mari daruri, vazând pe cineva ca a scapat din naufragiu numai cu trupul gol, îl primește cu mâinile întinse, îl îmbraca cu haine stralucite si-l aseaza la loc de cinste, asa si Dumnezeu a facut cu firea noastra.

Toate câte le-a avut omul le-a pierdut, îndrazneala, vorbirea cu Dumnezeu, petrecerea în rai, viata cea fara greutate si iesind din rai ca dintr-o înecare de corabie, gol s-a aflat.

Iar Dumnezeu primindu-l, îndata l-a îmbracat si povatuindu-l putin câte putin, l-a suit la cer, cu toate ca greseala lui nu era vrednica de iertare. Ca nu din pricina silei vânturilor s-a întâmplat scufundarea aceasta, ci din lenevirea lui. Dar n-a cautat Dumnezeu la aceasta, ci a miluit ticalosia noastra si cu dragoste ne-a primit, ca si cum am fi suferit necazul în mijlocul noianului. Ca fiind în rai si a cadea în pacat este ca si cum ti s-ar întâmpla înecare de corabie la mal. Pentru care pricina?

Pentru ca s-a împiedicat si a cazut când nu era mâhnire, nici grija, nici osteneli, nici trude si înca nu napadise asupra firii noastre valurile cele nenumarate ale poftelor. Si precum piratii cu un fier

mic gauresc corabia jefuita si astfel scufunda corabia, asa si atunci diavolul vazând corabia lui Adam, adica sufletul lui plin de multe bunatati, cu un glas subtire, ca si cu un fier mic, apropiindu-se si gaurindu-l, a jefuit toata bogatia lui, iar corabia a afundat-o. Dar Dumnezeu a facut câstigul mai mare decât paguba, caci firea noastra a suit-o la Scaunul cel împaratesc. Pentru aceasta si Pavel zice: “împreuna cu El ne-a sculat si împreuna ne-a asezat în ceruri, în Hristos Iisus, ca sa se arate în veacurile viitoare covârșitoarea bogatie a harului Sau, prin bunatatea ce a avut catre noi întru Hristos Iisus” (Efes. 2, 6-7).

Ce zici? Acum lucrul s-a facut si s-a savârșit. Dar cum zici “ca sa se arate în veacurile cele viitoare”? Oare nu s-a aratat? S-a aratat acum cu adevarat, dar nu tuturor oamenilor, ci numai mie celui credincios, iar cel necredincios înca n-a vazut minunea. Caci atunci, în ziua aceea, toata firea omeneasca fiind adunata, se va minuna de ceea ce s-a facut, iar noua celor credinciosi mai aratata ni se va face slava aceea.

Noi credem si acum, dar nu sunt asemenea cele nadajduite cu cele vazute si auzite. Si precum auzim ca împaratii au hlamida si coroana si haine de fir si scaunul cel împaratesc si ne minunam cu adevarat, cu atât mai mult ne minunam, când tragându-se perdelele, Il vom vedea pe Domnul sezând pe scaun înalt. Când se vor trage perdelele cerului si Imparatul îngerilor pogorându-Se, înconjurat de multimile ceresti, atunci, prin vedere, mai mult ne minunam. Pune-ti în minte, ce minune mai mare este sa vezi firea noastra purtându-se peste heruvimi si toata puterea îngereasca revarsata împrejurul ei.

Cugeta înca si la înțelepciunea lui Pavel, care cauta multe denumiri, ca sa arate iubirea de oameni a lui Dumnezeu. Ca nu a zis numai “darul”, nici numai “bogatia”, ci “covârșitoarea bogatie a harului Sau, prin bunatate”. Dar si asa, n-a putut sa arate, caci precum corpurile alunecacioase, desi s-ar tine de nenumarate mâini, tot scapa alunecând lesne, asa si iubirea de oameni a lui Dumnezeu, ori cu câte nume am numi-o, tot nu putem sa o definim. Marimea ei covârșeste cu mult si întrece slabiciunea cuvintelor noastre.

Lucru pe care si Pavel îl arata; ca puterea cuvintelor este biruita de marimea iubirii lui Dumnezeu. Si care sunt acelea? “Iar lui Dumnezeu multumita pentru darul Sau cel negrait” (II Cor. 9, 15). Caci nici un cuvânt si nici o minte nu va putea arata purtarea - de grija a lui Dumnezeu. De aceea aici se spune ca este negraita, iar în alta parte se spune ca ea covârșeste mintea noastra, caci zice: “Pacea lui Dumnezeu, care covârșeste toata mintea va pazi sufletele voastre”.

Din ceea ce am zis doua lucruri putem învăta, întâi ca nu Dumnezeu ne-a departat de dar, ci noi l-am pierdut. Al doilea, ca mai multe daruri si mai mari bunatati decât cele pierdute ni s-au dat. Voiesc sa zic înca si al treilea. Care dar este acesta? Ca de nu ne-ar fi dat Dumnezeu în urma mai mari daruri decât cele ce le-am pierdut, ci numai ar fi luat cele ce ne-a dat - si toate s-ar fi facut din pricina noastra - si acest lucru era de ajuns sa arate purtarea Lui de grija fata de noi. Ca nu numai a da, ci si a lua cele date, este semn al iubirii de oameni si înca a celei mari.

Si de voiti, chiar de la rai putem sa dovedim cuvântul. Dumnezeu a dat raiul din purtarea sa de grija. Noi ne-am dovedit nevrednici de el din cauza nemulțumirii si a rautatii noastre. A luat darul dupa ce ne-am facut nevrednici, tot din rodul bunatatii Lui. Si ce bunatate este a lua darul?

Asteapta si vei auzi! Pune-ti în minte ce ar fi ajuns Cain de petrecea în rai dupa nelegiuirea uciderii? Ca daca si dupa ce a cazut din acea petrecere fericita, si a fost osândit la osteneala si durere, si înfricosarea cu moartea era proaspata în constiinta lui, si dupa savârșirea ticalosiei tatalui lui, Adam, care era vie înaintea ochilor lui, si dupa ce i s-au însemnat în firea lui urmele urgiei lui Dumnezeu si era înconjurat de atâtea rele, la atâta rautate s-a dat, încât a nesocotit firea, a uitat ca s-a nascut în chinuri si a junghiat pe cel ce cu nimic nu l-a nedreptatit. S-a atins de sânge fratesc si si-a mânjit dreapta cu el.

N-a suferit când Dumnezeu l-a sfatuit sa se astâmpere, ci s-a întors sa ocarasca pe Facatorul lui, sa necinsteasca pe nascatori. Deci daca în rai s-ar fi petrecut aceasta, socoteste la câte rautati ar fi ajuns. Daca atâtea frâie au fost puse peste el si tot s-a ridicat spre ucidere, unde s-ar fi prapastuit, daca nici o împiedicare de acest fel nu ar fi avut?

Voiesti si de la mama acestuia sa-ti dovedesc de cât bine s-a învrednicit din scoaterea din rai? Cerceteaza si vezi cum a fost Eva mai înainte si cum s-a facut mai pe urma?

Mai înainte a socotit mai vrednic de credinta pe amagitorul si vicleanul diavol, decât poruncile lui Dumnezeu si din vederea pomului a calcat legea cea pusa de El. Iar dupa ce a cazut din rai s-a facut mai buna si mai înțeleapta. Ca nascând fiu, zice: "Am dobândit om de la Dumnezeu" (Fac. 4, 1). Indata a alergat la Stapânul, pe care mai înainte l-a defaimat, ca nu datoreste nasterea firii sau legii nuntii, ci Stapânului creatiei. Aceluia îi multumeste pentru nasterea copilului.

Acea ce mai înainte a amagit pe barbat, mai pe urma a învățat pe copil si i-a pus nume, care poate sa-l aduca întru pomenirea darului lui Dumnezeu. Si nascând altul, zice: "Ca mi-a ridicat mie Domnul alta samânta în locul lui Abel, pe care l-a omorât Cain" (Idem, 4, 25). Pomeneste de ucidere si nu se necajeste, ci iarasi multumeste lui Dumnezeu, si pe copil îl socoteste ca dar, dându-i pricina totdeauna de învățatura.

Asa face Dumnezeu, dupa ce ia, mai mari bunatati daruieste. A cazut femeia din rai, dar s-a povatuit la cunostinta de Dumnezeu prin izgonirea aceea. Iata ca mai mult a aflat, decât a pierdut.

Si daca a fost de folos a cadea din rai, pentru ce a mai dat Dumnezeu raiul din început? Spre folos s-a facut aceasta, o omule, si din pricina lenevirii noastre. Ca daca Adam si Eva luau aminte de sine si ar fi fost înțelepti slujind Stapânului si s-ar fi smerit, ar fi ramas în cinstea aceea. Dar devreme ce au ocarât darul ce li s-a dat, atunci de folos a fost ca sa fie scosi afara.

Dar pentru ce l-a mai dat Dumnezeu dintru început? Ca sa-si arate iubirea Sa de oameni, si cum ca El este gata sa ne aduca totdeauna la mai mare cinste. Dar noi suntem peste tot pricina chinurilor si a pedepselor, înstrainându-ne singuri de bunatatile cele fagaduite. Deci precum un parinte iubitor de fii lasa dintru început pe copilul sau sa petreaca în casa si sa se îndulceasca de toate cele parintesti, iar daca-l va vedea ca se face rau, în atâta cinste fiind, îl departeaza de la masa si îl alunga de la fata sa, si de multe ori îl scoate si din casa parinteasca, ca lipsindu-se de bunatatile cele parintesti si îndreptându-se cu ocarile si necinstirile, sa se arate iarasi vrednic de cinstea fiiasca si întorcându-se sa primeasca mostenirea parinteasca.

Asa si Dumnezeu a facut. A dat omului raiul. Iar aratându-se nevrednic l-a scos afara, ca prin petrecerea de afara îndreptându-se, sa se arate iarasi vrednic de întoarcere. Si fiindca dupa aceea s-a facut mai bun, iarasi îl întoarce si-i zice: “Astazi vei fi cu Mine în rai” (Lc. 23, 43).

Vezi ca nu numai a da raiul, ci si a scoate din el este semn al purtarii de grija? Ca de nu ar fi cazut din rai, nu s-ar fi aratat iarasi vrednic de el.

Deci cuvântul acesta totdeauna sa-l pazim si sa ne aducem aminte de el; sa-l folosim si la pricina ce ne sta înainte. Dumnezeu a dat glas si limba de obste tuturor. Acest lucru a fost dovada iubirii sale de oameni. Oamenii nu au întrebuintat darul precum se cuvenea, ci s-au abatut la cea mai de pe urma nebulie. Dumnezeu a luat iarasi ceea ce a dat. Si având toti o limba au cazut în atâta nebulie, încât voiau sa zideasca un turn pâna la cer.

Oare nu ar fi poftit apoi sa ajunga si pâna la vârful cerului, de nu i-ar fi pedepsit îndata? Desi aceasta le-ar fi fost cu neputinta, dar însa nelegiurea se savârsea de ei din vointa. Si Dumnezeu, Care mai înainte le vede pe toate, îi desparte precum se cuvinea cu amestecarea limbilor, pentru ca n-au întrebuintat precum se cuvinea unirea limbii. Si vezi iubirea de oameni a lui Dumnezeu. “Iata un neam este si tuturor o limba - zice Domnul - si aceasta au început a face” (Fac. 11, 6). Pentru ce nu îndata a despartit limbile, ci mai întâi se îndreptateste, ca si cum ar fi vrut sa se judece cu ei?

Cu toate ca nimeni nu l-a zis: De ce ai facut asa? Caci Stapân este si face câte voieste. Dar însa ca si cum ar vrea sa dea seama, aduce cuvinte de aparare, învățându-ne sa fim blânzi si iubitori de oameni. Caci daca Stapânul da cuvânt de justificare robilor si mai ales celor ce facusera nedreptate, cu mult mai mult noi trebuie sa ne dam unii altora prilej de aparare, macar ca vom fi mult nedreptatiti. Vezi cum da cuvânt de îndreptare. “Si era în tot pamântul, tuturor, o limba si un glas... si aceasta au început a face”.

Ca si cum ar fi zis: Nimeni sa nu Ma prihaneasca, vazând limbile despartite; nimeni sa nu socoteasca ca din început este pusa oamenilor aceasta deosebire a limbilor, caci zice: “Iata un neam este si tuturor o limba”.

Dar oamenii nu au întrebuintat darul precum se cuvenea. Si ca sa cunosti ca, prin ceea ce a facut, nu a pedepsit atât ceea ce au facut, pe cât a îndreptat mai înainte, cele ce urmau sa se întâmple, asculta ceea ce adauga: “Si acum nu vor înceta de la toate, oricâte se vor apuca a face”. Si acestea zise, astfel se înțeleg: De nu vor fi pedepsiti acum si nu vor fi împiedicati de la radacina pacatelor, nu vor înceta niciodata de la rautate, caci asa se tâlcuieste “nu vor înceta de la toate”, oricâte se vor apuca a face”.

Ca si cum ar fi zis: Si alte necuviinte mai mari vor adauga, în acest fel este rautatea, ca începând nu se opreste, precum nu se opreste focul când cuprinde lemnele, ci la mare înaltare se suie. Iata ca si împartirea limbilor a fost fapta a iubirii de oameni a lui Dumnezeu. Si i-a împrastiat, prin împartirea limbilor, ca sa nu cada în mai mare rautate.

Deci pe acest cuvânt sa mi-l paziti si sa-l aveti pururea înfipt în mintea voastra ca Dumnezeu nu numai când face bine este bun si iubitor de oameni, ci si când pedepseste. Ca pedepsele si bataile Lui, sunt dovada facerii de bine si a proniei Sale.

Deci când vei vedea ca se întâmpla foamete, seceta, boli, ploaie neîncetata si nepotrivire a vânturilor, sau alta pedeapsa de acest fel, care înțelepteste firea omeneasca, sa nu te necajesti, nici sa te scârbesti, ci închina-te Celui ce le îngaduie, lauda-L pentru purtarea de grija, caci El pedepseste trupul ca sa se înțelepteasca sufletul.

Dar oare Dumnezeu face acestea? Da, Dumnezeu le face.

Si întreg orasul de va fi de fata, si întreaga lume, nu ma voi sfii a zice acestea.

O, de as fi avut glas mai puternic ca al trâmbitei si daca ar fi fost cu putinta sa stau pe un loc înalt si sa strig tuturor, ca Dumnezeu face acestea. Nu din mândrie le zic, ci de la Proorocul, care împreuna cu mine striga si zice: “Oare va fi rautate în cetate, pe care nu a facut-o Domnul?” (Amos, 3, 6).

Iar rautatea este denumire de obste si voiesc ca voi sa stiti deosebirea clara a celor doua parti ale ei, ca nu din pricina denumirii, care este una, sa amestecam firea lucrurilor si sa scadem în hula.

Deci este rautate cu adevarat rautate: desfrânarea, preadesfrânarea, lacomia si celelalte nenumarate rele care sunt vrednice de cele mai aspre pedepse. Si este rautate, cum ar fi: foametea, bolile, moartea si celelalte de acest fel. Dar acestea nu sunt rele, ci numai asa se zice. De ce? Ca de ar fi fost rele nu s-ar fi facut noua pricinuitoare de bunatati, înțeleptind trufia, încetând trândavia, calauzind spre osârdie si facându-ne mai cu luare aminte. Proorocul zice: “Când îi ucidea pe ei, atunci îl cautau si se întorceau si reveneau la Dumnezeu” (Ps. 77, 38).

Deci si Proorocul numeste rautate pe ceea ce ne înțelepteste, care ne face mai osârduitori, care ne întoarce la credinta, iar nu pe aceea care este vrednica de învinuire. Aceea nu este lucrul lui Dumnezeu, ci scornire a relei noastre vointe. Iar aceasta se face spre surparea si înlaturarea aceleia. Deci rautate numeste patimirea aceasta, care ni se pricinuieste din pedepse. Si se numeste asa nu dupa firea sa, ci dupa socoteala oamenilor. Ca devreme ce obisnuim a numi rautate nu numai furtisagurile si preadesfrânarile, ci si primejdiile si nevoile; ele s-au numit asa de la socoteala oamenilor.

Asemenea a zis si Proorocul: “Oare nu este rautate în cetate, pe care nu a facut-o Domnul?”. Acest lucru l-a aratat Dumnezeu si prin Isaia, zicând: “Eu sunt Dumnezeu, Cel ce fac pace si zidesc rele” (Is. 45, 7). Si numeste rele tot pe primejdii si nevoi. De aceasta rautate aminteste si Hristos în Evanghelie, zicând catre ucenici: “Ajunge zilei rautatea ei” (Mt. 6, 34), adica patimirea, necazul. Deci din toate partile este aratat caci prin rautate se înțelege pedepsele, pe care le aduce Dumnezeu asupra noastra, arătând dovada purtarii lui de grija fata de noi. Doctorul nu numai atunci este minunat când scoate pe cel bolnav în gradina sau în livada, sau îl trimite la bai, nici atunci când îi pune înainte masa bogata, sau atunci când îi porunceste sa petreaca nemâncat, când pedepseste cu foamea si chinuieste cu setea, când îl pironeste la pat, facându-i

casa temnita si lipsindu-l chiar de lumina zilei, întunecând camera peste tot cu perdele, când taie, când arde si când da doctorii amare.

Deci cum nu este cu necuviinta a numi doctor pe cel ce face atâtea rele, cu atât mai puțin a-L huli pe Dumnezeu, când va face vreuna din acestea, adica când va aduce foamete sau moarte, spunând ca nu poarta grija de lume. Cu toate ca El este Doctorul cel adevarat al sufletelor si al trupurilor noastre.

Ca de multe ori ia firea noastra, care zburda din pricina îndestularii si care se chinuiește sa nasca friguri ale pacatelor si o doareste cu lipsa si cu foamete, cu moarte si cu alte doctorii pe care le stie, izbavind-o de boli. Dar vei zice ca numai saracii simt foamea. Nu numai cu foame pedepseste Dumnezeu, ci si cu alte nenumarate pedepse. Pe cel ce este în saracie de multe ori cu foamea l-a înțeleptit, iar pe cel bogat care se desfaceaza în îndestulare cu primejdii, cu boli si cu moarte fara de vreme. Ca Dumnezeu este înțelept si multe feluri de doctorii are pentru mântuirea noastra.

Asa fac si judecatorii. Nu numai cinstesc, nici încununeaza pe cei ce sunt în cetati sau dau numai daruri, ci de multe ori si pedepsesc. De aceea se gasesc la ei sabii ascutite, sunt pregatite temnite si roata si butuci si gealati si alte nenumarate chipuri de munci.

Si ceea ce gealatul este la judecatori, este foametea, la Dumnezeu care ca un gealat ne înțelepteste si ne departeaza de la pacat. La fel vedem si la lucratorii de pamânt, ei nu numai acopere radacina vicii si o îngradesc împrejur, ci o si taie, aruncând multe vite. Pentru aceasta ei folosesc nu numai sapa, ci si cosoare îndemânatece. Cu toate acestea nu-i învinuim, când vedem ca de multe ori taie multe mladite din cele netrebuincioase, ci mai mult ne minunam de ei, caci prin taierea celor de prisos fac pe cele ce ramân mai sanatoase.

Cum dar sa nu ne împacam cu fapta tatalui, a doctorului, a judecatorului si cu a lucratorului de pamânt si sa învinuim pe tatal când scoate pe fiul sau din casa, pe doctor când chinuiește pe bolnav, pe judecator când pedepseste, pe lucratorul de pamânt când taie.

Cine poate sa învinuiasca pe Dumnezeu, când voieste sa ne scoale din betia rautatii ca pe niste ametiti de cap si sa-L învinuim cu nenumarate prihaniri. Si ce nebunie mai mare este a da mai multa dreptate semenilor nostri, decât Stapânului? Acestea le graiesc cu frica pentru cei ce judeca, ca nu lovind cu picioarele împotriva boldurilor, sa si le umple de sânge si ca nu azvârlind cu pietre la cer, sa le cada in cap.

Dar si alta mai mare am de zis. A cerceta daca ne este de folos nu faptul ca ia darul de la noi - pogorându-ma la înțelegerea acelora - nici asa nu avem dreptul sa-L învinuim, caci stapân este peste ale Sale. La oameni când încredintam banii, sau împrumutam argintul, multumim pentru vremea în care ne-a împrumutat si nu ne suparam când vine timpul sa-si ia înapoi cele ale lor. Iar pe Dumnezeu, când voieste sa-Si ia pe ale Sale, de ce-L hulim? Spune-mi! Si cum nu este aceasta dovada nebuniei celei mai de pe urma?

Marele Iov n-a facut asa, si nu numai când primea multumea foarte mult, ci si când i se lua, caci a zis: "Domnul a dat, Domnul a luat... fie numele Domnului binecuvântat!" (Iov 1, 21). Si daca

pentru acestea amândouă și în general pentru toate trebuie să mulțumim, că nu mai puțin folositoare este a lua, decât a da, spune-mi, ce iertare vom avea?

Și Celui atât de blând, iubitor de oameni și purtător de grijă, Care vindeca sufletele noastre cu mai multă înțelepciune ca doctorul, cu mai multă iubire de fii decât tatăl, cu mai multă dreptate decât orice judecător și cu mai multă silință decât orice lucrător de pământ, îi răsplătim cu cele împotriva. Aceluia trebuind să-I ne închinăm, noi-I aducem învinuire.

Oare ce poate fi mai nebun și mai nesimțit decât aceia care trăind în atâta bună rânduială, zic că suntem lipsiți de purtarea de grijă a lui Dumnezeu? Și așa sunt precum a susținut cineva că soarele este întunecat și rece, arătând prin această neînțeleptia cea mai de jos. Și nu este soarele așa de luminat, precum este luminată și arată purtarea de grijă a lui Dumnezeu.

Unii îndrăznesc să zică, că diavolii ocârmuiesc cele ale noastre. Ce să-ți faci? Ai un Stăpân prea iubitor de oameni. El voieste mai mult să fie hulit de tine cu cuvintele acestea, decât a slobozi diavolilor viața ta și a te învăța pe viu cum ocârmuiesc diavolii. Căci numai atunci ai fi cunoscut bine rautatea aceluia, când ai fi încercat-o cu lucrul. Dar și acum îmi este cu putință să arăt aceasta cu o mică pildă.

Au întâmpinat pe Hristos doi îndraciți, care petreceau prin morminte, iar diavolii văzând că vor fi scoși din cei doi, îl rugau pe Iisus să le dea voie să intre în turma de porci care păștea alături. Și le-a dat voie și intrând în ei, i-a prăpastuit în data pe toți. Iată așa ocârmuiesc diavolii. Și cu porcii nu au nimic, dar cu tine au de-a pururea război și luptă neîncetată și vrajbă necurmă. Dacă pe aceia, cu care nu aveau nimic, nici o clipă nu i-a suferit, ce nu ne-ar fi făcut nouă dacă ne-ar fi avut sub stăpânirea lor, care le suntem vrășmasi și totdeauna îi întărim.

Ce răne nevindecate nu ne-ar fi făcut? Dumnezeu pentru aceasta i-a lăsat să intre în turma de porci, că să cunoști rautatea lor chiar cu trupurile dobitoacelor. Și cum că și celor îndraciți tot așa li s-ar fi făcut că și porcilor, arătat este tuturor, de nu ar fi dobândit chiar în chinul acesta purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Deci și acum de vei vedea vreun om purtându-se ca diavolul, închina-te Stăpânului și cunoaște rautatea lor. Că amândouă acestea sunt cu putință să le vezi la acei îndraciți: iubirea de oameni a lui Dumnezeu și rautatea diavolilor. Rautatea diavolilor, când tulbură și înviforează sufletul celui îndracit, iar iubirea de oameni a lui Dumnezeu, când pe un așa diavol de salbătec, ce locuiește în om și dorește să-l piardă, îl ține și-l oprește, nedându-i voie să-și pună în lucrare toată puterea lui, ci numai atât ca și pe om să-l înțelească și rautatea lui să o facă arătată.

Voiești și o altă pildă din care să vezi iarăși cum ocârmuiește diavolul, când îi da voie Dumnezeu să-și pună în lucrare puterea sa? Aminteste-ți de cirezile și turmele lui Iov, cum într-o clipă toate le-a mistuit, de moartea cea ticaloasă a fiilor lui, de rana care a fost adusă peste tot trupul lui și vei vedea cruzimea, asprimea și nemilostivirea diavolilor.

Iar dintru acestea vei înțelege luminat, că dacă Dumnezeu ar fi slobozit că lumea întreagă să fie în stăpânirea lor, toate le-ar fi tulburat și le-ar fi amestecat, și ceea ce a făcut cirezilor, turmelor și porcilor și nouă ne-ar fi făcut și nici o clipă nu ne-ar fi lăsat, sau le-ar fi fost mila de noi. De ar fi ocârmuit diavolii lumea, eram că și cei îndraciți și nu numai că aceia, ci și mai rău decât ei, căci

pe aceia nu i-a slobozit Dumnezeu cu totul diavolilor, ca mult mai multe decât acestea ce patimesc, ar fi patimit.

Si înca ceva voi dovedi acelora ce zic acestea, care vazând neorânduiala în unele lucruri spun ca toate cele din viata noastra sunt ocârmuite de diavoli. De atâta ani soarele îl vedem ca are rânduiala buna si calatoreste în toate zilele, multimea stelelor cea de multe feluri își pazeste rânduiala lor, drumurile lumii sunt fara oprire, noaptea si ziua urmeaza una dupa alta cu neîncetata schimbare, toate sunt în armonie si cele de sus si cele de jos, miscându-se ca într-un dans, si mai precis, ca fiecare își pazesc locul sau si nu ies din rânduiala pe care Dumnezeu a hotarât-o.

Si ce folos, vei zice, din buna rânduiala a cerului, a soarelui, a stelelor si a tuturor celorlalte, când cele ale noastre sunt pline de tulburare si de neorânduiala? Ce tulburare si neorânduiala, o omule? Aceasta pentru ca unii sunt bogati si nedreptatesc, rapesc, lacomesc, înghit în toate zilele. Junca saracilor, dar nici un rau nu patimeste.

Iar altii, care traiesc în blândete, cu înfrânare si dreptate si fiind împodobiti cu toate celelalte bunatati, sunt pedepsiti cu saracie si cu boli si cu alte rele. Acestea sunt dar, cele care te smintesc? Acestea sunt. Când vezi pe unul din cei ce rapesc, ca se pedepseste sau pe altii din cei ce petrec în fapte bune, ca se îndulcesc de cele bune, de ce nu lauzi pe Stapânul, si de ce nu-mi raspunzi la aceasta nedumerire? Pentru ca aceasta ma sminteste si mai mult.

De ce din doi rai, unul este pedepsit, iar celalalt scapa si se duce. Si din doi buni, unul este cinstit, iar celalalt chinuit? Aceasta este dovada proniei lui Dumnezeu, ca de ar fi pedepsit aici pe toti cei rai, si ar fi cinstit pe toti cei buni, de prisos ar mai fi fost Judecata viitoare. Si de nu ar fi pedepsit pe nici un rau, nici ar fi cinstit pe cineva din cei buni, cei rai s-ar fi facut mai rai si mai vicleni, fiindca sunt foarte trândavi la fapta buna, iar cei ce se hulesc, mai mult ar fi învinuit pe Dumnezeu, spunând ca cele ale noastre sunt cu totul lipsite de pronia lui Dumnezeu.

Si daca unii din cei rai se pedepsesc si unii din cei buni se cinstesc, zic ca lucrurile omenesti sunt fara nici o pronie a lui Dumnezeu, ce n-ar fi zis, daca nu s-ar fi zis, daca nu s-ar fi facut nici aceasta? Cu ce cuvinte n-ar fi bârfit? De aceea dar pe unii din cei rai îi pedepseste, iar pe altii îi lasa si pe unii din cei buni îi cinstesc, iar pe altii nu.

Dumnezeu nu pedepseste pe toti ca sa te încredinteze pe tine ca este înviere. Si pedepseste pe unii, ca prin pedepsirea acestora, ceilalti de frica sa se faca mai osârduitori. Si cinsteste pe unii din cei buni, ca prin aceasta sa traga si pe ceilalti la râvna faptei bune. Dar nu-i cinsteste pe toti, ca sa te înveti ca este alta vreme în care va rasplati tuturor. Ca de ar fi luat toti dupa cum au lucrat, nu ar fi crezut în înviere. Si daca nici unul n-ar fi fost rasplatit, cei mai multi s-ar fi facut mai trândavi. De aceea pe unii îi pedepseste, iar pe altii nu, folosindu-i si pe unii si pe altii. Ca acelora le taie rautatea, iar pe acestia, prin pedepsirea acelora, îi înțelepteste. Acestea se dovedesc si din cele ce a spus Hristos, ca spunându-I unii ca surpându-se turnul din Siloam, a ucis optsprezece oameni. El le raspunde: "...gânditi oare, ca ei au fost mai pacatosi decât toti oamenii care locuiau în Ierusalim? Nu! Zic voua; dar de nu va veti pocai, toti veti pieri la fel" (Lc. 13, 4-5).

Ai vazut ca aceia pentru pacate au murit, iar ceilalti au scapat, dar nu pentru ca erau drepti, ci ca prin moartea acelor sa se îndrepte si sa se faca buni? Dar poate vei zice ca cei ce au murit asa au fost nedreptatiti, ca s-ar fi îndreptat vazând pe altii ca sunt pedepsiti. Daca cu adevarat s-ar fi facut buni, prin pocainta, Dumnezeu nu i-ar fi pedepsit. Ca daca pe multi, stiindu-i de mai înainte ca nu se folosesc cu nimic de îndelunga lui rabdare, îi suferă si-i asteapta sa se desestepe cândva din nebunia lor. Pentru aceasta cei ce au murit cu nimic nu au fost nedreptatiti, ci cu aceasta pedeapsa a taiat rautatea lor, iar munca cea de acolo le va fi mai usoara, pentru ca înca fiind aici au patimit ceva rau.

Si cei ce nu au fost pedepsiti, nu au fost nedreptatiti prin aceasta. Ca le era cu putinta, de ar fi vrut, sa întrebuinteze îndelunga rabdare a lui Dumnezeu spre schimbarea cea buna si minunându-se si cucerindu-se de ea, sa se schimbe spre fapta cea buna, iar prin pedepsele altora sa-si dobândeasca mântuirea. Iar de petrec în rautate, nu Dumnezeu este pricinuatorul, ci ei însisi sunt nevrednici de iertare, caci nu întrebuinteaza precum se cuvine îndelunga rabdare a Lui, Care pentru aceasta îndelung rabda, ca sa-i câstige. Si nu numai dovada aceasta o putem zice, pentru ce nu sunt pedepsiti aici toti cei rai, ci si alta tot asa de importanta. Si care este aceasta?

Daca toti cei ce au savârsit pacate, îndata ar fi fost pedepsiti, s-ar fi împutinat asa de mult neamul nostru, încât ar fi ajuns la sfârșit. Si ca sa te încredintezi ca aceasta este adevarat, asculta pe Proorocul, care zice: “De te vei uita la faradelegi, Doamne, Doamne, cine va suferi?” (Ps. 129, 3). Si daca vreti sa cercetam cuvântul acesta, sa lasam a cerceta viata fiecaruia cu de-amanuntul, ca nu ne este noua cu putinta a sti cele lucrate de fiecare în viata aceasta, si cele care toti le gresim, pe acestea sa le aducem de fata, si din acestea ne va fi aratat luminat, ca de am fost pedepsiti imediat pentru fiecare pacat, demult ne-am fi prapadit.

Cel ce a numit pe fratele sau, nebune, vinovat este gheenei focului (Mt. 5,22), zice Scriptura. Este vreunul din noi care nu a facut pacatul acesta? Trebuia dar ca îndata sa fi numit, pe acela ce a pacatuit si nu numai pe el, ci toti ar fi trebuit sa fim rapiti si ne-am fi stins demult.

Iarasi cel ce se jura, macar si drept de se va jura, face ceea ce este de la cel rau (Ibid. 33). Care este dar cel ce nu s-a jurat? Si mai ales cine este cel ce nu s-a jurat strâmb niciodata.

Cel ce priveste la femeie cu ochi desfrânati, savârseste desfrânarea în inima sa (Ibid. 28). Si la acest pacat multi se vor afla vinovati. Deci daca acestea amintite de noi sunt asa de grele, si fiecare pacat este pricinuator de mare pedeapsa, vom cugeta la pacatele cele facute de noi în ascuns, cu siguranta vom vedea pronia lui Dumnezeu, ca nu ne pedepseste pentru fiecare pacat.

De aceea când vei vedea pe cineva rapind, lacomind si nepedepsit ramânând, deschide-ti constiinta, cerceteaza-ti viata, vezi-ti pacatele si te vei încredinta ca în primul rând tie îți este de folos a nu te pedepsi pentru fiecare pacat. Pentru aceasta multi fara de socoteala graiesc, caci mai înainte de a cerceta cele ale lor, pe cele straine le judeca. Si asa lasând ale noastre, toti cercetam cele ale altora, dar sa nu facem aceasta, ci dimpotriva.

Si de vei vedea pe vreun drept ca se pedepseste, adu-ti aminte de Iov. Caci oricât de drept va fi cineva, nu va fi ca acela, nici chiar aproape ca el. Si oricâte rele ar patimi, niciodata nu va putea zice ca a patimit ca acela. Deci acestea luându-le în minte, înceteaza a prihani pe Stapânul si

înțelege ca Dumnezeu lasând pe unul ca acesta sa patimeasca rau, nu-l paraseste, ci vrea sa-l încununeze si sa-l faca mai stralucit.

Iar de vei vedea pe vreun pacatos ca se pedepseste, adu-ti aminte de slabanogul care patimea pe pat de treizeci si opt de ani, ca si acela pentru pacate a patimit atât de mult, dupa cum spune Hristos: "Iata te-ai facut sanatos. De acum sa nu mai pacatuiesti, ca sa nu-ti fie ceva mai rau" (In. 5,14).

Noi suferim pentru pacate, când suntem pedepsiti, sau pentru a ne pricinui cununi, daca traim în fapte bune. Pentru aceasta ori de traim în dreptate, ori de traim în pacate, de folos ne este pedeapsa, caci uneori ne lamureste, iar alte ori ne înțeptește, iar munca ceea ce va fi sa fie mai usoara ne va fi. Si cum ca se poate ca cei ce sunt pedepsiti aici si suferă cu multumire, sa li se faca acolo chinul mai blând, asculta pe Pavel, zicând: "De aceea multi dintre voi sunt neputinciosi si bolnavi si multi au murit. Caci de ne-am fi judecat pe noi însine, nu am mai fi judecati. Dar, fiind judecati de Domnul, suntem pedepsiti, ca sa nu fim osânditi împreuna cu lumea" (I Cor. 11, 30-32).

Deci stiind acestea si toate cele asemenea, sa laudam pronia lui Dumnezeu, iar acelor ce graiesc împotriva sa le astupam gura.

Daca ceva din cele ce se petrec, covâresc mintea noastra, sa nu socotim, din aceasta, ca suntem lipsiti de purtarea de grija a lui Dumnezeu, ci, înțelegând pe cele neînțelese sa le lasam înțelepciunii Lui celei neurmăte. Si daca mestesugul omenesc nu este cu putinta omului neiscusit sa-l înțeleaga, cu atât mai mult va fi cu neputinta mintii omenesti sa înțeleaga nemarginirea purtării de grija a lui Dumnezeu (Rm. 11, 33).

Caci neînțelese sunt judecatile Lui si neurmăte caile Lui. Dar însa luminându-ne din aceste putine cuvinte, sa multumim Domnului pentru toate cele ce se fac. Putem si în alt fel sa multumim lui Dumnezeu pentru purtarea sa de grija, caruia nimeni nu-I va putea grai împotriva.

Sa întrebam pe cei ce vorbesc împotriva: Oare este Dumnezeu? Si de vor zice ca nu este, nici sa nu le raspundem.

Caci precum celor nebuni nu li se cuvina a le raspunde, asa nici celor ce zic ca nu este Dumnezeu. Si daca o corabie care are putini corabieri si calatori, nici o stadie nu poate merge fara cel ce o cârmuieste, cu mult mai mult lumea aceasta atât de mare, care are în ea atâtea suflete, alcatuite din deosebite stihii, nu ar fi tinut atâta vreme, daca nu ar fi fost pronia divina, care sa întareasca si sa tie lumea aceasta totdeauna.

Iar daca rusinându-se de credinta cea de obste a tuturor si de cercarea cea din lucruri, vor marturisi ca este drept Dumnezeu, precum cu adevarat si este. Iar de este drept, rasplatește fiecaruia cele dupa vrednicie si dreptate. Dar vedem ca nu toti iau aici cele dupa vrednicie si dreptate. Deci dar este nevoie sa nadajduim, ca ni se pastreaza o alta rasplatire, când luând fiecare cele dupa vrednicie, sa fie aratata dreptatea lui Dumnezeu. Si cuvântul acesta nu ne aduce numai credinta in purtarea de grija a lui Dumnezeu, ci si pe cea în înviere.

Deci acestea stiindu-le, si noi însine sa cugetam cele pentru pronie si pentru înviere si pe altii sa învatam si toata osârdia sa o punem, ca celor ce se turbeaza împotriva Stapânului, sa le astupam gurile.

Sa-L slavim în toate, caci asa vom atrage asupra noastra mai multa purtarea Lui de grija si dobândind mult ajutor, ne vom putea pazi de rautatea cea vesnica. Asa vom dobândi bunatatile cele ce vor sa fie, cu darul si cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Caruia, împreuna cu Tatal si cu Sfântul Duh, Se cuvine slava, acum si pururea si în vecii vecilor. Amin.

Cuvant la serafim

CUVÂNT
la Serafim

Abia am sfârșit cuvântul despre Ozia, nu pentru lungimea caili zic, ci pentru iubirea voastra de stiinta, pe care o parcurgeti împreuna cu noi. Caci precum cârmaciul, care are calatori curiosi si doritori de a vedea cetati straine, nu într-o zi își savârșeste calatoria sa, chiar de va fi si de o zi departarea, ci mai multa vreme este silit sa petreaca, ancorând corabia în fiecare liman si dând voie calatorilor sa viziteze fiecare oras, ca sa împlineasca dorinta lor, asa si noi am facut, nu înnotând împrejurul ostroavelor, nici vizitând târguri, limanuri si cetati, ci cercetând faptele bune ale barbatilor celor ce s-au nevoit si lenevirea acelora ce au gresit.

Nerusinarea împaratului si îndrazneala preotului, mânia lui Dumnezeu si iubirea de oameni, amândoua s-au facut spre îndreptare. Si devreme ce acum am ajuns la cetatea cea împarateasca, sa nu mai zabovim, ci linistiti, ca cei ce voim sa intram în cetate, asa sa ne suim la Ierusalimul cel de sus, maica noastra a tuturor, care este liber, unde sunt serafimii, unde sunt heruvimii, unde sunt miile de arhangheli, unde sunt milioanele de îngeri, unde este Scaunul cel împaratesc.

Nimeni dar, sa nu se apropie întinat, nimeni pângarit, ca îndraznim sa cercetam lucrurile de taina.

Nimeni sa nu fie necurat si nevrednic ascultând acestea. Totusi si cel întinat si pângarit sa se apropie, dar, lasând afara toata necuratia si rautatea si asa sa intre. Pe acela care avea haine întinate, tatal mirelui l-a izgonit din camera si din orasul Sfânt, nu pentru ca avea haine întinate, ci pentru ca a îndraznit sa intre cu ele. Caci n-a zis catre el: "Pentru ce nu ai haina de nunta?" Ci "Prietene, cum ai intrat aici, fara haina de nunta?" (Mt. 22, 12).

Stateai la raspântii si cerseai, dar nu M-am rusinat de saracia ta, nu M-am scârbit de necinstea ta, ci izbavindu-te de toate acestea, te-am bagat în camera cea sfânta unde te-am învrednicit de cina cea împarateasca pe tine care erai vrednic de osânda cea mai grea. Iar tu nu te-ai facut mai bun cu aceste faceri de bine, ci ai ramas în rautatea ta cea obisnuita, ocarând nunta si pe Mire. Du-te dar de acum si-ti primeste osânda care ti se cuvine pentru o nesimtire ca aceasta.

Deci fiecare din noi sa ia aminte, ca nu cumva sa auda acest glas, si lepadând tot gândul, care este nevrednic de duhovniceasca învatatura, sa se faca partas al Sfintei Mese.

“Si a fost în anul în care a murit împaratul Ozia, am vazut pe Domnul sezând pe scaun înalt si preaînaltat” (Is. 6, 1.) Cum L-am vazut nu stiu. Caci a spus cum L-a vazut, iar nu cum L-am vazut.

Primesc cele vorbite si nu iscodesc cele tacute; înteleg cele descoperite si nu cercetez cele ascunse, caci pentru aceasta sunt ascunse.

Materie de aur este povestirea Scripturilor si razboiul de aur si suveica de aur. Nu tes tesaturi de paianjen. Stiu neputinta gândurilor mele. “Nu muta hotare vechi, pe care le-au pus parintii tai” (Prov. 22, 28). Caci nu e fara primejdie a le muta. Cum vom muta cele ce ni le-a pus Dumnezeu?

Voiesti sa stii cum a vazut pe Dumnezeu? Fa-te si tu prooroc. Si cum este cu putinta aceasta, vei zice, având femeie si purtând grija de hrana copiilor? Este cu putinta, iubitele, de vei voi. Ca si el avea femeie si era tata a doi feciori, dar nimic din acestea nu l-au împiedicat. Nunta nu împiedica pe cineva sa se urce la cer, ca de ar fi fost piedica, iar femeia ne-ar fi vrajmasa, dintru început când a facut-o Dumnezeu, n-ar fi numit-o ajutatoare.

Voiam sa spun: Ce înseamna sederea lui Dumnezeu, ca Dumnezeu nu sta. Starea aceasta este a trupurilor, iar Dumnezeu este fara de trup. Voiam sa mai spun: Ce semnifica scaunul lui Dumnezeu? Dumnezeu nu este cuprins de un scaun, caci este nescris împrejur. Dar ma tem ca nu cumva zabovind la învatatura aceasta, sa nu pot împlini datoria. Ca va vad pe toti dorind sa ascultati învatatura cea pentru serafimi, începuta nu de astazi, ci din ziua cea dintâi. Pentru aceasta taind cu multa iuteala, cu cuvântul, multimea întelegerilor, sa ne silim sa ajungem la tâlcuirea care o doriti. “Si serafimii stau împrejurul Lui” (Is. 6, 2).

Iata si serafimii pe care de demult pofteti sa-i vedeti. Vedeti-i dar si saturati-va pofta, dar nu cu tulburare, nici cu graba, precum se face la intrarile împaratesti. Caci acolo cu cuviinta se întâmpla aceasta, fiindca oamenii de ordine nu asteapta ca privitorii sa vada bine, ci repede îi silesc sa treaca. Iar aici nu este asa, ci cuvântul îngaduie sa stea privirea noastra, pâna când vom vedea toate, care sunt cu putinta a le vedea. “Si serafimii stau împrejurul Lui”.

Mai înainte de a ne arata firea lor, ne-a aratat vrednicia lor din misiunea pe care aveau, caci n-a zis întâi ce erau serafimii, ci unde stau. Iar vrednicia si dregatoria aceasta este mai mare decât aceea. Cum? Pentru ca numirea de serafimi nu arata a fi mari cu vrednicia, precum le arata faptul ca stau aproape de Scaunul împaratesc. Si noi pe slujitorii împaratesti îi socotim ca sunt mai însemnati, pe cei care îi vedem alergând mai aproape de cartea împaratesca.

Asa si dintre puterile cele fara de trup, acelea sunt mai stralucite, care sunt mai aproape de Tron. Pentru aceasta si proorocul, lasând la o parte vorba despre vrednicia din fire, ne arata mai întâi despre misiunea lor, stiind ca prin aceasta si cinstea lor este mai mare si frumusetea mai împodobita. Aceasta este slava, cinstea si toata vrednicia lor, a sta împrejurul scaunului ceresc. Aceasta si la îngeri este cu putinta a o vedea, caci si pe aceia Hristos vrând sa-i arate ca sunt mari, nu a zis numai ca îngeri sunt si a tacut, ci: “Ca îngerii lor, în ceruri, pururea vad fata Tatalui Meu, Care este în ceruri” (Mt. 18, 10).

Si dupa cum mai mare este a vedea fata Tatalui, decât vrednicia îngereasca, tot asa mai mare este a sta împrejurul Scaunului si a-L avea pe El în mijlocul lor, vrednicie de care se bucura serafimii. Si acest lucru este mare si de vei voi, îti este cu putinta si tie a-l dobândi.

Caci nu numai în mijlocul serafimilor este Domnul, ci si în mijlocul nostru de vom voi, “ca unde sunt doi sau trei, adunati în numele Meu, acolo sunt si Eu în mijlocul lor” (Ibid. 20). Si “Aproape este Domnul de cei umiliti la inima, si pe cei smeriti cu duhul îi va mântui” (Ps. 33, 17). Ai vazut ca si pe noi ne-a pus împreuna cu serafimii, aducându-ne aproape de scaunul cel împaratesc.

Apoi zice Proorocul: “Sase aripi la unul si sase aripi la altul” (Is. 6, 2). Ce ne arata noua aceste sase aripi? Inaltarea, ridicarea, usurinta si repeziciunea acelor firi. Pentru aceasta si Gavriil se pogoara înaripat, nu ca are aripi, ci ca sa arate ca din locurile cele preafnalte s-a coborât si lasând petrecerea cea de sus, a venit jos.

Dar numarul aripilor ce înseamna?

Aci nu este trebuinta de tâlcuirea noastra, ca însusi cuvântul Scripturii s-a dezlegat pe sine, explicându-ne trebuinta lor. “Si cu doua îsi acopereau fetele”. Si cu cuviinta este asa, caci cu ele ca cu o îndoita aparare îsi întaresc vederea, pentru ca nu pot suferi raza aceea ce se revarsa din acea slava.

“Si cu doua îsi acopera picioarele”, poate pentru înspaimântare. Ca si noi obisnuim, când suntem cuprinsi de vreo spaima sau sperietura, sa ne strângem trupul din toate partile. Si ce zic trupul, ca si sufletul la fel patimeste de frica ce covârseste masura, si strângându-si lucrarile sale, alearga în adânc, acoperindu-se peste tot cu trupul, ca printr-un vesmânt.

Dar nimeni auzind de spaima, sa nu socoteasca ca se face lor vreo înfiorare nedorita. Caci împreuna cu aceasta înspaimântare este amestecata si o oarecare dulceata negraita: “Si cu doua zburau”. Iar aceasta este dovada ca iubesc neîncetat cele înalte si niciodata nu cauta la cele de jos. “Si striga unul catre altul si zicea: “Sfânt, Sfânt, Sfânt”. Si strigarea aceasta mult ne minuneaza pe noi. Ca nu simplu lauda, ci cu strigare mare. Si nu numai cu strigare, ci si neîncetat fac aceasta. Caci corpurile cele stralucitoare, cu toate ca vor fi foarte stralucite, obisnuiesc a ne spaimânta numai atunci când le vedem pentru prima data, iar dupa ce le vom privi mai mult timp, cu obisnuinta înceteaza si mirarea, deoarece ochii nostri s-au deprins cu ele.

Pentru aceasta când vedem vreun chip împaratesc pus la înaltime de curând si stralucind luminat cu vopselele, ne spaimântam, iar dupa o zi sau doua nu ne mai minunam de el. Si ce zic de chip împaratesc, când si la razele soarelui ni se întâmpla la fel, decât care nici un alt corp nu poate fi mai stralucit.

Asadar la toate corpurile apare, obisnuinta care face sa înceteze mirarea. Dar la slava lui Dumnezeu nu este asa, ci cu totul dimpotriva. Cu cât puterile acelea petrec în privirea slavei lui Dumnezeu, cu atât mai mult se spaimânteaza si-si maresc mirarea. De aceea de când au fost facute si pâna acum, vazând slava aceea, niciodata n-au încetat sa strige cu spaimântare. Si ceea ce noi patimim în putina vreme, când vedem un fulger înaintea ochilor nostri, aceia neîncetat

sufere, avându-si mirarea amestecata cu o negraita dulceata. Si nu numai striga, ci unii catre altii fac aceasta, dovedindu-se de aici înspaimântarea cea întinsa.

Asa si noi, când se face vreun trasnet, sau se cutremura pamântul, nu numai ca sarim si strigam, ci si alergam unii pe la casele altora. La fel si serafimii fac. De aceea striga unii catre altii: Sfânt, Sfânt, Sfânt.

Oare ati cunoscut cântarea aceasta? Oare a noastra este sau a serafimilor? Si a noastra si a serafimilor; pentru ca Hristos a ridicat peretele cel din mijloc al vrajbei si a împacat cele din ceruri cu cele de pe pamânt si le-a facut pe amândoua una. Ca mai înainte numai în ceruri se cânta lauda aceasta, iar dupa ce Stapânul a primit si a venit pe pamânt, aceasta cântare a coborât-o si la noi.

De, aceea acest mare arhiereu, când sta la Sfânta Masa, aducând slujba cea cuvântatoare si savârsind Jertfa cea fara de sânge, nu ne cheama simplu la aceasta lauda, ci mai întâi zicând de heruvimi si pomenind de serafimi, asa ne porunceste tuturor sa înaltam cântarea cea înfricosata; cu pomenirea celor ce împreuna dantuiesc sus, smulgând de la pamânt mintea noastra, încât numai nu striga catre fiecare din noi, zicând: Cu serafimii cânti, cu serafimii stati, cu aceia întinde-ti aripile, cu aceia zburati împrejurul Scaunului celui împaratesc.

Si ce lucru de mirare este a sta împreuna cu serafimii? De mare mirare, caci de cele ce nu au îndraznit a se atinge ei, pe acelea Dumnezeu ti le-a dat tie cu slobozenie. “Ca s-a trimis la mine unul din serafimi, si în mâna avea un carbune de foc, care îl luase cu clestele din altar”.

Altarul acela este închipuire si asemanare a altarului acestuia. Focul acela, a acestui foc duhovnicesc. Dar nu au îndraznit serafimii sa se atinga cu mâinile, ci cu clestele, iar tu iei cu mâna. Deci de vei cugeta la vrednicia celor spuse înainte, vei vedea ca si pipairea serafimilor sunt mai înalte. Iar de vei cugeta la iubirea de oameni a Stapânului tau, vei vedea ca nu s-a rusinat a se pogorâ, prin cele spuse înainte, catre slabiciunea noastra. Deci acestea punându-ti-le în minte, o omule, cugeta la marimea darului, scoala-te si departeaza-te de la pamânt, suie-te la cer. Dar vei zice ca trupul te trage în jos. Iata se apropie posturile, care fac usoare aripile sufletului si usureaza sarcina trupului.

Cuvântul cel pentru post o sa mai ramâie, iar cel pentru taine îl voi porni acum.

Precum sfârșitul luptelor olimpice, este cununa, asa si sfârșitul postului este împartasirea cea curata. De aceea de nu vom savârși aceasta, în zadar ne-am chinuit, caci atât neîncununati cât si fara de nici un dar ne ducem de la nevointa postului. Pentru aceasta parintii au întins vremea cea de nevointa a postului, dându-ne timp de pocainta, ca spalându-ne si curatindu-ne, curati sa ne apropiem de împartasanie.

Si eu, iata, de acum strig cu glas luminat si marturisesc, rog si poftesc, ca sa nu va apropiati la aceasta Sfânta Masa cu întinaciune sau cu constiinta încarcata. Ca astfel de apropiere nu poate fi împartasire, cu toate ca de nenumarate ori ne vom atinge de acest Sfânt Trup, ci osânda si chin si adaugire de pedeapsa.

Nimeni fiind pacatos sa nu se apropie. Dar n-am zis bine nimeni pacatos, caci si pe mine întâi ma opresc de la dumnezeiasca Masa, ci nimeni ramânând pacatos sa nu se apropie.

De aceea, iata va spun de mai înainte, ca nu cumva sosind cina cea împarateasca si venind acea sfânta seara, sa poata sa zica cineva: Am intrat negatit si pustiu, pentru ce nu ne-ai spus acestea mai de demult. Ca de as fi auzit mai de demult, negresit m-as fi schimbat si m-as fi curatat si asa m-as fi apropiat. Deci ca nimeni sa nu poata spune acestea, iata va vorbesc de mai inainte si va rog sa aratati multa pocainta.

Stiu ca toti suntem vinovati si ca nimeni nu se va lauda ca are inima curata. Dar nu acesta este raul, ca nu avem inima curata, ci neavând inima curata, nici la cel ce poate s-o faca curata nu alergam. Caci poate, de va voi. El voieste mult mai mult decât noi ca sa fim curati, dar asteapta de la noi sa porneasca, ca sa ne încununeze.

Cine a fost mai pacatos decât vamesul? Si numai pentru ca a zis: Dumnezeuule, milostiv fii mie, pacatosului, s-a pogorât mai îndreptat decât fariseul (Lc. 18, 13, 14). Si nu numai cuvântul acesta, care a avut mare putere, l-a curatit, ci felul cum a zis acest cuvânt, forma a atras iubirea de oameni a lui Dumnezeu.

Câta pocainta, spune-mi, ce osteneala, câta sudoare îi trebuie pacatosului sa se recunoasca ca este pacatos, si s-o arate si lui Dumnezeu? Vezi ca nu în zadar am zis, ca Dumnezeu voieste sa porneasca de la noi o mica dorinta si apoi El singur face totul spre mântuirea noastra.

Sa ne pocaim dar, sa plângem, sa ne tânguim. Daca ne va muri un fîu, cea mai multa vreme a vietii noastre o petrecem în plâns si în tânguire, iar de ne vom pierde sufletul oare sa nu plângem? Ne-am departat de mântuire si sa nu ne tânguim? Si ce zic de suflet si mântuire?

Un Stapân atât de blând si milostiv e întristat si sa nu ne ascundem sub pamânt?

Ca dragostea si purtarea Lui de grija fata de noi covârseste pe cea a oricarui stapân, purtator de grija, sau a oricarui tata iubitor de fii, sau maica iubitoare de prunci. “Oare va uita mama pe pruncul sau? Sau nu-i va fi mila de fiii pântecelui sau? Ca de va si uita femeia pe acestia, dar Eu nu te voi uita pe tine, zice Domnul” (Is. 49, 15).

Credincioasa cu adevarat este făgăduinta si nu mai are nevoie de dovada, caci este a lui Dumnezeu. Dar totusi veniti sa dovedim aceasta si prin lucruri.

Rebeca îndemnând oarecând pe copilul ei sa se fatarniceasca cu acea plasmuire a furtisagului binecuvântarii si îmbracându-l bine peste tot, ca sa ia chipul fratelui sau, vazând ca nici asa nu îndraznea sa mearga la tatal lui si vrând ca sa ridice de la el toata frica, îi zise: “Asupra mea sa fie blestemul tau, fiule” (Fac. 27, 13). Raspuns de maica adevarata, care era aprinsa de dragoste pentru fiul ei. Dar Hristos, nu numai ca a zis, ci a si facut. Nu numai a făgăduit, ci si cu lucrul a împlinit.

Caci Pavel striga, zicând: “Hristos ne-a rascumparat pe noi din blestemul Legii, facându-Se pentru noi blestem” (Galat. 3, 13). Deci Il vom întarâta oare, spune-mi? Si cum, nu este lucrul acesta mai cumplit decât gheena si decât viermele cel neadormit si focul cel nestins?

Deci când vrei sa te apropii de Sfânta Masa, vezi ca este acolo de fata împaratul tuturor. Si este de fata cu adevarat si cunoaste mintea fiecaruia, vazând cine se apropie cu sfîntenia cuvenita si cine cu constiinta rea, cu gânduri necurate si întinate si cu fapte spurcate. Si de va afla pe vreunul în acest fel, mai întâi îl da la judecata constiintei lui, care îl bate cu gândurile, si de-l va îndrepta, îl primeste iarasi. Iar de va ramânea neîndreptat, atunci va cadea în mâinile Lui, ca un nemulțumitor si necunoscator. Ce înseamna aceasta, asculta pe Pavel, care zice: “înfricosator lucru este a cadea în mâinile Dumnezeului celui viu” (Evrei, 10, 31).

Stiu ca musca cuvintele acestea, dar ce sa fac? De nu voi pune doctorii amare, nu se vor tamadui ranele. Iar de le voi pune, voi nu suferiti usturimea. Strâmțorat sunt din toate partile, dar de nevoie este sa întind mâna. De ajuns sunt cele ce s-au zis spre îndreptarea celor ce iau aminte. Dar ca nu numai voua, ci si altora, sa se faca folositoare prin voi, veniti sa le repetam pe scurt.

Am vorbit despre serafimi, am aratat câtã vrednicie aduce starea aproape de Scaunul împaratesc si cum ca, si oamenilor le este cu putinta a dobândi vrednicia aceasta.

Am spus despre aripi si puterea lui Dumnezeu cea neapropiata si despre venirea Lui la noi.

Am adaus pricina strigarii si a minunarii cei de-a pururea si cum ca neîncetata fiind privirea, neîncetata este si slavoslovnia serafimilor. V-am adus aminte la care ceata am ajuns, cu care am laudat împreuna pe Stapânul cel de obste. Am adus cuvintele cele pentru pocainta si mai apoi de toate am aratat ce rau mare este apropierea de Taine cu constiinta rea si cum ca nu este cu putinta sa scape cel ce ramâne neîndreptat.

Acestea sa le învete si femeia de la barbat si copilul de la tata si sluga de la stapân si vecinul de la vecin si prietenul de la prieten si chiar catre vrasmasi sa le spunem, ca suntem datori si pentru mântuirea acelora.

Daca ni se porunceste sa sculam dobitoacele lor de vor cadea si sa le întoarcem de se vor rataci, cu mult mai mult trebuie sa întoarcem sufletul lor de este ratacit si sa-l ridicam de va fi cazut. Daca asa vom iconomisi cele ale noastre si cele ale vecinilor, vom putea sta cu îndrazneala înaintea Judecatii lui Hristos, Caruia, împreuna cu Tatal si cu Sfântul si de viata facatorul Duh, se cuvine slava, cinstea si stapânirea, acum si pururea si în vecii vecilor. Amin.

De folos este sa fie neluminate proorociile

CUVÂNT

Ca de folos este sa fie neluminate proorociile cele pentru Hristos, pentru neamuri si pentru caderea iudeilor

Masa prooroceasca voiesc sa va pun astazi înaintea si în noianul înțelepciunii lui Isaia ma pregatesc sa slobozesc cuvântul. Dar ma sfiesc si ma tem, ca nu cumva iesind din liman si ajungând la adâncul înțelegerilor proorocesti, sa ne primejduim. Lucru pe care-l suferă cei ce de obicei merg pe mare, caci, lasând pamântul si nimic altceva nevăzând în jurul corabiei, fara numai marea si cerul, sunt cuprinsi de ameteala si li se pare ca se învârteste corabia cu marea.

Dar aceasta se întâmpla nu din cauza mării, ci din lipsa de obisnuinta a celor ce înoata cu corabia. Unii corabieri înoata cu trupurile goale împotriva valurilor, si nu patimesc nimic. Alti se pogoara si în adânc, petrecând acolo mai cu siguranta decât cei ce umbla pe uscat. Pe cât de bun lucru este deprinderea, pe atât de rea este neîndemânarea. Deprinderea defaima toate cele înfricosate, iar nedeprinderea pricinuieste temere si în cele sigure si neprimejdioase; unii stând pe locuri înalte ale corabiei, numai privind ametesc, iar alii nu se tulbura nici în mijlocul valurilor.

La fel se întâmpla si cu mintea noastra; de multe ori o cuprinde valurile patimilor, mai salbatece decât cele ale mării. Cum ar fi iutimea mâniei, care de jos în sus cuprind inima, vânturile poftelor rele, care pricinuiesc mintii multa tulburare. Iar cel neiscusit si nedeprins, când începe viforul mâniei, îndata se tulbura, se învaluieste, se clateste, trece cu vederea sufletul, care se scufunda în patimi si în cele din urma patimeste stricarea corabiei. Iar cel iscusit si deprins a suferi barbateste unele ca acestea, pune mintea ca pe un conducator la cârma si nu slabeste, toate le face pâna ce va îndrepta corabia la limanul cel lin al filozofiei.

Deci ceea ce se întâmpla pe mare se petrece si cu mintea, când tâlcuim Scripturile. Atunci când iesim în noian ne tulburam, ne învaluim, nu pentru ca noianul este înfricosat, ci pentru ca noi suntem nedeprinsi. Cum ca un cuvânt care este lesne de înteles se poate face de neînteles din pricina nedeprinderii ascultatorilor, îl voi aduce martor pe Pavel. Acesta zicând ca Hristos S-a facut Arhiereu dupa rânduiala lui Melhisedec si vrând sa arate cine este Melhisedec, a spus: “în privinta aceasta, avem mult de vorbit si lucruri grele de tâlcuit” (Evrei 5, 11).

Ce zici, o fericite Pavel? Tie celui ce ai înțelepciunea cea duhovniceasca si ai auzit cuvinte care nu se pot vorbi si ai fost rapit la al treilea cer, îți este cu anevoie de tâlcuit? Daca tie îți este cu anevoie de tâlcuit, cui îi va fi usor? Mie, zice, îmi este cu anevoie de tâlcuit, nu pentru ca este greu, ci pentru neputinta ascultatorilor. Caci dupa ce a zis: “lucruri grele de tâlcuit”, a spus: “de vreme ce v-ati facut trândavi cu auzul”.

Vezi ca nu firea cuvântului l-a facut greu de înteles, ci nedeprinderea ascultatorilor? Si nu numai greu îl face, ci îl si lungeste. Caci a zis nu numai greu de tâlcuit, ci si mult de vorbit, amândoua pricinuite de trândavia auzului. Si precum la bolnavi le trebuie gatite multe feluri de bucate, ca daca nu vor voi sa guste un fel, sa ia din celalalt si de nu vor voi sa manânce nici din acesta sa primeasca altul, iar de vor respinge si acesta sa poata gusta din altul, astfel ca prin felurimea bucatelor sa biruim greutatea de a-l multumi, iar prin osebirea mesei sa vindecam neîmpacarea mintii lui, tot asa, de multe ori, trebuie sa facem si la ospatul cel duhovnicesc.

Când suntem neputinciosi trebuie sa gatim cuvânt îndelungat si cu multe feluri de exemple, care sa aiba pilde si asemanari, dovezi si sensuri diferite si multe alte de acest fel, ca din toate acestea sa ni se faca mai lesnicioasa alegerea celor de folos.

Insa desi îndelungat este cuvântul si greu de tâlcuit, totusi nu i-a lipsit de învățatura cea pentru Melhisedec. Prin cuvintele “mult de vorbit si lucruri grele de tâlcuit”, a ridicat osârdia lor, făcându-i mai lesniciosi la ascultare si prin faptul ca le-a pus masa, a saturat pofta lor.

La fel sa facem si noi, sa îndraznim a intra în mare, dupa puterea noastra, desi nemarginit este noianul proorociilor si mari sunt adâncimile. Sa tâlcuim nu dupa puterea noastra, ci dupa darul cel dat de sus, nu pentru folosul nostru, ci pentru al vostru, urmând lui Pavel.

Cum ca nu i-a lipsit de învățatura cea pentru Melhisedec, asculta cele ce urmeaza. Dupa ce a zis “avem mult de vorbit si lucruri grele de tâlcuit”, a spus: “Caci acest Melhisedec... împaratul dreptatii, apoi si împaratul Salemului, adica împaratul pacii, fara tata, fara mama, fara spita de neam, neavând nici început al zilelor, nici sfârșit al vietii, ci, asemanat fiind Fiului lui Dumnezeu, ramâne preot pururea” (Evrei 7, 1, 2-3).

Oare nu s-au tulburat auzurile voastre, auzind despre un om ca este fara tata, fara mama? Cred ca da, caci nedumerirea aceasta se refera si la Hristos. Daca este fara de tata, cum este Fiu si înca Unul Nascut? Fiul trebuie sa aiba tata, altfel nu va fi Fiu. Dar Fiul lui Dumnezeu este si fara tata si fara mama. Cum? Fara tata dupa nasterea cea de jos, iar fara de mama, dupa cea de sus. Caci n-a avut tata pe pamânt, nici mama în cer. “Fara spita de neam”.

Sa auda cei ce iscodesc fiinta Lui. Si cu toate ca unii atribuie aceasta, adica “fara spita de neam”, nasterii celei de sus, dar ereticii nici asa nu voiesc, caci o iscodesc si o cerceteaza. Iar unii mai îngaduatori dintre acestia, socotesc aceasta la nasterea cea de sus, dar nu sunt de acord pentru cea de jos. Iar noi sa aratam ca Pavel a vorbit pentru amândoua nasterile, si cea de sus si cea de jos. Cea de sus este înfricosata, iar cea de jos tainica.

Despre aceasta de jos Isaia zice: “Si neamul Lui cine-l va spune” (Is. 53, 8). Dar poate vei zice ca el n-a zis pentru nasterea de sus. Dar ce vom avea de zis catre Pavel, care dupa ce a spus despre amândoua nasterile, pe urma a spus “fara spita de neam”? Dupa ce a zis “fara tata, fara mama”, a spus “fara spita de neam”. Nu numai dupa nasterea de sus în care este fara mama, sa crezi ca este fara spita de neam, ci si dupa cea de jos, dupa care este fara tata. Deci, dupa ce a zis despre amândoua nasterile, a zis si fara spita de neam. Si daca nasterea de jos fiind neînțeleasa, cum vom îndrazni sa cercetam pe cea de sus? Daca pridvoarele Bisericii sunt atât de marete si pricinuitoare de frica sfânta, cum va îndrazni sa intre cineva în cele neumblate?

Ca Fiul s-a nascut din Tatal, stiu. Iar cum, nu stiu.

Si cum ca S-a nascut din Fecioara, stiu. Dar cum, nu stiu.

Si nici aici nu înțeleg chipul nasterii. Nasterea celor doua firi se adevereaza, însa chipul lor se tace. Si precum nasterea din Fecioara, este necunoscuta, cu toate ca marturisesc ca S-a nascut si nu tagaduiesc din pricina nestiintei chipului, asa fa si tu la Tatal.

Desi nu stii cum S-a nascut, dar marturisesti ca S-a nascut. Si de-ti va zice tie ereticul, cum S-a nascut Fiul din Tatal, trage-i mintea la pamânt si zi catre el: Coboara-te din cer si dovedeste-mi cum S-a nascut din Fecioara si dupa aceea întreaba-l despre acela. Tine-l, înconjoara-l si nu-l lasa

sa sara, nici sa alerge în labirintul silogismelor. Tine-l si sugruma-l, nu cu mâna, ci cu cuvântul. Nu-i da timp si iesiri. Ei ne pricinuiesc tulburari, pentru ca le urmam cuvântului lor si nu-i aducem sub legile dumnezeestilor Scripturi. Deci pune împrejurul lui zid, din toate partile, marturiile cele din Scripturi si nu va mai putea sa deschida gura.

Intreaba-l: Cum S-a nascut din Fecioara? Si nu te departa de aceasta întrebare. El nu va putea sa-ti spuna chipul nasterii, cu toate ca va încerca de nenumarate ori. Când Dumnezeu închide întelesul, cine-l va putea deschide? Numai cu credinta se primesc aceste taine.

Iar daca el nu se astâmpara, ci cauta silogisme, spune-i ceea ce a zis Hristos catre Nicodim: “Daca v-am spus cele pamântesti si nu credeti, cum veti crede de va voi spune cele ceresti?” (In. 3, 12).

Daca te-am întrebat de nasterea cea din Fecioara si nu stii si nici a deschide gura nu poti, cum îndraznesti sa cercetezi cerul? Ci o, de a fi iscodit cerul si nu pe Stapânul cerului. “Daca v-am spus cele pamântesti si nu credeti”, nu a zis nu primiti, ci “nu credeti”, aratându-ne, ca si pentru cele pamântesti e nevoie de credinta. Daca cele pamântesti au nevoie de credinta, cu mult mai mult cele ceresti. Hristos a vorbit cu Nicodim despre o nastere mult mai de jos, despre botez, despre nasterea de-a doua, cea duhovniceasca. Dar si aceasta, a zis ca, este înțeleasa numai prin credinta.

Le-a numit tainele pamântesti, nu pentru ca sunt pamântesti, ci pentru ca se savârsesc pe pamânt. Comparându-le cu nasterea cea de sus, cea negraita si care covârseste toata mintea, sunt cu adevarat pamântesti.

Deci daca este cu neputinta fara credinta a sti cum ma nasc a doua oara din apa, de câta nebunie va fi plin acela care, întrebuintând cugetari omenesti va cere dovezi ale nasterii celei de sus a Unuia-Nascut? Deci cum Cel Unul-Nascut, Fiul lui Dumnezeu este fara de tata si fara de mama si fara de spita de neam dupa amîndoua nasterile, s-a aratat din destul. Acum urmeaza sa ne întoarcem la ceea ce ne intereseaza si sa ne desteptam auzul, la tainele proorocesti, lasând cuvântul cel pentru Melhisedec pentru alta zi.

Cuvintele cele proorocesti sunt asemenea cu ghiciturile si cu multa greutate se tâlcuiesc. Asezamântul cel vechi si cu anevoie se înțeleg cartile lui. Cel Nou însa este mult mai luminat si mai sor. Dar poate va zice cineva: Pentru care pricina s-au scris acestea asa?

Asezamântul cel nou ar trebui sa fie mai neînteles, caci vorbeste despre lucruri mai mari, despre împaratia cerurilor si învierea trupurilor, despre bunatatile cele negraite, care covârseste mintea omeneasca.

Deci, pentru care fapt proorociile sunt neluminate?

Ele anunta multe rele iudeilor, cum ca vor fi scosi din cinstea avuta si noi le vor lua locul, ca se va risipi Templul si nu se va mai ridica altul, ca va cadea Ierusalimul si va fi calcat de toti, iar iudeii se vor risipi în toata lumea si nu vor mai avea petrecerea cea dintâi, ca toate ale lor se vor lua de la ei si proorociile, si jertfele si Preotia si împaratia. Si nu numai acestea spuneau de mai

înainte Proorociei, ci și altele multe ca acestea, însemnând în cartile lor nenumarate pricini vrednice de jale.

Deci ca iudeii să nu omoare pe cei ce prooroceau, ei au ascuns prevestirile lor sub ascunzatoarea tâlcuirii, varsând mult întuneric asupra lucrurilor viitoare, Și de unde este aratat aceasta? Va trebui să dam socoteala de cele vorbite, deși între prieteni le vorbim. Dar poate și din cei ce nu ne sunt prieteni sunt multi de fata, însasi aceia să învețe și să ni se facă și ei prieteni.

Am zis că de ar fi auzit iudeii despre rautatile cele ce aveau să-i ajungă, că Ierusalimul va fi robit după venirea lui Hristos, cu robie fără sfârșit și neschimbata, dacă ar fi auzit acestea luminat de la prooroci, îndată i-ar fi omorât. De unde se dovedește aceasta? Întâi din obiceiurile lor; că erau turbati și cu deprinderi de fiare, popor care de-a pururi însetat de sângele proorocilor, avându-și mâinile deprinse la junghierea sfinților.

Despre acestea marele Ilie striga: “Jertfelnicele Tale le-au surpat și pe proorocii Tai i-au ucis,, (I Imp. 19, 10).

Iar Hristos zice: “Ierusalime, Ierusalime, care omori pe prooroci și cu pietre ucizi pe cei trimisi la tine”. (Mt. 23, 37).

Isaia prihanindu-i zice: “...mâinile voastre sunt pline de sânge” (Is. 1, 15).

Și iarasi Hristos adauga: “Parintii vostri au omorât pe prooroci, iar voi ziditi mormintele lor, întrecând masura parintilor vostri,,? (Mt. 23, 29, 30, 32). Vezi că și Stapânul și slugile marturisesc că au fost ucigasi? Dar ce înseamna: “împliniti masura parintilor vostri”? Omorâți-Ma și pe Mine.

Adaugati la sângele robilor și Sângele Stapânului. Deși nenumarati oameni au ucis, toti aceia au fost robi, iar când si-au întins mâinile asupra Stapânului, atunci au întrecut masura. Și pe buna dreptate, pâna a nu omorî pe Stapânul, aveau nadejde de mântuire prin Mielul lui Dumnezeu, Care va ridica pacatul lumii, și-i va ierta și pe ei. Dar după ce au omorât pe Doctorul și s-au facut ocarători ai Jertfelnicului (Crucii), întorcându-se de la Cel ce a venit să ierte pacatele, s-au lipsit de toata nadejdea. De aceea a zis Hristos. “ati întrecut masura parintilor vostri”. Faptul că sunt varsatori de sânge și spurcati, s-a dovedit din multe marturii.

Dar de unde este dovedit că n-ar fi crutat pe prooroci, dacă ar fi auzit de la ei că Ierusalimul se va prapadi, că Legea va înceta, că Asezământul cel vechi se va schimba? Din cele ce s-au zis din Scripturi. Și cum că este adevarat, că l-ar fi ucis dacă auzeau pe vreun prooroc zicând că Ierusalimul se va robi vremelnic, în loc că ei să se schimbe și prin aceasta să departeze mânia lui Dumnezeu, să ascultăm istoria.

Cetatea era oarecând înconjurata de babiloneni și multa oaste sta împrejurul ei. Primejdiile nu erau ascunse, cetatea Ierusalimului era atunci în mijlocul cursei. Dar însa și așa, primejdiile fiind aratate, când Ieremia a zis că cetatea se va da în mâinile caldeilor - cu toate că nu era proorocie, deoarece vedeau cu ochii lor ceea ce avea să li se întâmple - dar fiindcă numai cele aratate înaintea ochilor lor le-a zis, nemulțumitorii către facatorii de bine, așa s-au tulburat, încât l-au

socotit vânzător și pricinuitor al pierderii cetății: “Să se omoare dar omul acela, pentru că el slăbește mâinile oamenilor care se războiesc... și mâinile a tot poporul” (Ierem. 38, 4).

Dar nu-i slăbea, ci îi întărea, le ridica osârdia și cauta să-i aducă la Dumnezeu, care ca un zid tare și nebiruit putea să-i împrejmuiască. Și cu toate acestea ei porunceau ca să-l omoare. Acest fel de rasplatire dădeau ei făcătorilor de bine. Și cu toate că împăratul l-a iertat, ei nici așa nu s-au liniștit și fiindcă n-au putut să-l omoare, l-au aruncat într-o groapă cu noroi.

Dacă n-au suferit vestea robiei vremelnice, cum ar fi putut suferi pe cei ce le prooroceau robia nesfârșită? Dacă n-au suferit să audă pe Ieremia zicând că vor merge în Babilon, ci l-au pedepsit, oare n-ar fi sorbit sângele celor ce ar fi zis că, vor fi răspândiți, nu în Babilon, ci în toată lumea? Și de vi se pare că n-am spus de ajuns, va voi aduce o dovadă luminată, care se referă la cinstea noastră a neamurilor și caderea lor.

Pe Stefan, pârga mucenicilor, pentru ce l-au ucis cu pietre? Oare nu cu acestea îl învinuia: “L-am auzit spunând cuvinte de hula..., zicând că Iisus, Nazarineanul acesta, va strica locul acesta și va schimba datinile pe care ni le-a lasat noua Moise” (F. Ap. 7, 11). Nu pentru acestea l-au ucis pe pietre? Dacă atunci n-au suferit să audă, când din fapte puteau să se încredințeze, cum ar fi suferit pe prooroci, spunând acestea?

Ai văzut, iubite, că pentru vestirea altui legământ și a stricării templului, l-au ucis pe Stefan cu pietre? Ascultă cum și lui Hristos Ii aduc aceiași vina. Că zic ei, cum că El ar fi zis: “Stricați biserica aceasta și în trei zile o voi ridica” (In. 2, 19). Vezi că peste tot stricarea Templului și schimbarea rânduiei vechi pricinuiau mânia lor? De aceea proorocii ziceau acestea neluminate. Dar și pe Pavel voiau să-l omoare pentru că-i convingea să-și schimbe obiceiurile lor. De unde este arătat aceasta? Din cele zise de apostolul Iacob către Pavel: “Vezi frate, câte mii de iudei sunt care au crezut?”

Și totuși sunt râvnitori ai Legii; și au înțeles pentru tine, că înveți pe toți iudeii cei dintre neamuri să se despartă de Moise” (F. Ap. 21, 20-21). Dacă credincioși fiind nu sufereau să se departeze de Lege, cum atunci când încă nu crezuse ar fi suferit să audă că va înceta cândva Legea?

Deci cum că iudeii ar fi omorât pe prooroci dacă ar fi vestit luminat ceva de acest fel, am arătat cu marturii de la fericitul Ieremia, de la întâiul mucenic Stefan, de la Insuși Hristos și de la apostolul Pavel. Că ar fi ars și cartile cele proorocești, dacă ar fi înțeles cele scrise în ele, voi încerca să dovedesc dintr-o istorie, care va este ascunsă, dar care îndată se va descoperi.

Deci care este istoria? Ascultați! “În anul al patrulea al lui Ioachim, fiul lui Iosie, împăratul lui Iuda, a fost cuvântul Domnului către mine, zicând: ia-ți hârtie și scrie toate cuvintele pe care le-am grațiat către tine asupra Ierusalimului și asupra lui Iuda și asupra tuturor neamurilor... din zilele lui Iosif și până în ziua aceasta. Doar va auzi casa lui Iuda toate relele pe care gândesc să le fac lor” (Ierem. 36, 1-3).

Vezi ce iubitor de oameni și purtător de grijă este Dumnezeu? Fiindcă iudeii nu sufereau să audă cele spuse despartite câte una, poruncește proorocului să le strângă pe toate, ca spunându-le să le înmulțească frica, că macar așa să se facă mai buni. Aduceți-vă aminte de ceea ce v-am făgăduit.

Ceea ce trebuie sa dovedim este ca si cartile le-ar fi taiat în bucatele, daca ar fi înteles toate cele ce astazi s-au împlinit. “Doar vor auzi relele - ca trebuie sa ne tinem de istorie - pe care gândesc sa le fac lor si se vor întoarce fiecare din calea sa cea rea”.

Oare Dumnezeu zice “doar”? El nu stie oare cele ce vor fi? Cel ce stie toate mai înainte de a fi, nu stia daca vor auzi sau nu?

El cearca inimile si rarunchii; este judecatorul cugetelor si a gândurilor si Lui toate Li sunt descoperite, si goale înaintea ochilor.

Dar pentru care pricina a zis: “doar vor auzi”? Este de folos ca si voi sa învatati aceasta si cei ce judeca si aduc întrebări cu privire la Cel Unul-Nascut, Fiul lui Dumnezeu. Iata si Tatal rosteste asemenea cuvinte, ca si cum n-ar sti. Dar El nu este nestiutor, ci toate le stie. Deci când vei auzi si pe Fiul zicând asemenea, în acest fel sa cugeti, caci Fiul fiind, pretutindeni urmeaza Tatalui. Acestea sa ramâna acum, ca sa nu cadem din calea care ne sta înainte. Sa zicem dar pentru care pricina zice Dumnezeu “doar vor auzi”.

De ar fi zis ca “vor auzi”, fara acel cuvânt “doar”, ar fi spus minciuna. Caci ei nu voiau sa auda. De ar fi zis adevarul cum ca “vor auzi”, de prisos mai trimitea pe proorocul la cei ce nu voiau sa auda. Si nu numai pentru aceasta, ci si ca nu cumva prestiinta lui sa o socoteasca vreunii ca o piedica a neascultării lor, pentru aceasta a pus cuvântul cu îndoiala, ca sa nu zica cineva, ca daca Dumnezeu a zis mai înainte ca vor auzi sau nu, negresit trebuie ca cele zise sa se faca întocmai.

Unii si pentru Iuda spun asemenea, Hristos spunând ca el va fi vânzator, l-a silit mai înainte sa cunoasca ceea ce avea sa faca. O, nebulie! O, nerusinare! Nu cunoasterea de mai înainte a lui Dumnezeu a fost pricinuitoare a rautatii lui Iuda. Ea nu sileste ca lucrurile sa se întâmple asa dupa cum mai înainte se stiu.

Nu pentru ca Hristos a zis mai înainte despre Iuda ca va fi vânzator, s-a facut vânzator, pentru ca acela singur a vrut sa se faca vânzator pentru aceea Hristos a zis mai înainte. Deci ca sa nu zica vreunii, si aici ca prin cuvintele “nu vor auzi” le-a închis calea pocaintei, a înlaturat acea îndoiala, zicând catre Proorocul “doar vor auzi”.

Aduceti-va aminte de ceea ce v-am fagaduit ca sa nu uitati întrebarea de la care am pornit, când vom aduce dezlegarea tainei. Si care a fost întrebarea? Ca ar fi înteles iudeii, ce rele vor veni asupra lor, ar fi taiat bucatele cartile proorocilor, necrutând nici cuvintele cele dumnezeiesti. Dar sa ne întoarcem la istorie.

Auzind Ieremia porunca Domnului a chemat pe Varuh, feciorul lui Nirie, sa scrie din gura lui toate cuvintele Domnului (Ierem. 36, 4). Dar ce este acesta? Tie ti s-a poruncit de Dumnezeu si trimiti pe ucenic? Oare nu cumva te temi? Nu cumva te înfricosezi? Daca tie îti este frica, cum va îndrazni ucenicul? Dar nimic dintr-acestea nu patimea. Caci este aratata pricina. Dupa ce a scris ucenicul, i-a zis: “eu sunt sub paza”.

O, marime de suflet. Era în temnita si nu se departa de proorocie. Sa luam aminte la barbatia dreptului si la filozofia mintii lui. Nu a zis întru sine: Atâtea rele mi s-au întâmplat pentru

îndrazneala aceasta; nenumarate cuvinte am rostit si nimic n-am folosit, ci pentru ele acum sunt legat; si înca nu m-a slobozii Dumnezeu din legaturi si iarasi ma trimite la fiarele acelea. Nimic de acest fel n-a zis, nici în minte nu si-a pus, ci numai la una se gândea, ca sa savârseasca porunca Domnului.

Si fiindca el singur nu putea, prin ucenicul lui a facut-o. “Citeste-le si spune-le toate relele, caci eu sunt la închisoare. Si spunea Ieremia si Varuh scria pe hârtie. Când se întâmplau acestea era vreme de post. Si sosind praznicul, pe toti i-a chemat la Templu. Ca praznuirea trebuia sa se faca de obste. Si intrând Varuh la capetenii, a citit în auzul tuturor cuvintelor acelea. Cauza pentru care a citit este: “Ca doar vor cadea înaintea fetii Domnului si se vor întoarce de la calea lor cea rea” (Ibid. 7), ca ei sa nu socoteasca ca a venit ca un pârâs sa-i prihaneasca, ci ca sa-i vindece si sa se faca mai blânzi.

Dar ce au facut ei? In loc sa multumeasca, sa ia aminte, merg si vestesc împaratului cele scrise în carte, iar acesta a porunci sa fie pazita în casa lui Elisama. Si trimitând împaratul pe Iudin, unul din cei ce sta înaintea lui, a porunci sa fie adusa cartea. Iar împaratul sta în casa de iarna, ca era luna a noua, adica noiembrie. Pentru ce se aminteste si aceasta? Vei înțelege luminat din cele ce urmeaza. “Si gratar cu foc era înaintea lui” (Ierem. 36, 22).

Vedeti cum nimic nu lasa Dumnezeiasca Scriptura? S-a adus cartea cea plina de nenumarate rele, si se citea. Aduceti-va aminte rogu-va, de cele ce v-am fagaduit. Si dupa ce citi Iudin trei foi, le-a taiat cu cutitasul si le-a aruncat pe gratarul cel cu foc, pâna ce s-a sfârsit sfarsit toata cartea.

Ai vazut ca nici cartile nu le crutau? Cum nu s-au sfiit nici de cuvintele cele dumnezeiesti? Si le-a taiat pentru ca vesteau robia Ierusalimului. Neaflând pe proorocul si-au slobozit mânia asupra cuvintelor. Deci daca cel ce asa se razboia cu cele neînsufletite, ce nu ar fi facut cu cel însufletit care a scris acestea? Si precum fiarele cele cumplite își varsa toata mânia lor asupra vreunei haine a celui ce le-a batut asa a facut si împaratul. Nu a putut afla pe posesorul cartii, dar a taiat-o. Si nu numai ca a taiat-o, ci a si aruncat-o în foc, ca nici o ramasita sa nu ramâie din ea.

Inca nu ati aflat toata tulburarea lui; o veti cunoaste, daca veti lua aminte cu deadinsul la povestire. Scriptura, n-a zis ca dupa ce a citit toata cartea, a rupt-o si a aruncat-o în foc, ci dupa ce a citit trei foi a facut aceasta numai. Nu a asteptat s-o termine de citit, ci îndata, de la început, s-a salbaticit.

Iata ca nu era fara primejdie, ca proorocii sa spuna luminat toate relele cele ce aveau sa vie peste ei. Si daca despre robia vremelnica nu au suferit sa auda, cum ar fi putut sa rabde, înstiintându-se de cea nesfârșita? Si nu s-a oprit împaratul numai aici, ci a trimis ca sa caute pretutindeni pe proorocul. Dar nu l-a aflat, ca Dumnezeu l-a ascuns. Pe el pazindu-l, prin locul cel ascuns, iar pe ceilalti prooroci prin întunecarea mintii.

Dar nu numai de aici ne este aratat ca a spus slava si cinstea neamurilor si necinstea ce va sa fie iudeilor, era o îndrazneala a sufletului curajos, ci si din graiurile lui Pavel. Ca acesta vazând pe prooroc ca a zis ceva despre bunatatile noastre si relele acelora, s-a spaimântat si s-a minunat de îndrazneala lui, zicând: “Iar Isaia îndrazneste si zice: Aflatu-M-am celor ce nu Ma cautau pe

Mine, aratatu-M-am celor ce nu întrebau de Mine; zis-am: iata sunt, la neamul care n-a chemat numele Meu” (Rm. 10, 20).

Cu toate ca nu era primejdioasa vestirea aceasta, de ce a zis Pavel: “Iar Isaia îndrazneste a zice: Aflatu-M-am celor ce nu ma cautau pe Mine”? Pentru ca aceasta este mare durere pentru iudei.

Cei ce nu cautau au aflat, iar cei ce cautau n-au nimerit; cei ce nu au auzit au crezut, iar cei ce au auzit L-au rastignit.

De aceea Pavel a numit pe Isaia îndraznet, si cu adevarat mare îndrazneala era a sta în mijlocul celor razvratiti si a-i mustra fara crutare, scotându-i, prin proorocie, din cinste si bagând pe altii în slava ce se cuvenea lor. Toti cei ce auzeau îl trageau ca pe un vinovat la judecata. Si cine poate scapa de primejdii între judecatorii vrajmasi? De aceea Pavel a spus: “Isaia îndrazneste si zice”.

Dar voiesc sa va arat si mai luminat despre aceasta. S-a zis în Scripturi despre iudei si despre neamuri neluminate, ca iudeii sa nu înțeleaga mai înainte de vreme despre cele graite. Si aduc martor pe Pavel, cel cu mare glas, cel ce graieste de sus, pe trâmbita cerurilor, pe vasul alegerii, pe cel ce a adus mireasa lui Hristos, “...pentru ca v-am logodit unui barbat, fecioara curata, ca sa va pun înaintea lui Hristos” (II Cor. 11, 2).

Pe acesta îl aduc martor, care zice aratat ca nu toate proorociile din Scriptura cea veche s-au spus acoperit, ci numai unele; ca de erau sa fie toate neluminate, de prisos s-ar fi spus celor de atunci. Proorociile vorbesc si despre razboaiele cele de atunci, despre boli si foamete. Dar spun si cele ce s-au împlinit astazi, întemeierea Bisericii, lepadarea sinagogii, încetarea Legii. Acestea nu voiau sa le stie aceia, ci numai cele ce s-au întâmplat în vremea lor.

Voi încerca acum sa va arat ca numai cele pentru noi sunt neluminate, cu privire la sinagoga, care acum a luat sfârșit si pentru încetarea Legii, pe care ei nu trebuiau sa le stie de atunci. Caci daca ar fi cunoscut de atunci ca Legea este vremelnica, negresit ca ar fi defaimat-o.

De aceea, ci numai timpul l-a spus acoperit. Si cum ca nu toata proorocia era acoperita, ci numai partea aceasta, asculta pe Pavel, care ni le arata luminat pe amândoua: “Având deci o astfel de nadejde, noi lucram cu multa îndrazneala, si nu ca Moise, care își punea un val pe fata sa, ca fiii lui Israil sa nu vada sfârșitul stralucirii celei trecatoare. Dar mintile lor s-au învârtosat, caci pâna în ziua de azi la citirea Vechiului Testament, ramâne acelasi val, neridicându-se, caci el se desfiinteaza prin Hristos” (2 Cor. 3, 13-14).

Dar poate nu este clar ceea ce s-a spus, de nevoie este sa o lumineze, aducându-va aminte de istoria aceasta.

Moise dupa ce a primit lespezile din munte si se cobora, o slava negraita si minunata a stralucit din sfânta lui fata, încât nimeni din cei de rând nu putea sa se apropie si sa vorbeasca cu el. Si ca poporul sa nu fie totdeauna departe de el si-a pus un acoperamânt pe fata sa, dând posibilitatea iudeilor sa se apropie de el. Si când vorbea cu poporul avea acel acoperamânt, iar când se întorcea catre Dumnezeu si-l lua. Acest lucru s-a facut ca putoarea de lege pe departe sa fie

vrednic de credinta pentru cei ce vor primi Legea adusa de el, iar pe de alta sa se arate de mai înainte închipuirea adevarului întruparii lui Hristos.

Caci daca vor zice cineva: Pentru care pricina Hristos n-a venit numai cu Dumnezeirea, ci S-a îmbracat în trup? de mai înainte sa primeasca raspunsul prin fata slugii Lui. Pentru ca daca iudeii n-au putut suferi sa vada slava slugii, cum vor putea suferi sa vada Dumnezeirea?

Si nu numai aceasta închipuie acoperamântul acela, ci asa cum patimeau iudeii privind fata lui Moise, patimesc si acum cu privire la Lege. Caci precum atunci nu vedeau slava fetii puitorului de lege din pricina acelei perdele ce era pusa pe fata lui, asa nici acum nu pot vedea slava Legii.

Aceasta întâmplare este valabila si împotriva ereticilor.

Caci socotind ca cele ce s-au zis sunt defaimatoare Legii si-au însusit acest loc al epistolei. Si auzind ca Legea are acoperamânt si se strica, considerând ca aceasta este clevetire, au lasat întelesul literal, ca sa se prinda în socotelile lor. Dar dimpotriva, aceasta arata ca Legea este sublima. Precum atunci nu-i era daunatoare lui Moise, ci iudeilor, iar lui îi era slava mare având acest fel de perdea pe fata sa, asa s-a întâmplat si la Lege. Ca de nu ar fi avut Legea slava neapropiata, nu ar fi avut trebuinta de acoperamânt. Deci când zice ca ramâne acoperita la citirea Legii Vechi, arata neluminarea ei, iar când zice: “neridicându-se, caci el se desfiinteaza în Hristos”, ne arata partea cea neluminata din Lege.

Si nu partea aceea a Legii era neluminata care ne folosea pe noi în viata si petrecerea noastra, caci asa de prisos ar fi fost data, ci erau întunecoase numai partile acelea prin care puteau întelege ca prin Hristos se desfiinteaza. Aceasta a fost lucrarea înțelepciunii lui Dumnezeu, care a dat Legea, ca singura vorbitoare despre sine, si când a venit Hristos a stricat-o si a incitat întru El. Deci partea aceasta a Legii care zice ca se va desfiinta prin Hristos era neluminata. Marele Pavel aratând aceasta, a spus: “...neridicându-se, caci ea se desfiinteaza prin Hristos”, ca nu cumva auzind ca Legea Veche va ramâne acoperita, sa socotesti ca toata este neluminata si ascunsa. Prin acest adaus a îndreptat aceasta parere. Caci zicând ca ramâne acoperita la citirea Legii Vechi, a adus, “neridicându-se (nedescoperindu-se), ca întru Hristos se desfiinteaza”. Adica nu s-a descoperit ca întru Hristos se va desfiinta. Si nu s-a descoperit celor ce nu s-au apropiat de credinta. Caci cel ce s-a apropiat de credinta si a dobândit darul Sfântului Duh, nu mai priveste la Lege prin perdea, ci vede toata slava ei.

Iar slava a Legii este a învăta ca întru Hristos se va desfiinta. Ai vazut care este slava Legii? Si slava ei cea adevarata este sa te povatuiasca la Hristos. Si te povatuieste când se va arata ca se desfiinteaza.

Iata cum de aici s-a facut ereticilor o rana primejdioasa. Caci daca Legea era potrivnica lui Hristos si nu era data de El, Pavel nu trebuia sa învete ca slava ei este aceea ce a putut sa învete pe cei ce se apropie de ea, ca prin Hristos se desfiinteaza. Si de era Legea rea, nu trebuia sa se ridice acoperamântul ei, ci trebuia sa ramâna si dupa Dar întunecata. Iar daca acest lucru este al Darului, adica sa faca mai strabatatori cu privirea pe cei ce se apropie de înțelegerea Legii, încât de aici sa ia toate temeiurile si pricinile credintei întru Hristos.

Ce semn mai mare al înrudirii Legii cu Darul va cere cineva, când Hristos va deschide ochii celor ce se apropie de El, ca sa poata vedea si înțelege învatatura Legii? Si facându-se aratata si cunoscuta aceasta (Legea), va putea cu multa lesnire sa-i treaca si sa-i trimita (la Dar) pe cei ce înțeleg cele ale lui Hristos. Si toate acestea nu arata nici pe Hristos împotrivor Legii, nici pe Lege luptatoare împotriva lui Hristos, ci dimpotriva, aceea face cale la credinta în Hristos, iar Acesta luându-i îi aduce la vârful cel prea înalt.

Iar pentru toate acestea sa multumim Iubitorului de oameni Dumnezeu, Care iconomiseste toate la vremea cea cuviincioasa si lucreaza în multe chipuri mântuirea noastra. Si sa aratam petrecerea noastra cea dupa putinta vrednica de iubirea Lui de oameni si de atâtă purtare de grija, si sa nu fim nepasatori nici despre dogme, nici despre celelalte înțelegeri ale Scripturilor, caci pentru aceasta s-au defaimat toate.

Caci, spuneti-mi, cine dintre voi mergând acasa, a luat în mâna o carte crestineasca si a citit cele ce se afla în ea, sau a cercetat Scriptura? Nimeni nu poate zice ca a facut asa. Ci oscioare de jos si table vom gasi la multi, iar carti nicaieri, sau la foarte putini. Dar si acestia sunt ca si cei ce nu le au, caci le leaga si le pun prin lazi. Si toata osârdia lor este pentru membrane subtiri si litere frumoase, iar nu pentru citire, si de aceea nu le dobândesc pentru folos, ci pentru fala.

Atât de mare este multimea slavei desarte, încât pe nici unul nu-l aud laudându-se ca stie cele ce sunt în ea, ci ca are carte scrisa cu litere de aur. Si care este folosul, spune-mi? Caci nu pentru aceasta s-au dat cele scrise, ca sa le avem în carti, ci ca sa le scriem si pe inimi. Iar aceasta fala cu averile de carti este a mândriei iudaicesti, adica a avea poruncile asezate numai în litere. Iar noua nu asa, ci din început ni s-a dat Legea scrisa pe lespezile inimii cei de carne. Si zic aceasta nu oprind a agonisi carti, ci sfatuind si dorind mult de aceasta. Dar voiesc ca înțelegerile si cuvintele din ele sa le purtam în mintea noastra, ca asa sa se curateasca primind înțelegerea literelor.

Si daca de casa aceea în care se afla Evanghelia, diavolul nu va îndrazni sa se apropie, cu mult mai mult nu se va atinge, nici se va apropia, nici diavol, nici pacatul de sufletul acela ce poarta cuvintele Evangheliei.

Deci sfinteste-ti sufletul; sfinteste-si trupul avându-le totdeauna în inima si pe limba.

Si daca cuvintele cele de ocară întina si cheama pe draci, aratat este ca citirea cea duhovniceasca sfinteste si atrage darul asupra Duhului.

Scripturile sunt cântari dumnezeiesti. Deci sa cântam întru noi însine si sa pregatim doctoriile cele din ele pentru patimile cele sufletesti. Caci de vom sti si de vom înțelege cele ce se citesc, le vom asculta cu multa osârdie. Totdeauna voi zice acestea si nu voi înceta a le zice.

Si cum nu este necuviincios ca cei ce stau în târg sa stie numele, neamurile, orasele si lucrarile judecatorilor si a vizitiilor, înca sa arate bunatatea sau rautatea cailor, iar cei ce vin aici sa nu înțeleaga nimic din cele ce se fac aici, nici macar sa stie numarul cartilor? Iar daca pe acelea le înveti pentru dulceata cunoasterii, cu atât mai mult îți voi arata ca mai multa dulceata este aici.

Si ce este mai dulce, spune-mi? Sau ce este mai minunat? A vedea luptându-se om cu om, sau razboindu-se om cu diavolul si împotrivindu-se trup cu putere netrupeasca si biruind? La aceste

lupte sa privim, carora a le urma este lucru cuvios si folositor, si cei ce le practica se pot încununa, iar nu la acelea, care aduc rusine.

Caci lupta aceea se duce cu dracii, daca o vezi, iar aceasta cu îngerii si cu Stapânul îngerilor. Si spune-mi, de ti-ar fi fost cu putinta sa stai cu dregatorii, sau cu împaratii si sa-i privesti si sa te îndulcesti de acea privire, nu ai fi socotit ca acest lucru este o cinste mare? Iar aici sezând împreuna cu Imparatul îngerilor si vazând pe diavolul apucat de la spate, care se sileste mult sa biruiasca dar nu poate, sa nu alergi la acest fel de priveliste? Poate vei zice: Dar cum se poate aceasta? Se poate daca vei lua cartea sfânta în mâini. Ca vei vedea în ea si luptele si alergarile cele îndelungate si apucaturile aceluia si mestesugul dreptului. Si privindu-le te vei învăta si tu sa te lupti astfel si te vei izbavi de draci.

Cele ce se fac afara sunt sarbatori ale dracilor, nu privelisti ale oamenilor. Caci daca nu este slobod a intra în capistea idolilor, cu mult mai mult a merge la sarbatoarea sataniceasca. Si nu voi înceta a zice si a va supara cu acestea, pâna când voi vedea întoarcerea voastra, caci graindu-le, mie nu-mi este cu lene, iar voua de folos.

Deci nu va îngreunati de sfatuire. Si de ar fi trebuit sa urmeze îngreuiere, eu ar fi trebuit sa ma îngreuez, care zic de multe ori si nu sunt ascultat, iar nu voi care totdeauna ascultati si totdeauna sunteti neascultatori. Ci sa nu fie ca voi totdeauna sa fiti prihaniti cu acestea, ci izbavindu-va de rusine, sa va învredniciti de privirea cea duhovniceasca si sa va desfatati de slava ceea ce o sa fie, cu darul si cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, cu Care Tatalui si Sfântului Duh se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

Cuvant despre iubirea de oameni a lui Dumnezeu

CUVÂNT

La neluminarea scripturii celei vechi,
la iubirea de oameni a lui Dumnezeu si
cum ca nu se cuvine a ne învinui unii pe altii

Vacarul când își vede cireada de boi grasa si vioaie, se bucura. Se bucura si lucratorul de pamânt când își vede holdele bogate. Dar nici vacarul nu se bucura atât pentru boi, nici lucratorul de pamânt pentru holde, precum ma bucur si ma veselesc eu acum vazând aceasta arie buna plina de aceste manunchiuri duhovnicesti.

Caci atunci când samânta buneii credinte se seamana în atâta multime si felurime de urechi, de nevoie este ca sa odrasleasca degrab spicul cel bogat si copt al ascultarii. Si precum daca va ara cineva într-o tarina buna, va primi rodire multa, asa si cel ce va semana în sufletele ascultatoare si pline de evlavie, desi semintele învătaturii vor fi putine, dar secerisul va fi bogat, fiindca înțelepciunea celor ce asculta ascunde saracia celui ce vorbește.

Aceasta se întâmpla si la vânărea de pesti. Desi pescarii vor fi neiscusiti, dar aruncând mrejele la vreun sân care sa aiba pesti multi, lesne dobândesc vânatul, fiindca multimea pestilor acopera neiscusinta lor. Iar daca la acest pescuit multimea de peste prins mângâie neiscusinta vânătorilor,

cu mult mai mult la aceasta vânare duhovniceasca se va petrece astfel. Caci pestii aceia când vor vedea mrejele întinse, îndata se întorc si fug, dar voi faceti dimpotriva. Când ma vedeti ma ascultati si întinzând mreaja învățaturii, nu numai ca nu sariti si fugiti, ci mergeti mai înauntru, alergând din toate partile, si fiecare împinge si înghesuiește pe aproapele, silindu-se ca el mai întâi sa sara si sa cada în mreaja. Pentru aceea niciodata nu am tras mreaja goala, nu pentru iscusinta noastra, ci pentru pofta voastra.

Indeajuns ne-a ospatat mai înainte limba aceea ce varsa aur lamurit si curat si are în gura izvoare de miere. Zic adica limba fericitului Pavel, care mai bine zis covârsește dulceata fagurului de miere prin dulceata învățaturii celei duhovnicești. Dar devreme ce ca niste iubitori de filozofie cuviincioasa, nici pe cele ale mele nu le lepadati, desi sunt lipsit si sarac, ci precum va minunati cu adevarat de cele înalte si covârșitoare, primiti dar si cuvintele prostimii mele.

Pentru aceasta m-am ridicat cu osârdie sa va platesc datoria ce v-am fagaduit-o mai înainte, fiindca atunci lungimea învățaturii ne-a împins si nu ne-a lasat sa ajungem la sfârșit. Care era acea datorie? De nevoie este sa va aduc aminte de începutul împrumutului, ca sa vi se faca mai luminata tâlcuirea.

Am cautat atunci sa lamuresc pentru care pricina Scriptura cea Veche este mai neluminata decât cea Noua. Poate va aduceti aminte! Si am zis atunci ca o cauza a fost salbaticia celor ce auzeau si am adus martor pe Pavel, care zice: “La citirea Vechiului Testament ramâne acelasi voal, neridicându-se, caci el se desfiinteaza prin Hristos” (II Cor. 3, 14).

Am aratat ca precum Moise, puitorul de lege avea acoperamânt, asa si Legea are acoperamânt, adica neluminarea ei. Dar acoperamântul nu învinuieste pe puitorul de lege, nici prihaneste Legea, ci vina este a neputintei celor ce o auzeau.

Moise nu avea acoperamântul pentru sine, ci pentru ca evreii nu puteau suferi slava fetii lui, iar când se întorcea catre Domnul si-l lua.

La fel si Legea, fiindca ei nu puteau însa sa priceapa învățaturile cele desavârsite si pline de filozofie despre Hristos si despre Scriptura cea Noua, care toate se pastrau în Scriptura cea Veche ca într-o vistierie, avea acoperamânt, facându-le acelora pogoramânt, iar noua pastrându-ne toata bogatia.

Ca în vremea când va veni Hristos si ne vom întoarce catre El, sa se ridice acoperamântul.

Vedeti deci la câta vrednicie ne-a adus venirea lui Hristos, care ne-a suit la rânduiala lui Moise. Dar poate va zice cineva: Pentru care pricina s-au spus acestea atunci, daca nu erau luminate? Pentru ca celor de pe urma sa se faca folositoare. Si aceasta este o vrednicie a proorociei, adica a nu vesti lucrurile cele de fata, ci a spune de mai înainte cele ce vor sa fie.

Si proorocia când se spune întunecat, se face mai luminata dupa savârsirea lucrurilor, cu toate ca mai înainte este întunecata. Si fiindca atunci se graia întunecat iar lucrurile erau neluminate, totusi când s-au împlinit, cele ce au fost graise, s-au luminat. Si ca sa cunoasteti ca Proorocia desi se spune cu multa vreme mai înainte, totusi este întunecata si asteapta împlinirea lucrurilor ca sa

se lumineze. Aceasta va voi face aratat de la Ucenicii Domnului. “Stricati biserica aceasta” (In. 2, 19), zicea Hristos catre iudei. Si fiindca cei ce necinsteau Templu cu negustoria lor L-au întrebat: “Ce semn ne arati ca faci acestea?”. El le-a raspuns: “Stricati Biserica aceasta si în trei zile o voi ridica”. Dar El vorbea despre biserica trupului Sau. Aceasta este o proorocie. Caci înca nu s-a împlinit Crucea, nici stricarea bisericii, nici învierea cea de-a treia zi, pe care El le-a savârsit. Si vezi cum s-a aratat amanuntit si îndrazneala acelora si puterea Sa? Dar ei nu stiu cele graite. Iar a nu sti iudeii acestea, nu este un lucru de mirare. Nici Ucenicii Lui n-au înteles, pâna ce a înviat din morti. Si atunci au crezut în cele scrise si cuvântului pe care l-a zis Iisus.

Vezi ca Proorocia a avut trebuinta de împlinirea celor zise ca sa se faca luminata? Si cum ca iudeii nu aveau nici o vina ca nu înlegeau proorociile despre Hristos mai înainte de venirea lui? Ca prin venirea Lui toate trebuiau sa se faca aratate si luminate, asculta-L pe El Insusi, zicând: “De n-as fi venit si nu le-as fi vorbit, pacat nu ar avea” (In. 15, 22). De ce nu ar avea pacat? Caci le-a vorbit prin proorocii. Le-a vorbit de mai înainte într-adevar, dar nu erau luminate, nici aratate mai înainte de venirea Aceluia pentru Care mai înainte se vorbea. Iar de ar fi fost luminate si aratate si mai înainte de venirea Lui, ar fi avut pacat. Dar devreme ce nu au avut pacat, aratat este ca pentru neluminarea celor graite n-au avut pacat. Si nici nu se cerea lor credinta în Hristos mai înainte de venirea Lui. Atunci dar pentru care pricina se spunea de mai înainte? Pentru ca în vremea când va veni Hristos acestea sa le fie ca niste învatatori, care sa-i îndemne, si sa cunoasca ca cele ce se petrec acum nu sunt scorniri noi, nici de curând spuse, ci vechi, caci de multi ani se propovaduia. Iar toate acestea nu erau un lucru mic, ca sa nu-i atraga la credinta.

Deci o pricina este aceasta a neluminarii, pe care prin multe marturii am aratat-o în cuvântul de mai înainte. Deci ca nu iarasi sa va suparam repetând aceleasi cuvinte, de nevoie este sa ne departam de la aceasta si sa spunem altceva, care nu numai ca este neluminata si necunoscuta noua, ci si mai greu de înteles ne face Scriptura cea Veche. Altceva este a nu sti nimic din cele ce se afla înaintea, vazând acoperământul pus deasupra si altceva este a afla cele ce se vorbesc dar cu osteneala se înteleg.

Deci care este pricina cea de-a doua pentru care Scriptura cea Veche este mai grea decât cea Noua? Scriptura cea Veche nu o avem scrisa în limba noastra de aici, ci s-a alcatuit într-o limba si în alta se citeste la noi. La început s-a scris în limba evreiasca, iar noi am luat-o din limba elineasca. Când se talmaceste ceva dintr-o limba în alta se face cu multa greutate. Aceasta o stiu cu dinadinsul cei ce cunosc multe limba cum ca, traducând din alta limba, nu este cu putinta sa redai toata întelegerea ei fireasca. Deci din pricina aceasta s-a facut greoaie priceperea din Scriptura cea Veche. Cu trei sute de ani mai înainte de venirea lui Hristos, în vremea lui Ptolomeu împaratul egiptenilor, s-a tradus Scriptura cea Veche în limba elineasca, fiind de nevoie si foarte de folos. Cât timp ea a vorbit numai pentru neamul evreilor, a ramas în limba evreiasca, în timp ce celelalte neamuri nu luau aminte la ea si nici nu puteau.

Dar voind sa vina Hristos si sa cheme toata lumea la Sine, nu numai prin apostoli, ci si prin prooroci, caci si aceia ne povatuiesc la credinta si cunostinta lui Hristos, a deschis atunci prin talmacire proorociile care mai înainte erau închise din pricina necunoasterii limbii, ca toti cei din neamuri, care curgeau din toate partile si eu multa lesnire calatoreau, sa poata veni, prin ele, la împaratul proorocilor si sa se închine Unuia-Nascut, Fiul lui Dumnezeu.

Pentru aceasta mai înainte de vremea venirii lui Hristos s-au talmacit toate. Caci de ramânea numai în limba evreiasca, zisa lui David: “Cere de la Mine si-ti voi da tie neamurile mostenirea ta si biruinta ta marginile pamântului” (Ps. 2, 8), de unde ar fi stiut-o sirianul, sau galateanul, sau macedoneanul, sau atenianul?

Si striga Isaia: “Ca o oaie la junghiere S-a adus si ca un miel fara de glas înaintea celui ce-l tunde, asa nu si-a deschis gura Sa” (53, 7).

Si iarasi zice: “Si va fi în ziua aceea radacina lui Iesei si Cel ce se va scula sa stapâneasca neamurile; spre Dânsul neamurile vor nadajdui” (11, 10). Si iarasi: “Se va umplea tot pamântul a cunoaste pe Domnul, ca apa multa care acopera marile” (11, 9). Si David iarasi zice: “Suitu-S-a Dumnezeu întru strigare, Domnul în glas de trâmbita” (Ps. 46, 5). Si iarasi: “Zis-a Domnul Domnului meu: Sezi de-a dreapta mea, pâna ce voi pune pe vrajmasii tai asternut picioarelor tale” (Ps. 109, 1).

Si toate acestea s-au zis aratând Patima, învierea, înaltarea, sederea cea de-a dreapta Tatalui si a Doua lui Venire si despre toate acestea, ce se afla în Scriptura cea Noua, a vorbit de mai înainte Scriptura cea Veche, ca acestea sa nu ramâna nestiute de neamurile cele de pe urma. Si ca sa nu ramâna ele necunoscute de puterea proorociilor, darul lui Dumnezeu a iconomisit ca Scripturile sa se traduca mai înainte de venirea lui Hristos, facându-le folositoare nu numai celor din neamuri, ci si iudeilor care erau raspânditi în toata lumea. Caci iata a crezut si cel din neamuri, vazând semnele iudeilor.

Si cum ar fi putut apostolii întoarce pe iudeu, daca nu i-ar fi dat ca dascal pe proorocul cel luat de la iudei? Si daca atunci când a intrat Pavel în Atena (Fp. Ap. 17), a avut trebuinta de inscriptia cea scrisa deasupra capistei, ca sa faca învatatura catre ateniieni, nadajduind ca-i va birui mai lesne prin armele lor, lucru ce s-a si întâmplat, cu mult mai mult avea trebuinta de ajutorul cel de la prooroci când vorbea cu iudeii, ca sa nu-l învinuiasca ca baga lucruri noi si straine în auzurile lor.

Si poate vei zice: De ce nu este numai o limba, caci am fi fost izbaviti de orice greutate? O limba a fost de demult, o omule! Caci precum este o fire a oamenilor, asa a fost si o limba pentru toti. La început nu era nici un om ca sa vorbeasca o alta limba: nu era indian, nici trac, nici scit, ci toti vorbeau aceeasi limba.

Dar care a fost cauza ca nu mai este o singura limba, vei zice? Pentru ca ne-am aratat nevrednici de aceasta limba, care totdeauna am fost nemulumitori fata de Facatorul de bine. Ce zici? Nevrednici ne-am aratat de aceasta limba? Dobitoacele au gustul lor, oile zbiara, zbiara si caprele, taurul mugeste, calul necheaza, boul racneste, lupul urla, balaurul suiera; fiecare din ele si-au pastrat glasul lor si numai eu singur m-am lipsit de glasul meu? Dobitoacele si cele salbatice si cele domestice, si cele ce se îmblânzesc si cele ce nu se îmblânzesc au ramas fiecare cu glasul ce li s-a dat de la început, numai eu, stapânul lor, am fost necinstit? Ele si-au pastrat neschimbata cinstea si numai eu am cazut din darurile lui Dumnezeu? Si ce pacat mare am facut? Nu erau de ajuns pedepsele de mai înainte? Mi-a dat raiul, dar m-a scos din el. Petreceam o viata fara ticalosie si fara osteneala, dar am fost isbândit cu sudoare si cu osteneala. Pamântul mi le dadea pe toate nesemanate si neplugarite, dar i-a poruncit sa rasara maracini si ciulini, si m-a

întors iarasi în el. M-a pedepsit cu moarte. Firea femeiasca a fost pedepsita supunând-o la chinuri si dureri. Nu erau de ajuns acestea spre chinuire, ci si glasul mi l-a luat, lipsindu-ma de aceasta cinste, ca sa ma întorc de la cei de un neam si o semintie cu mine ca de la niste salbatici, glasul oprindu-ma de petrecerea împreuna cu ei.

De aceea am adus aici mai multe nedumeriri ca raspunsurile sa se faca mai stralucite. Si de voia sa ma scoata din toate acestea, pentru care pricina mi le-a mai dat din început? Voiti ca de la însusi acest cuvânt sa aduc raspunsul; de la aceasta graire fara rost? Caci atât de multa este multimea si taria apararilor celor ale lui Dumnezeu, încât numai vorbirea împotriva a celui ce se împotrivesc, sa fie destula pentru dezlegarea învinuirilor.

De voia sa ma scoata din ele pentru care pricina mi le-a dat de la început? Si eu zic la fel: De voia sa te scoata din toate acestea, pentru care pricina ti le-a mai dat? Fiindca nu voia sa te scoata din ele de aceea ti le-a dat din început.

Si cum s-a întâmplat? Nu Dumnezeu te-a scos, ci tu ai pierdut cele date. Pe Acela lauda-L pentru iubirea Sa de oameni ca le-a daruit, iar pe tine te prihaneste pentru lenevire ca n-ai pazit darul. Nu cel ce a dat este vinovat, ci cel ce a pierdut cele date este supus învinuirilor. Si cum ca era iubitor de oameni si voia sa daruiasca, se vede din faptul ca nimeni nu L-a silit, nici nu i-a stat vreo nevoie înainte, nu s-a minunat de ispravile noastre, nici avea sa ne dea rasplatire pentru ostenele, ci îndata ce ne-a zidit, ne-a si adus la cinstea aceasta, pentru ca sa arate ca daruirea nu era o rasplatire, ci numai darul Lui. Iar daca nu ai pazit cele date pe tine te învinovatesti si nu pe Cel ce a dat darul.

Oare numai aceasta vom zice despre Stapânul? De ajuns ar fi si raspunsul acesta, dar bunatatea Lui cea nemarginita si iubirea lui de oameni cea nespusa ne dau si alta multime de aparari. Faptul ca El a dat si tu ai pierdut, El s-a izbavit de învinuirile aduse, si mai mult înca S-a facut vrednic de mare lauda, caci desi stia ca tu vei pierde darul, însa nu te-a lipsit de el. Dar am sa zic una mult mai mare. Si care este aceasta? Ca si dupa ce din lenevirea ta ai pierdut cele date, iarasi ti le-a dat înapoi. Si nu numai cele pierdute, ci si altele cu mult mai mari decât acelea. Ai pierdut raiul, dar El ti-a dat cerul. Vezi ca mai mare este câstigul decât paguba? Si mai multa este bogatia?

Ti-a dar cerul ca sa-Si arate atât iubirea Sa de oameni cât si sa raneasca pe diavolul, aratând ca desi el va aduce multe primejdii neamul omenesc, cu nimic nu se va folosi, fiindca Dumnezeu pururea spre mai mare cinste ne ridica.

Ai pierdut raiul, Dumnezeu ti-a deschis cerul.

Ai fost blestemat cu osteneala vremelnica, dar te-ai cinstit cu viata cea vesnica.

A poruncit pamântului sa scoata maracini si ciulini, dar sufletul tau a odraslit roada Duhului.

Cugeta la iubirea de oameni a lui Dumnezeu pâna unde s-a pogorât. De vom pierde unii dintre noi oarecare lucruri, desi vom lua altele mai scumpe, totusi le cautam tot pe cele pierdute si nu ne linistim pâna ce nu le vom avea din nou. La fel si aici tu ai pierdut raiul, dar nu numai cerul ti s-a

dat, ci si raiul, caci zice: “Astazi vei fi cu mine în rai” (Lc. 23, 33). Ca nu numai cu daruirea celor mai mari sa mângâie sufletul, ci si cu dobândirea celor pierdute.

Dar, de vreti sa venim la aceea ce ne sta înaintea si sa vedem cum am pierdut limba comuna tuturor, caci nu putin foloseste istorisirea aceasta spre întarire. Si daca cineva se întareste în cele din început, întarit va fi si în celelalte. De nevoie este dar sa vi le zic pe toate.

Si era o limba pentru toti oamenii cei de demult, dar mai pe urma s-au împartit în mai multe. Pâna când a fost una? Si când s-a împartit în mai multe? Si oare aceea s-a prapadit si s-au adus altele, sau a ramas aceea si s-au adaugat altele? Pentru care pricina s-a împartit aceea? Si întru care din aceste limbi multe a fost scrisa Scriptura cea Veche? Iata ca pentru acea limba am adus toate aceste întrebări. Nu va sperati!

Ca desi astazi nu vom putea raspunde la toate, negresit vom raspunde mai pe urma. Dar pentru care pricina ne-ai însirat toate, daca nu ne vei raspunde astazi la toate? Ca nadajduind datoria, sa ne aveti totdeauna în minte. Caci cel ce împrumuta pe cineva cu aur si-l face dator, pretutindeni își închipuie si-l viseaza, în casa, la masa, în târg si pe pat, iar pofta banilor face ca împreuna cu ei si acela sa fie purtat totdeauna în sufletul celui ce a împrumutat.

Deci ca si noi sa fim totdeauna în mintile voastre, ori în casa, ori în târg, ori în alt loc unde veti fi, nadajduind rasplata celor ce v-am fagaduit, de aceea v-am însirat datoriile. Dar darea nu o dam astazi toata, ca prin nadejdea celor ramase, sa lasam întru voi pricina de aducere aminte pentru noi. Caci mare întarire ne este noua a dobândi totdeauna dragostea voastra, a unui popor în acest fel si atât de mare.

Iar cel ce dobândește dragoste, va dobândi negresit si rugaciunea.

Si ce lucru mare este acesta, vedem de aici: Pavel, care a fost rapit la al treilea cer si a auzit cuvinte nespuse, care a calcat toate nevoile firii, ajungând la starea cea desavârsita, avea trebuinta si de rugaciunea ucenicilor, caci zice: “Rugati-va pentru mine, ca sa ma izbavesc de cei nesupusi” si iarasi: “Rugati-va pentru mine, ca sa mi se dea cuvânt spre deschiderea gurii mele” (Efes. 6, 19). Si pretutindeni îl vedeti ca cere rugaciunile ucenicilor si le multumeste dupa ce le-a primit. Si ca sa nu zica cineva ca alearga la rugaciunile ucenicilor din pricina smeritei cugetari, arata si puterea lor, zicând: “Care dintr-o moarte ca aceasta ne-a izbavit pe noi... întru Care nadajduim ca înca ne va si izbavi” (II Cor. 1, 10).

Asa ajutorându-ne si voi cu rugaciunea, darul cel dat noua sa se înmulteasca întru noi, ca venit de la mai multi. Si daca pe Pavel rugaciunea multimii l-a izbavit de primejdii, cum sa nu nadajduim si noi ca vom dobândi foloase mari de la aceasta aparare?

Când ne rugam singuri suntem slabi, dar când ne adunam ne facem mai tari, îmblânzind pe Dumnezeu cu rugaciunea. De multe ori împaratul, trimitând pe cineva la moarte, nu se pleaca la unul ce se roaga pentru cel osândit, dar pentru o cetate întreaga ce se roaga se milostiveste si pe cel ce-l ducea la locul osândirii, pentru multimea celor ce l-a rugat, îl rapeste de la osânda si-l întoarce la viata. Asa de mare este puterea rugaciunii multimii. De aceea ne adunam toti aici, ca

mai mult sa plecăm spre milostivire pe Dumnezeu. Caci singuri rugându-ne suntem slabi, precum am zis, dar prin legatura dragostei înduplecăm pe Dumnezeu sa ne dea ceea ce cerem.

Si acestea nu le zic asa simplu, nici numai pentru mine, ci pentru voi ca totdeauna sa va sârguiti la slujbele bisericesti. Si poate vei zice: “Ce, oare nu pot sa ma rog acasa?”. Poti cu adevarat sa te rogi, dar rugaciunea aceea nu are atâta putere, precum când se face cu toate madularele sale, adica când întreg trupul Bisericii înalta rugaciune cu un cuget si cu un glas.

Vrei sa stii câta putere are rugaciunea ce se face în Biserica? Petru era legat oarecând în temnita si înfasurat cu multe lanturi “iar rugaciunea se facea neîncetat de la Biserica pentru el” (F. Ap. 12, 5) si îndata l-a izbavit pe el din temnita. Ce poate fi mai tare decât rugaciunea aceasta, care a folosit pe stâlpii si turnurile Bisericii? Fiindca Pavel si Petru sunt stâlpii si turnurile Bisericii. Unuia i-au dezlegat legaturile, iar celuilalt i-au deschis gura.

Si pentru ca sa va arat îndoita putere a rugaciunii, lasând pe cele ce s-au întâmplat atunci, sa va aduc aminte de cele ce se fac în fiecare zi si anume de rugaciunea ce se face de popor. Daca cuiva dintre voi cei multi i se va porunci sa se roage singur pentru mântuirea episcopului, s-ar fi lepadat, zicând ca aceasta sarcina este mai presus de puterea sa, dar când auziti toti pe diacon poruncind si zicând: “Sa ne rugam pentru Episcopul, pentru batrânetele, ajutorul si pentru ca drept sa învete cuvântul adevarului; apoi si pentru toti cei ce sunt aici si pentru cei de pretutindeni”, nu va lepadati a împlini porunca, ci cu osârdie înaltati rugaciune, stiind puterea adunarii voastre. Si cele ce se zic le stiu cei ce au învatat tainele, iar celor chemati nu li s-a dat voie sa faca astfel de rugaciune, pentru ca înca nu au ajuns la îndrazneala aceasta.

Voua vi se porunceste sa faceti rugaciune pentru lume, pentru Biserica cea întinsa pâna la marginile pamântului si pentru toti episcopii ce o ocârmuiesc, si asculti cu osârdie, marturisind cu lucru ca mare este puterea rugaciunii care se înalta într-un glas de popor în Biserica. Dar sa ne întoarcem iar la aceea, ca o limba era de demult.

De unde era aratat ca era o limba? “Si era tot pamântul o gura” (Fac. 11, 1), zice. Pamântul are gura? Nicidecum. Dar ce vrea sa zica si pentru cine? Nu zice despre pamântul acesta nesimtit si nemiscat, ci a numit asa neamul omenesc, aducându-le aminte de firea lor si de matca lor din care au fost facuti. Caci jivina aceasta, adica omul, este îndoita, fiind alcatuita din doua firi. Din una simitoare si din alta întelegatoare, din suflet si din trup, având rudenie si în cer si pe pamânt. Caci prin firea întelegatoare are împartasire cu puterile cele de sus, iar prin cea simitoare s-a unit cu lucrurile cele de pe pamânt, unind întru sine într-o legatura tainica amândoua zidirile.

Când omul face ceva din cele placute lui Dumnezeu, se cheama duhovnicesc, nu numindu-se asa de la suflet, ci de la alta cinste mai mare, de la lucrarea Duhului.

Caci sufletul nu ne este noua de ajuns spre a face fapte de nu vom dobândi ajutorul Aceluia. Si ca sa vedeti ca sufletul singur nu numai ca nu poate face fapte bune, dar nici nu pricepe cele ce se graiesc, asculta: “Omul firesc nu primește cele ale Duhului” (I Cor. 2, 14). Si precum numeste trupesc pe cel ce slujeste trupului, asa numeste sufletesc pe cel ce petrece întru toate dupa gândurile ceresti si primește lucrarea Duhului. Si precum am zis când facem fapte bune ne

numim duhovnicesti, asa si când facem ceva nevrednic de neamul nostru cel bun si ne împiedicam, primim numirea de la firea cea proasta, adica cea pamânteasca.

Deci si aici ca sa prihaneasca pe cei ce au zidit turnul, ridicându-l din mândrie, care si-au pus în gând lucruri mai mari decât vrednicia lor, i-a numit cu firea cea proasta, zicând: “Si era tot pamântul o gura”. Si ca sa fi încredintat ca asa ne numeste pe noi când gresim, asculta ce i-a spus lui Adam: “Pamânt esti si în pamânt te vei întoarce” (Fac. 3, 19). Dar el nu era numai pamânt, ci avea si suflet nemuritor. De ce dar l-a numit pamânt? Pentru ca a gresit. Când l-a zidit nu l-a numit pe el asa. Dar cum? “Sa facem om dupa chipul si dupa asemanarea Noastra” (Fac. 1, 29), ca sa stapâneasca pestii marii si fiarele pamântului si toate vor avea frica si se vor cutremura de el. Vezi care sunt darurile si bunatatile firii? Care este cinstea si lauda? Dar toate acestea erau mai înainte de pacat. Iar dupa pacat s-a zis aceasta: “Pamânt esti si în pamânt vei merge”.

Asculta si pe Maleahi, dar mai ales pe Dumnezeu Care graieste prin el, ca zice: “Iata eu voi trimite voua pe Ilie Tezviteanul” (4, 5). Dar pentru care pricina îl trimite? Ca sa întoarca inima tatalui spre fiu. Ca nu cumva sosind Divanul acela înfricosat, sa osândeasca Judecatorul pe vreunii din cei vinovati. Dar venind acela mai înainte si spunând ca venirea Lui este aproape lângă usi sa faca pe oameni mai înțelepti. Caci cele ce s-au grait cu multi ani mai înainte cad de obicei întru defaimare. Deci mai înainte se face pomenirea acelora prin Proorocul acesta. Si cum ca pamânt se numesc cei ce pacatuiesc vom arata acum.

Dupa ce Proorocul acesta a zis “ca sa întoarca inima tatalui spre fiu”, a spus: “Ca sa nu vin si sa bat pamântul de tot” (4, 6). Adica pe cei ce pacatuiesc. Vezi ca cei ce pacatuiesc se numesc pamânt.

Si în alt loc spunând proorocul Isaia despre Hristos, zice: “Si va fi încins mijlocul Lui cu dreptate si coastele Lui cu adevar învelite” (11, 5). Si asta nu ca Dumnezeu are coaste si mijloc, caci El este fara trup, ci ne arata judecata cea nemitarnica si neamagita a Judecatorului. Caci nu vor mai fi napastuitori, învinuitori, sau cei ce dau mita, nici dreptul nu va fi lipsit de cunostinta acestora. La judecatoriile acestea de cele mai multe ori cel nevinovat se pedepseste, iar cel vinovat scapa, pentru ca se strica dreptatea. Iar când va veni Judecatorul cel drept si nemitarnic, Cel ce are mijlocul încins cu dreptate si coastele înfasurate cu adevar, toti vor dobândi cu dreptate ale lor cu de-amanuntul. “Si va bate pamântul cu cuvântul gurii Lui” (11, 4). Si ca sa te încredintezi ca nu zice despre pamânt, ci despre pacatosi a spus: “si cu Duhul buzelor Sale va omorî pe cei necredinciosi”. Vezi ca si aici a numit pe pacatosi pamânt?

Deci stiindu-le pe acestea, când auzi “ca tot pamântul era o gura”, înțelege firea omeneasca. Si ne aduce aminte noua de prostimea noastra, caci mare lucru si bun este a cerceta si a stii rudenia noastra, si îndestulatoare învatatura este aceasta pentru smerita cugetare, adica cercetarea firii. Aceasta poate potoli toate patimile si sa aduca liniste în minte. De aceea oarecine sfatuia zicând: “Ia aminte de sineti, cugeta la firea si alcatuirea ta si de-ajuns îți va fi aceasta pentru a fi totdeauna smerit”. Din aceasta pricina dreptul acela Avraam în toata vremea avea acest gând întru sine si niciodata nu cugeta înalt. Si cel ce vorbea cu Dumnezeu si-a dobândit atâta îndrazneala, marturisit fiind de El pentru fapta cea buna, zicea: “Iar eu sunt pamânt si cenusa” (Fac. 18, 27).

Iar altul voind sa smereasca pe omul cel îngâmfat si trufas, nu aduce cuvinte lungi, ci îi aduce aminte numai de fire si-l mostra tare zicând: “Ce se trufeste pamântul si cenusa?”. (Int. lui Sirah 10, 9). Dar îmi spui cele ce vor fi cu minte dupa moarte? Potoleste-l, caci acum nu stie ca este pamânt si cenusa. Vede podoaba trupului, stapânirea, multimea slugilor si a lingusitorilor care alearga dupa el. Este îmbracat cu haine scumpe, suit la treapta înalta de dregatorie, pompa îl amageste si-l face sa-si uite firea.

Numai noi cei înțelepti si smeriti stim ca suntem pamânt si cenusa, iar acela nu cauta dovada de la moarte, nici merge la mormintele stramosilor, ci priveste numai la cele ce sunt de fata, negîndindu-se deloc la cele ce vor sa fie. Invata-l acum de aici ca este pamânt si cenusa! Asteapta, totusi si nu-l învăta aceasta, ci altceva mult mai smerit, caci daca se va trufi, sa-si cunoasca prostimea sa. Si fiind viu sa-si ia doctoria.

Si dupa ce a zis: “Ce se trufeste pamântul si cenusa”, au spus: “ca în viata lui am lepadat cele dinauntru lui”. Ce este aceea “ca în viata lui am lepadat cele dinauntru lui”? Se pare neînțeleptes ceea ce s-a grai. Cele dinauntru sunt maruntaiele, matele si pântecul cel plin de gunoaie, de multa necuratie si de putoare. Nu învinuind firea, ci doresc sa-l aduc la smerenie, ca si în viata el sa vada smerenia firii. Ai vazut cât de proasta si stricacioasa este firea noastra? Nu astepta ziua mortii ca sa-ti cunosti neputinta ta, ci înca fiind în viata adu-i aminte de cele dinauntru sau, ca sa vada ca este un nimic.

Nu deznadajdui, nici te teme, caci Dumnezeu ne-a facut asa nu urând-ne, ci fiindu-i mila de noi si dându-ne pricini mari de smerenie. Si daca omul fiind pamânt si cenusa a îndraznit sa zica ca se va sui în cer (Is. 14, 14), unde nu ar fi cazut cu mintea de n-ar fi avut frâul firii? Deci când vei vedea pe cineva trufindu-se, întinzându-si cerbicia, tragându-si sprâncenele, umblând în careta, îngrozind, bagând în temnita, dând la moarte si nedreptatind, zi-i catre el: “Ce se trufeste pamântul si cenusa, ca în viata lui am lepadat cele dinlauntru lui?”.

Si acestea se pot zice nu numai pentru omul cel simplu, ci si pentru cel ce sta pe scaunul cel împaratesc. Sa nu privesti la porfira, nici la coroana sau la hainele cele de fir, ci cearca firea si vei vedea ca nimic nu are mai mult decât oamenii cei de rând. Iar daca vrei sa privesti porfira, coroana si hainele cele de fir si toata pompa priveste-le, dar vei vedea ca toate acestea au ca materie pamântul. Caci zice: “Si toata slava omului, ca floarea ierbii” (Is. 40, 7). Iata ca toata podoaba aceea s-a aratat mai proasta si decât pamântul.

Vezi cum aducerea aminte de fire smereste trufia si surpa toata mândria? De ajuns este sa cugetam cine suntem si din ce lucruri suntem alcatuiti si va pieri toata mândria gîndurilor. Din aceasta pricina ne-a facut Dumnezeu din doua firi. Ca daca te vei înalta cândva spre mândrie, sa te smereasca prostimea trupului, iar daca vei lua în minte ceva nevrednic si strain de cinstea ce ti s-a dat de Dumnezeu, sa te înalte neamul cel bun al sufletului spre râvna puterilor celor ceresti.

Si cercetarea si cugetarea la firea noastra este îndemânateca si folositoare nu numai pentru surparea mândriei, ci si a oricarei alte poftes, ori a banilor, ori cea trupeasca care îndeamna spre necuratie; de ajuns este lucrarea aceasta spre încetarea patimii. Deci când vei vedea o femeie frumoasa, având ochi luminosi si veseli, cu obrazul stralucind si cu chipul de o neasemanata frumusetes, care îți va aprinde gândul si-ti va creste pofta, pune-ti în minte ca este pamânt si

cenusa si sufletul tau va înceta sa se mai turbeze. Descopere pielea fetii ei si atunci vei vedea care este frumusetea.

Nu privi numai fata cea de deasupra, ci treci cu gândul înauntru si nu vei afla altceva fara numai oase si vine si flegma. Si de nu sunt de ajuns acestea gândește-te ca ea se schimba, îmbatrânește, se îmbolnăvește, i se afunda ochii, obrazul i se îngalbeneste si toata floarea aceea se strica. Gândește-te de ce te minunezi si rusineaza-te de judecata ta, ca te miri de lut si de cenusa si te aprinzi de praf si spuza. Si zic acestea nu prihanind firea. Sa nu fie! Nici ocarând-o si defaimând-o, ci pregatind doctorii celor bolnavi. Si pentru aceasta a facut-o Dumnezeu în acest fel, ca sa-Si arate si puterea Sa si purtarea Sa de grija fata de noi, caci cu prostimea firii ne îndeamna la smerenie si ne potolest orice pofta, si sa-Si arate si înțelepciunea Sa, facând din lut atâta frumuseti.

De aceea atunci când micsoram firea, descoperim mestesugul Ziditorului. Si precum mai mult ne minunam de sculptorul de statui atunci când face una frumoasa din aur, decât atunci când va face din lut chipul desavârsit si bine întocmit, asa si de Dumnezeu ne minunam si-L slavim ca în cenusa si în lut, adica în trupurile noastre, a pus frumuseti negrita si înțelepciune nespusa. Si nu numai în trupurile noastre a facut aceasta, ci în toata zidirea.

Peste tot creând fapturi simple a amestecat în ele semnul cel luminat al mestesugului Sau cu slabiciunea, ca privind mestesugul si frumusetea sa te minunezi de Ziditorul, iar privind slabiciunea firii, sa nu te închini celor create.

Soarele este luminos când stralucește si lumineaza toata lumea, dar când vine noaptea lipsește, caci zice: “Ce este mai luminos decât soarele? Dar si acesta lipsește” (Int. lui Sirah 17, 26). Si nu a lipsit numai noaptea ci si ziua de multe ori, ca sa te minunezi de Ziditorul pentru aceasta si sa nu te închini celui zidit pentru slabiciunea sa.

Vezi cerul acesta cât este de mare? Cât de frumos si cât de stralucitor este? Mult mai placut la vedere decât trupurile noastre, dar este neînsufletit. Privește în el si mestesugul, dar si slabiciunea. Si le-a unit pe amândoua numai pentru întarirea ta. Ca sa nu defaimi pe Ziditorul ca pe un slab, a facut fapturi frumoase, iar ca sa nu te închini lor ca unor dumnezei, le-a facut si cu lipsa.

Sa va aduceti aminte de acestea totdeauna. Caci tâlcuim Scripturile nu numai ca sa le învățati, ci ca sa va si îndreptati naravurile. Si de nu se va face aceasta de prisos citim, de prisos tâlcuim. Si pentru un luptator intrând în locul cel de lupta uns si pregatit cu toata grija de mâinile antrenorului, dar venind lupta acel mestesug se va dovedi nefolositor, atunci de prisos a mai intrat în locul cel de lupta, asa si voi venind aici si învățându-va toate luptele si mestesugurile diavolului, dar daca atunci când va veni vremea luptelor va veti împiedica, vazând fata frumoasa, înaltându-va cu mândria, sau biruindu-va de orice alt gând rau, în zadar ati intrat aici.

Aduceti-va aminte de cuvintele pe care le-am graiit nu împotriva firii, ci împotriva poftii cei desfrânate. Si nu am zis acestea ca sa învinuim firea, ci ca sa alungam pofta. Si asa potoliti mânia, asa alinati pofta, asa dobânditi mândria.

“Si era tot pamântul o gura si un glas tututor”. Nu pentru sunetul gurii s-a spus, ci cum ca toti oamenii aveau o limba. Dar de ce a numit limba gura? Pentru ca Scriptura are obicei sa numeasca asa. Dar de nevoie este sa stiti si de ereticii care prihanesc zidirea lui Dumnezeu si zic ca trupul este rau. Si fiindca Scriptura numeste miscarile cele rele ale mintii cu nume de animale, sau de obiecte, cum ar fi: “Ascutit-au limba lor ca a sarpeului” (Ps. 139. 3) si “Limba lor sabie ascutita” (Ps. 56, 6), ei zic ca despre limba ca madular s-a zis. Dar nu s-a zis pentru ea. Sa nu fie! Caci limba este facuta de Dumnezeu.

Ci s-a zis despre grairile cele ucigatoare care omoara oameni, ucigându-i mai cumplit decât cu sabia. “Limba lor sabie ascutita,, si iarasi: “Buze viclene în inima au grait rele”. Acestea s-au zis nu despre madularul trupului, ci despre cuvintele cele cu viclesug. La fel si când zice: “Si era tot pamântul o gura”, nu a aratat ca toti oamenii aveau o gura, ci glasul, adica graiul, l-a numit gura. Caci dupa ce a zis “era tot pamântul o gura” a spus “si un glas tututor”.

De asemenea si când zice: “Groapa deschisa este gâtlejul lor” (Ps. 5, 9), nu prihaneste gâtlejul, ci cuvintele cele rele care se suie de acolo. Mormântul este locul care primeste trupurile moarte, si în acest fel sunt gurile acelora care prihanesc pe Ziditorul si gurile oamenilor care graiesc cuvinte de ocară si care scot cuvinte spurcate si rele din gurile lor.

O, omule, umple-ti gura de buna mireasma, nu de putoare; fa-o vistierie împarateasca, iar nu groapa sataniceasca. Si de este groapa astup-o, ca sa iasa afara putoarea.

Ai gânduri rele? Nu le scoate afara prin cuvinte. Lasa-le sa zaca jos si degrab se vor sugurma.

Oameni suntem si de multe ori gândim sfaturi rele, necuvioase si de ocară, dar sa nu lasam ca gândurile sa se faca cuvinte, ci strâmtorându-le jos sa se faca slabe si sa piara. Si precum de va pune cineva într-o groapa multe feluri de fiare neîmblânzite, de va astupa groapa le omoara cu lesnire, însa de le va lasa o gaura mica spre rasuflare le face multa mângâiere, nelasându-le sa piara si salbatacindu-le mai rau, asa se face si cu gândurile cele rele când se vor naste înăuntru.

Caci de le vom închide iesirea lor degrab le prapadim, iar daca le vom scoate afara prin cuvinte, mai tari le-am facut, dându-le rasuflare prin limba, si noi cadem degrab în prapastiile faptelor celor necuvioase de la rostirea cuvintelor celor de ocară.

Proorocul n-a zis simplu “groapa”, ci “groapa deschisa”. Caci nu numai pe sine se rusineaza cel ce graieste cuvintele cele de ocară, ci si pe cei de aproape si pe cei care petrec împreuna cu el îi umple de multa vatamare. Si precum de vom deschide gropile si mormintele, vom umplea orasele de ciuma si boala molipsitoare, tot asa de se vor deschide gurile cele de ocară, pe toti acei cu care petrec împreuna îi va umplea de boala cumplita. De aceea trebuie sa punem la gura usa, încuietoare si zavor.

Si cum ca atuncea era o limba s-a aratat destul din acestea, dar acum de nevoie este sa spunem pentru care pricina s-au adaus celelalte multe limbi? Ci mai întâi sa vorbim despre îndreptarea obiceiurilor.

Sa punem limbii noastre frâu, ca sa nu scoata afara cum ar vrea toate cele din minte; sa nu graiasca de rau pe frati; sa nu ne muscam si sa nu ne mâncam unii pe altii, caci cei ce musca cu cuvintele sunt mai rai decât cei ce musca cu dintii.

Caci aceia cu dintii musca trupul, iar acestia cu cuvintele musca sufletul, raneste cinstea, facând rana nevindecata. Si va primi pedeapsa mai mare, cu cât mai cumplita este muscarea. Si cel ce musca, adica graitorul de rau, nu va scapa de pedeapsa, fiindca nu are pricina, dreapta sau nedreapta, a rautatii sale. Celelalte pacate cu toate ca au pricini necuviincioase; curvarul își împlineste pofta, hotul își usureaza lipsa, ucigasul de oameni își potoleste mânia, dar graitorul de rau nu poate aduce nici o pricina.

Caci spune-mi: Ce avutie de bani dobândește? Ce pofta își împlineste? Nici una din astea, ci grairea de rau este o fiica a zavistiei, care nu are nici o pricina, nici dreapta, nici nedreapta. De aceea s-a lipsit de toata iertarea.

Voiesti sa prihanesti? Iti voi da tie materie folositoare.

Voiesti sa graiesti de rau? Graieste de rau pacatele tale. Caci zice: “Spune tu întâi pacatele tale ca sa te îndreptezi” (Is. 43, 26). Ai vazut graire de rau îndreptatita, care aduce lauda si cununa? Si iarasi: “Dreptul singur este pârâsul sau de la întâiul cuvânt” (Pilde 18, 17). Al sau nu al altuia.

De te vei face pârâs si gaitor de rau al altuia, te vei pedepsi, iar de te vei face al tau, te vei încununa. Si ca sa cunosti ce lucru mare si bun este a-si prihani cineva greselile sale, auzi ca “dreptul singur este pârâsul sau de la întâiul cuvânt”. Dar daca este drept, cum este si pârâs? Si de este pârâs, cum este drept? Dreptul nu este vinovat pârâii si grairii de rau, dar s-a zis asa ca sa stii ca daca cineva va fi pacatos, dar se va pârî si-si va prihani pacatele sale se face drept prin învinuirea sa. Dar ce înseamna “de la întâiul cuvânt”?

Ia aminte cu dinadinsul. La tribunale judecata se face în doua parti, fiindca unii trag la judecata pe altii, iar altii singuri se trag; unii pârasc, altii se parasc; unii sunt vinovati, iar altii nevinovati.

Si în partea cea dintâi a judecatii da cuvântul celui ce paraste, celui ce este nevinovat. Dar aici este invers, tu cel ce esti vinovat rapeste mai întâi cuvântul, ca sa te faci vinovat. Nu astepta pe pârâsul tau, daca esti dintre cei vinovati. Ci mai înainte de a auzi de la acela pâra, prihaneste tu cele gresite de tine.

Limba este sabie ascutita, dar sa nu facem rani altora cu ea, ci sa taiem cu ea putrejunile noastre. Voiesti sa cunosti ca dreptii aveau obicei de a nu grai de rau pe altii, ci numai pe ei? Ascuta pe Pavel, care striga: “Multumesc Celui ce m-a întarît, lui Hristos Iisus, Domnul nostru, ca m-a socotit credincios si m-a pus sa-I slujesc, pe mine, care mai înainte huleam, prigoneam si batjocoream” (I Tim. 1, 12, 13). Vezi cum se graieste de rau pe sine? Si iarasi zice: “Iisus Hristos a venit în lume ca sa mântuiasca pe cei pacatosi, dintre care cel dintâi sunt eu” (I. Tim. 1, 15), si iarasi: “... nu sunt vrednic sa ma numesc apostol, pentru ca am prigonit Biserica lui Dumnezeu” (I Cor. 15, 9).

Ai vazut ca peste tot se graieste de rau pe sine? Caci stia folosul acestei grairi de rau cum ca lucreaza dreptate. Deci când era trebuinta a se prihani si a se grai de rau pe sine, facea aceasta fara crutare. Iar când vedea pe altii judecând relele straine cu multa asprime le astupa gurile, zicând: “De aceea, nu judecati ceva înainte de vreme, pâna ce nu va veni Domnul, Care va lumina cele ascunse ale întunericului si va vadi sfaturile inimilor” (I Cor. 4, 5).

Lasa judecata Aceluia care stie cele ascunse ale mintii. Si desi socotesti ca stii cu de-amanuntul cele ale aproapelui, gresita este judecata ta, “caci cine dintre oameni stie cele ale omului, decât duhul omului, care este în el?” (I Cor. 2, 11).

Câti din cei lepadati si prosti vor straluci mai luminat decât soarele?

Si câti din cei vestiti si mari se vor descoperi ca sunt cenusa si morminte varuite?

Ai auzit pe Pavel cum se graieste de rau pe sine, pomenind adeseori cu tarie pacatele pentru care nu mai trebuia sa dea seama? Ca a fost hulitor, prigonitor si batjocoritor, dar pacatele acestea le-a dezlegat botezul. Cu toate acestea își aduce aminte de ele, nu ca ar avea sa dea seama pentru ele, ci ca sa arate iubirea de oameni a lui Dumnezeu, ca cine fiind el ce i-a facut, adica din prigonitor l-a facut apostol. Si daca acela își aducea aminte de pacatele cele stinse si iertate, cu mult mai mult trebuie sa ne aducem noi aminte de cele facute dupa Botez.

Caci ce îndreptare, sau ce iertare vom avea, auzind pe acela ca de multe ori își pomeneste pacatele care nu mai sunt sub vina, iar noi nici pentru acelea de care vom da seama nu ne aducem aminte, ci lasând cele ale noastre, iscodim cele straine? Ascuta pe Petru zicând: “Iesi de la mine, Doamne, ca sunt om pacatos”. Ascuta cum si Matei își prihaneste petrecerea sa, numindu-se vames nerusinându-se a-si vadi viata sa cea mai dinainte. Si fiindca nu aveau cu ce se prihani dupa Botez, își aduceau aminte de cele mai dinainte, învățându-ne ca sa nu purtam grija de relele cele straine, ci de ale noastre si adeseori sa le cugetam cu mintea.

Caci nu este alta doctorie mai buna ca aceasta spre stergerea pacatelor, precum este pomenirea lor cea deasa si prihanirea lor neîncetata.

Astfel făcând vamesul a putut sa-si lepede relele lui cele nenumarate, caci a zis: “Dumnezeule, milostiv fii mie pacatosului!” (Lc. 18, 13). Iar fariseul a cazut din toata dreptatea, pentru ca lasând cugetarea la cele gresite de el, osânda lumea zicând: “Nu sunt ca ceilalti oameni, rapitori, nedrepti adulteri, sau ca acest vames”. De aceea si Pavel sfatuia: “Iar fapta lui însusi sa si-o cerceteze fiecare si atunci va avea lauda, dar numai fata de sine însusi si nu fata de altul” (Galat. 6, 4),

Voiesti sa stii ca si în Scriptura cea Veche dreptii se prihaneau pe ei? Ascuta-i graind asemenea. David zice: “Faradelegile mele au covârsit capul meu; ca o sarcina grea s-au îngreuiat peste mine” (Ps. 37, 4).

Iar Isaia striga: “O, ticalosul de mine, ca om fiind si buze necurate având” (6, 5).

Iar cei trei tineri petrecând în cuptor si dându-si trupurile lor la moarte pentru Dumnezeu, se numarau între cei mai de pe urma pacatosi, zicând: “Gresit-am faradelege am facut” (Cânt. celor

3 tineri, vers. 5). Cu toate ca ce era mai stralucit si mai curat decât ei? Chiar daca ar fi facut ceva pacate, totusi pe toate le-a sters vapaia aceea. Cu toate acestea nu cugetau la ispravile lor, ci la pacatele lor.

La fel si Daniil dupa ce a fost aruncat în groapa cu lei, si dupa pedepsele cele nenumarate pe care le-a suferit, tot pe el se prihanea.

Si pentru ce faceau asa? Pentru ca cel ce graieste de rau pe altii întarâta pe Stapânul. Iar cel ce se graieste de rau pe sine, Il împlânzeste si-L împlaca cu el. Si pe cel drept mai drept îl face, iar pe cel pacatos îl izbaveste de vina greselilor si-l face vrednic de iertare.

Deci acestea stiindu-le, sa nu iscodim relele cele straine, ci cele ale noastre.

Sa cercetam constiinta noastra, sa ne aducem aminte de toata viata noastra si sa cercetam pe fiecare din cele gresite de noi. Si nu numai sa nu graim de rau pe altii, si nici sa ascultam pe altii când graiesc de rau, caci si pentru aceasta este pregatita vina si osânda mare.

Fiindca zice: “Auz desert sa nu primești” (Ies. 23, 1). Si n-a zis “auz desert sa nu crezi” ci nici sa-l primești. Astupa-ti urechile oprind intrarea grairii de rau si arata ca tu cel ce auzi nu esti un vrasmas si potrivnic mai mic celui ce graieste de rau decât cel ce se prihaneste si se graieste de rau. Urmeaza Proorocului care zice: “Pe cel ce clevea în ascuns pe vecinul sau, pe acela l-am izgonit” (Ps. 100, 5). Nu a zis ca “nu am crezut”, sau ca “nu am primit cele graite de el”, ci “l-am izgonit” ca pe un vrajmas si potrivnic.

Dar sunt unii care se mângâie pe ei însisi, zicând: “Doamne, nu-mi socoti mie pacatul acesta!” socotind ca auzind ceva rau au gresit si sunt datori lui Dumnezeu. De ce este trebuinta de aceasta îndreptare? De ce trebuie sa ceri iertare pentru aceasta? Taci si te-ai izbavit de toata vina.

Nu zi nimic si vei fi curat si fara frica. De ce îți împletești tie gânduri, suparând pe Dumnezeu si pe oameni? De ce te învinovatești? De ce-ti faci sarcina mai grea? Nu-ti este de ajuns sa dai seama pentru greselile tale, ci mai gramadesti si iertare pentru aceasta? Taci si te-ai izbavit de toata vina. Nu ai pacat când auzi un cuvânt, ci ai pacat când auzindu-l, nu vei tacea, facându-te astfel vinovat nu numai de cuvântul acela, ci de grairea de rau.

“Caci din cuvintele tale te vei îndrepta, si din cuvintele tale vei fi osândit” (Mt. 12, 37). Si acestea s-au zis nu pentru cei clevetiti, ci pentru cei ce clevetesc, apoi se tem sa se marturiseasca. Caci cel clevetit nu a fost vatamat cu nimic. Ci cele graite despre el de vor fi minciuni, plata va lua, iar de vor fi adevarate, nici asa nu patimeste nici o vatamare de la grairea ta de rau.

Caci Judecatorul nu va hotari pentru el luându-se dupa ocară ta. Si ca sa zic ceva mai minunat, de va suferi cu bucurie hula, mare folos va dobândi, precum a dobândit vamesul. Iar cel ce graieste de rau, desi mincinoase sau adevarate de vor fi cele graite de el, foarte mult se va pagubi. Si nu mai este trebuinta de a dovedi aceasta.

Si cum ca desi va grai lucruri adevarate mai grea îsi face lui judecata aratat este tuturor, caci în loc sa acopere nevoile si pacatele aproapelui le descopera si le publica la toti, facându-se pricinuitor de smintele.

Si daca cineva va sminti numai pe unul va lua pedeapsa mare, atunci cel ce sminteste multi cu vestea cea rea, câta pedeapsa nu va suferi? Fariseul nu mintea, ci graia adevarul, numind pacatos pe vames, dar însa a fost pedepsit. Deci acestea stiindu-le, iubitorilor, sa fugim de grairea de rau, caci nu este alt pacat mai cumplit si mai usor de facut decât acesta. Pentru care pricina? Pentru ca se face mai repede decât alta calcare de lege si rapeste degrab pe cel ce nu ia aminte.

Celelalte pacate au trebuinta de vreme, de cheltuiala, de rabdare, de ajutori si de multe ori cu îndelungarea vremii nu se mai fac. De pilda: Voieste cineva sa omoare, voieste cineva sa fure, sau sa nedreptateasca? Dar trebuie sa lucreze mult, si zabovind, i s-a potolit mânia, s-a departat de la el pornirea cea rea, i s-a stricat scopul lui cel rau si n-a mai dus la sfatul lui lucrarea.

La grairea de rau nu este asa. Caci de nu vom fi foarte treji, iute ne rapeste. Si ca sa graim de rau nu este nevoie nici de vreme, nici de rabdare, nici de cheltuiala, nici de vreo alta lucrare, ci de ajuns este numai a voi si îndata vointa s-a facut lucrare, caci numai limba este aceea ce slujeste. Si devreme ce raul acesta se raspândește iute, înconjurându-ne cu lesnire, iar osânda si pedeapsa sunt cumplite. Sa fugim de boala aceasta cu multa luare aminte.

Iar rautatile altora sa le acoperim si sa nu le vadim, ci sa sfatuim pe cei ce gresesc, precum zice Domnul: “De-ti va gresi tie fratele tau, mergi de-l mostra pe el între tine si el singur” (Mt. 18, 15), caci mustrarile care se fac asa mai lesne aduc vindecarea.

Sa nu muscam sau sa descoperim ranile cele straine, asemanându-ne mustelor, ci sa urmam albinelor.

Mustele se pun pe rani si musca, iar albinele zboara peste flori. De aceea acestea întocmesc faguri, iar acelea aduc boli trupurilor pe care stau. Acelea aduc dezgust, iar acestea sunt placute si laudate.

Deci si noi sa facem ca sufletul nostru sa zboare în livada faptelor celor bune ale sfintilor si adeseori sa sorbim buna mireazma a ispravilor lor, iar ranile celor de aproape sa nu le dezvelim.

Si de vom vedea pe vreunii vorbind de rau, sa le astupam gurile, punându-le înainte frica osândeii si aducându-le aminte ca toti suntem frati. Iar daca nu vor lua aminte la nici una din acestea, sa-i socotim ca niste muste, ca macar aceasta ocară sa-i departeze de la cugetarea cea rea. Ca izbavindu-se astfel de aceasta îndeletnicire desarta, toata osârdia lor s-o cheltuiasca la cercetarea rautatii lor. Facând asa si cei cazuti se vor scula, si cei ce cugeta adeseori la rautati se vor lepada de ele cu lesnire, împiedicându-i pomenirea celor gresite ale altora.

Cei ce cerceteaza adeseori faptele bune ale sfintilor vor câstiga mare râvna spre urmarea acelor. Si prin toate acestea cuprinzând întreg trupul Bisericii, vom putea si noi, împreuna cu adunarea aceasta desavârsita, sa intram în împaratia cerurilor. Pe care fie s-o dobândim cu totii, cu darul si

cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin Care si împreuna cu Care Se cuvine slava Tatalui si Sfântului Duh, acum si pururea si în vecii vecilor. Amin.

Către cei ce au lăsat biserica

CUVÂNT

Către cei ce au lăsat biserica
si s-au dus la alergările de cai si la teatre

Acestea sunt de suferit?

Acestea sunt de răbdat?

Pe voi înșivă voiesc să vă pun judecători asupra voastră. Așa si Dumnezeu a făcut cu evreii, că învinuindu-i le zicea: „Poporul Meu, ce am făcut eu tie, cu ce te-am întristat, sau cu ce te-am îngreuiat? Răspunde-mi mie!” sau: „Ce greșeală au aflat părinții voștri întru Mine?”.

Lui îi voi urma si eu si iarăși voi grăi către voi: Acestea sunt de suferit? Acestea sunt de răbdat? După atâtea cuvinte îndelungate si după atâta învățătură unii, lăsându-ne pe noi, s-au dus să privească la caii ce se întrec în hipodrom și așa au înnebunit, încât toată cetatea au umplut-o de strigare și de răcnete fără rânduială, pricinuind mult răs, dar mai vârtos plâns.

Eu stând în casă și auzind izbucnind strigarea aceea pătimeam mai cumplit decât cei ce se înviforează. Și precum aceia se tem pentru viața lor când valurile lovesc în pereții corăbiei, așa si eu mă rușinam și priveam la pământ, când auzeam acele strigări, mai cumplite decât valurile. Cei de sus strigau cu necuviință, iar cei de jos în mijlocul târgului stând, lăudau pe călăreți, strigând mai cumplit decât ceilalți.

Ce vom grăi, sau ce vom răspunde spre a ne îndreptăți, dacă vreun străin venind va vedea unele ca acestea. Oare nu va zice: „Aceasta este cetatea Apostolilor? Aceasta este aceea care a luat un astfel de Dascăl? Acesta este poporul cel iubitor de Hristos, cel curat și duhovnicesc?”

Nu v-ați sfiit nici de ziua în care s-au săvârșit tainele mântuirii neamului nostru, ci în Vinerea în care Stăpânul tău se răstigne pentru lume, în care se aducea o jertfa ca aceasta, în care se deschidea raiul și tâlharul se întorcea la patria cea veche, în care blestemul se dezlega și se pierdea păcatul, în care a încetat vrajba cea de multă vreme si s-a facut împăcarea oamenilor cu Dumnezeu și toate s-au prefăcut, în Ziua aceea în care trebuia să postești, să te mărturisești și să înalți rugăciuni de mulțumire către Cel ce a făcut atâtea bunătați lumii, atunci tu, lăsând Biserica și Jertfa cea duhovnicească, adunarea fraților si cinstea postului, ai fost dus, robit de diavolul, la priveliștea aceea.

Acestea sunt de suferit? Acestea sunt de răbdat? Nu voi înceta să zic adeseori acestea, mângâindu-mi astfel răbdarea și punând-o înaintea ochilor voștri. Cum vom putea să facem iarăși pe Dumnezeu milostiv? Cum să-L împăcăm fiind mâniat?

Mai înainte cu trei zile s-a vărsat ploaie mare, ducând apele cu ele toate de la gură, ca să zic așa, răpind masa lucrătorilor de pământ, adică culcând la pământ lanuri încărcate și toate celelalte putrezind din pricina umezelii celei multe. Și s-au făcut litanii și rugăciuni, și toată Cetatea noastră a alergat ca un râu la locașurile Apostolilor, luând de ajutori pe Sfântul Petru și pe fericitul Andrei, pe Pavel și pe Timotei. Iar după aceasta, potolindu-se mânia, trecând noianul și îndrăznind împotriva valurilor, am alergat la verhovnici, la Petru temelia credinței și la Pavel vasul alegerii, săvârșind praznic duhovnicesc și propovăduind nevointelor lor și biruințele împotriva dracilor.

Și tu neînspăimântându-te de cele ce s-au făcut, nici învățându-te de mărimea isprăvilor apostolești, deodată, după ce a trecut de abia o zi, sari și strigi, trecând cu vederea sufletul tău cel rob și târât de patimi, în locul alergării de cai, de ce nu ți-ai strunit patimile cele dobitocești care sunt în tine, mânia și pofta, și să-ți fi pus peste ele jugul cel bun și ușor al filozofiei, având călăreț gândul cel drept, și așa să fi alergat la darul chemării celui de sus. Nu din întinăciune, ci alergând de la pământ la cer, căci acest fel de alergare are înjugată dulceață și mult folos. Dar tu lăsând cele ale tale să se poarte prost și la întâmplare, ai stat privind biruința altora, cheltuind în zadar și spre rău atâta vreme.

Oare nu știi că precum noi încredințând niște bani slugilor noastre, le cerem socoteala până la un ban, așa și Dumnezeu pentru zilele vieții noastre, ne va cere socoteală cum am cheltuit fiecare zi? Ce vom zice dar? Și ce vom răspunde când ni se va cere socoteală pentru ziua aceea?

Pentru tine a răsărit soarele și luna a luminat noaptea și a strălucit multimea cea felurită a stelelor.

Pentru tine au suflat vânturile și au curs râurile.

Pentru tine au răsărit semințele și pomii au făcut rod. Ziua și noaptea călătorind și-au păzit rânduiala lor cea firească. Toate acestea s-au făcut pentru tine. Iar tu, când toate făpturile îți slujesc, împlinești pofta diavolului? Și luând o așa casă mare cu chirie de la Dumnezeu, lumea aceasta zic, n-ai plătit chiria.

Si nu ți-a fost destul în ziua dintâi, ci și a doua zi, când trebuia să te odihnești puțin de răutatea aceea, te-ai suit din nou la teatru, alergând din fum în foc și aruncându-te în altă prăpastie mai cumplită. Bătrânii și-au rușinat bătrânețea lor, tinerii și-au prăpăstuit tinerețea, iar părinții și-au dus acolo copiii, băgându-i în prăpăstiile răutăților, încă din vârsta cea lipsită de răutate.

De aceea nu va greși cineva de va numi pe astfel de părinți ucigași de fii, fiindcă cu răutatea lor pierd sufletele celor născuți.

Dar poate vei zice: Ce răutate este aceasta? Mă tânguiesc că fiind bolnav, nu știi că ești bolnav, ca să cauți Doctoral. Te-ai umplut de preadesfrânare și întrebi: ce răutate este aceasta? Oare n-ai auzit pe Hristos zicând: „Că oricine se uită la femeie poftind-o a și preadesfrânat cu ea”? (Mt. 5, 28). Și dacă voi privi fără să o poftesc? Vei zice. Dacă nu ți-ai înfrânat privirea, ci ai pus atâta osârdie pentru aceasta, cum vei putea rămâne neîntinat după ce ai privit? Oare trupul tău este piatră, sau fier?

Ești îmbrăcat cu trup, cu trup omenesc care se aprinde de poftă mai repede ca fânul. Și ce să zic de spectacol? În târg de multe ori de vom întâlni o femeie ne tulburăm. Iar tu sezând sus unde este atâta îndemânare spre necuviință și văzând femeie desfrânată intrând cu capul descoperit și cu multă nerușinare, îmbrăcată cu haine de fir, ademenind, cântând cântece desfrânate, grăind cuvinte de ocară și făcând alte necuviințe, care dacă te vei gândi după aceea la ele pleci capul privind în jos, îndrăznești să zici că nu pătimești nimic omenesc? Oare trupul tău este piatră, sau fier?

Că nu voi înceta a zice iarăși acestea. Oare tu ești mai filozof decât bărbații cei mari și viteji, care au căzut dintr-o simplă vedere? Nu ai auzit ce zice Solomon: „Oare va călca cineva pe cărbuni aprinși și nu-și va arde picioarele? Oare de va ascunde cineva foc în sân, nu-și va arde hainele? Așa cel ce intră la femeie străină” (Pilde 6, 27-29). Că deși nu te-ai împreunat cu desfrânată, dar cu pofta te-ai împreunat cu ea, și cu mintea ai lucrat păcatul. Și nu numai în acel timp, ci terminându-se spectacolul și după ce ea s-a dus idolul ei zace în sufletul tău, luând de acolo cuvintele, gesturile, privirile, umbletul podoaba, cântecele cele desfrânate și alte nenumărate rele.

Oare nu de aici sunt stricările caselor?

Oare nu de aici divorțurile?

Oare nu de aici luptele și vrajbele? Oare nu de aici toate cele urâte, care nu se pot spune în cuvinte? Căci după ce te-ai umplut de ea și te duci acasă înrobit, femeia nu-ți va mai părea drăgăstoasă, ci urâtă, copiii ca o sarcină, slugile îngreuitoare, casa de prisos, iar grijile cele obișnuite spre chiverniseala lucrurilor de nevoie și se vor părea supărăcioase, și oricine se va apropia de tine și se va părea ca o greutate și o sarcină.

Lucru și mai grav este că nu te întorci singur acasă, ci împreună cu tine ai pe desfrânată, nu cu trupul, ci cu imaginea. Și ar fi fost mai ușor să fi fost cu trupul, căci degrab ar fi alungat-o femeia ta. Dar ea stă în mintea și imaginația ta și-ți aprinde dinăuntru cuptorul cel babilonesc, sau mult mai cumplit ca acela. Căci hrana focului acestuia nu este smoala și catranul, ci ceea ce s-a zis mai sus, și toate se întorc în sus și în jos. Și precum cei bolnavi de friguri, cu toate că n-au nici o pricină să învinuiască pe cei ce îi slujesc, dar din cauza bolii, se îngreuiază de toți. Aruncă bucatele, prihănesc pe doctori, se necăjesc pe cei de acasă și se turbează asupra celor ce îi slujesc, așa și cei ce bolesc cu această boală cumplită se mâhnesc, se necăjesc, văzând totdeauna pe aceea.

O lucruri cumplite! Lupul și Leul și celelalte fiare de vor fi săgetate fug de vânător, iar omul cel cuvântător de se va răni, aleargă după ceea ce l-a rănit, ca să ia o săgeată mai cumplită și să se îndulcească rana sa. Și lucrul acesta este mai dureros decât toate, căci face boala nevindecată. Și cel ce nu urăște rana, nici voiește să se tămăduiască, cum va căuta doctorul?

Pentru aceasta mă chinuiesc și mă scârbesc că pogorându-vă de acolo luați așa de mare vătămare, și pentru puțină dulceață pătimiți chinuire nesfârșită. Și mai înainte de gheenă și de osândă pătimiți aici pedeapsa cea mai de pe urmă. Oare nu este aceasta munca cea mai de pe urmă, spune-mi? Ca să hrănești o poftă ca aceasta și să te aprinzi totdeauna și să porți pretutindeni cuptorul acestei pofte necuvioase și muștrarea conștiinței?

Cum vei călca pe pragurile cele sfinte?

Cum te vei atinge de Masa cea cerească? Și cum vei auzi cuvântul cel despre înfrânare și curăție, fiind plin de atâtea bube și răni și mintea având-o slujitoare patimii?

Și ce să mai zic celelalte? Căci văd numai pentru cele ce am zis acum este cu puțință să se întrezărească durerea cugetului, fiindcă unii se lovesc peste frunte. Și vă mulțumesc foarte că sunteți un popor așa de milostiv. Dar socotesc că poate mulți din cer ce n-au greșit fac aceasta, durându-i pentru rănilor fraților. De aceea mă chinuiesc și mă întristez că pe acest fel de turmă o vătâma diavolul.

Dar de voiți îndată putem să oprim intrarea lui.

Cum și în ce fel?

Dacă pe cei bolnavi îi vom vedea sănătoși. Dacă întinzând mrejele învățării vom înconjura căutând pe cei prinși de ilară, răpindu-i chiar din gura leului. Și să nu-mi zici că putini sunt acei care au rătăcit din turmă? Si numai zece de ar fi, nu este mică paguba. Sau cinci, doi, sau măcar unul. Căci și Păstorul nostru lăsând cele nouăzeci și nouă de oi, a alergat la cea singură, și nu s-a întors până ce nu a adus-o, împlinind astfel numărul cel de o sută care șchiopăta din lipsa celeia ce se rătăcise.

Să nu zic că numai unul este cel ce s-a rătăcit. Ci gândește-te că și el este un suflet pentru care s-au făcut toate cele ce se văd; pentru care s-au dat legile și pedepsele și s-au făcut minunile cele nenumărate și lucrările lui Dumnezeu cele de multe feluri; pentru care n-a cruțat nici pe Unul-Născut Fiul Său.

Gândește-te cât preț s-a dat numai pentru unul și nu defăima mântuirea lui, ci ducându-te întoarce-l iarăși la noi și-l convinge să nu mai cadă în aceleași păcate și vom avea plată mare. Dar de nu ne va suferi pe noi învățându-l, nici pe voi sfatuindu-l, voi pune în lucrare puterea pe care ne-a dat-o Dumnezeu, nu spre surpare, ci spre zidire.

De aceea vă spun și strig cu mare glas: Că dacă după învățătura și sfatuirea aceasta va merge cineva la vătămarea teatrelor celor călcătoare de lege, nu-l voi mai primi în lăuntru acestor curți, nu-l voi lăsa să se atingă de Sfânta Masă, nici îl voi împărtași cu Tainele, ci precum păstorii despart pe oile cele pline de râie de cele sănătoase, ca să nu se molipsească de boală, așa voi face și eu. Si dacă în Legea Veche leproșului i se porunca să stea afara de tabără, chiar dacă ar fi fost și împărat, cu mult mai vârtos noi vom scoate afară din această tabără sfântă pe cel leproș cu sufletul.

La început am folosit învățătura și sfatuirea, dar acum după acestea de nevoie voi și tăia. Căci am un an de când am venit în cetatea aceasta și nu am încetat mereu să vă sfătuiesc, dar devreme ce unii au rămas întru putrejune, trebuie să aducem tăierea. Și deși nu am fier, dar am cuvânt mai tăios decât fierul. Deși nu port foc, dar am certare mai fierbinte ca focul ce poate arde mai tare. Așadar nu defăima hotărârea noastră, că deși suntem simpli și nevrednici, dar ni s-a încredințat de la Dumnezeu puterea care poate face aceasta.

Deci să se scoată afară unii ca aceștia, ca și cei sănătoși dintre noi mai sănătoși să se facă, iar cei bolnavi să se ridice din această boală cumplită. V-ați cutremurat auzind această hotărâre, fiindcă văd că v-ați posomorât la față. Să se schimbe și voi schimba hotărârea. Căci precum am luat putere a lega, așa și a dezlega și a întoarce iarăși. Și noi nu voim să tăiem și să despărțim pe frații noștri, ci vrem ca să lepădăm ocară adusă Bisericii. Căci acum și elinii râd de noi și iudeii ne batjocoresc, vazându-ne că greșim și trecem cu vederea. Iar când vor vedea că păzim legile noastre ne vor lăuda foarte și se vor minuna de Biserică.

Deci nimeni din cei ce petrec în această desfrânare să nu calce în Biserică. Și de voi înșivă să fie muștrați ca niște vrăjmași de obște, căci zice: „Dacă vreunul nu ascultă de cuvântul nostru prin epistolă, pe acela să-l însemnați și să nu mai aveți cu el nici un amestec” (II Tes. 3, 14).

Și să faceți aceasta nevorbind cu el, nici primindu-l în casă, nici împărtășindu-l de hrană, nici de intrare, nici de ieșire, nici petrecând cu el în târg. Și făcând așa cu lesnire îi vom dobândi. Căci precum vânătorii înconjură din toate părțile fiarele cele ce nu se prind cu ușurință ci hăituindu-le le bagă în cursă, așa și noi pe cei ce s-au sălbăticit să-i alungăm degrab în mrejele mântuirii, noi dintr-o parte, iar voi din cealaltă.

Am făcut aceasta să vă necăjiți și voi împreună cu noi, dar mai ales să vă preocupați pentru Legile lui Dumnezeu și să va întoarceți puțin de către frații aceștia care bolesc de călcarea legii, ca să-i aveți apoi totdeauna.

Căci și voi de veți trece cu vederea cele poruncite de noi nu mică pedeapsă veți lua. Și dacă în casele oamenilor de se va prinde vreuna din slugi furând aur sau argint, se pedepsește nu numai acela care a fost prins, ci și cei ce au știut și nu au spus, cu cât mai mult în Biserică? Căci îți va zice atunci Dumnezeu: Dacă ai văzut că din Casa Mea s-a prădat nu argint sau un vas de aur, ci curăția și înfrânarea, iar pe cel ce a primit Cinstitul Trup, împărtășindu-se cu astfel de Jertfa, că s-a dus la locul diavolului, făcând astfel de călcare de lege, de ce ai tăcut? De ce ai suferit și n-ai vestit preotului? De ce n-ai luat în seamă cu mare osârdie acestea? De aceea și cu toate că vă voi mârni, dar nu voi cruța nimic.

Că este mai bine ca să ne mârnim aici și să ne izbăvim de judecata ce va să fie, decât îngăduindu-vă cu cuvinte blânde, să fim osândiți atunci împreună cu voi.

Și nu este spre folos, nici fără primejdie a îngădui unele ca acestea tăcând. Căci fiecare din voi va da seama pentru sine, iar eu voi da seama pentru mântuirea tuturor. De aceea nu voi înceta a zice și a face totul, deși va fi trebuință să mârnesc.

Cu toate că mă voi arăta aspru, dar o fac ca să pot sta înaintea aceluia Divan înfricoșat, neavând întinăciune sau zbârcitură sau altceva de acest fel. Și, o, de-ar fi, ca prin rugăciunile sfinților, și deci ce s-au stricat să se întoarcă degrab și cei ce au rămas să sporească nevătămați în curăție. Ca și voi să vă mântuiți și noi să ne bucurăm și Dumnezeu să se slăvească acum și pururea și întru nesfârșirii vecii vecilor. Amin.

Cum că este primejdios a merge la teatre imorale

CUVÂNT

Cum că este primejdios a merge la teatre imorale
care provoacă la desfătări; cum că David, în cele ce a
făcut lui Saul, a covârșit întru totul virtutea iertării;
si cum că a suferi cu blândețe nedreptatea
este la fel cu a da milostenie

Socotesc că mulți din cei de mai înainte ne-au lăsat si s-au dus la teatrele cele nelegiuite se află astăzi de fată. Doresc să-i știu sigur, ca să-i alung afară de pragurile cele sfinte, nu ca să petreacă afară totdeauna, ci ca, îndreptându-se să se întoarcă iarăși. Pentru că si părinții alungă de multe ori pe copiii cei ce greșesc si îi opresc de la masă, ca prin sfatuirea și cercetarea aceasta îndreptându-se la casa cea părintească.

La fel fac și păstorii cu oile cele pline de râie pe care le despart de ele sănătoase, ca lepădând boala cea rea, să se întoarcă iarăși curate la cele sănătoase, iar nu rămânând bolnave să umple de boală toată turma. De aceea și noi voim să-i știm pe aceia. Și deși cu ochii cei trupești nu-i putem deosebi, dar cuvântul îi va cunoaște negreșit, că atingându-se de conștiința lor, îi va îndupleca cu lesnire să iasă afară de voie, arătându-le că numai acela este înăuntru care are mintea vrednică de petrecerea de aici.

Căci cel ce se unește cu această adunare sfântă având viață stricată este scos afară, deși este cu trupul înăuntru, și este mai izgonit decât cei închiși afară care nu pot să se împărtașească de Sfânta Masă. Aceia care sunt scoși afară după legile lui Dumnezeu și petrec acolo, până acum au nădejdi bune și de vor să-și îndrepteze greșalele pentru care au căzut de la Biserică, vor putea iarăși să se întoarcă cu conștiință curată. Iar cei ce s-au întinat si li s-au poruncit să nu intre mai înainte până ce nu-și vor curați întinăciunea lor, dar îndrăznesc fără de rușine să intre, își fac rana mai cumplită și buba mai mare. Căci a păcătui nu este un lucru așa de cumplit, cum este nerușinarea cea de după păcat ce face să nu te pleci preoților care poruncesc unele ca acestea.

Și poate va zice cineva: Ce greșală așa de mare au făcut aceștia, ca să fie scoși afară din aceste sfinte curți? Ce păcat mai mare ca acesta cauți, când ei facându-se pe sine cu totul preadesfrânați sau fără de rușine, ca niște câini turbați, la această sfântă Masă?

Si de voiesti să cunoști și felul cum au preadesfrânat îți voi grăi un cuvânt nu al meu, ci al Celui ce va judeca toată viața noastră. „Oricine se uită la femeie, poftind-o, a si preadesfrânat cu ea inima lui” (Mt. 5, 28). Și dacă o femeie împodobită, pe care din întâmplare ai întâlnit-o în târg, te-a robit fiindcă ai privit la ea cu iscodire, cum cei ce nu la întâmplare, ci cu atâta osârdie s-au dus acolo, lăsând Biserica, au petrecut toată ziua pironindu-și privirile la fetele acelor femei necinstite, vor zice că nu au privit cu poftă?

Căci acolo sunt si cuvinte desfrânate, cântece necuviincioase, glasuri atrăgătoare, ochi machiați, obraji sulemenți, haine indecente, forme pline de ispitire și multe alte meșteșuguri făcute spre amă-girea si înșelarea celor ce privesc. Apoi lenevirea sufletelor celor ce privesc, îndemnul spre

poftă din pricina locului, a cuvintelor ce s-au auzit mai înainte și a lucrurilor ce se vor întâmpla pe urmă, cântarea din trompete, din fluiere și din celelalte de acest fel, care amăgesc și înmoaie tăria minții, și dansul și veselia desfrânatelor, care aprind sufletele celor ce stau acolo și le fac lesne robite.

Căci dacă unde sunt psalmi și rugăciuni, unde este ascultarea cuvintelor lui Dumnezeu, unde este frică și multă evlavie, de multe ori a intrat în taină pofta, cu atât mai mult cei ce stau la teatru și nu văd nici nu aud nimic sănătos, ci sunt plini de nesațiu prin urechi și prin ochi și prin toate celelalte mădulare, nu vor putea fi mai presus de acea poftă rea. Și neputând, cum vor putea cândva să se izbăvească de păcatul preadesfrânării? Iar cei ce nu sunt izbăviți de el, cum vor putea călca aceste praguri sfinte fără pocăință și să se unească cu această adunare bună?

De aceea vă sfătuiesc și vă rog ca mai întâi spălând păcatul cu privirea prin spovedanie, pocăință și toate celelalte, să ascultați dumnezeestile cuvinte. Căci greșala care ați facut-o nu este mică. Și o vom vedea din pilde.

Dacă în lada în care păstrezi hainele cele scumpe și cu fir o slugă de a ta va pune o haină plină de întinăciune și cu mulți păduchi, oare vei suferi această ocară cu blândețe? Spune-mi! Sau dacă într-un vas de aur în care de obicei păstrezi miruri, ar fi turnat cineva noroi, oare nu l-ai fi bătut pe cel ce a făcut aceasta? Și dacă în cel ce s-a turnat mirul cel dumnezeesc, cum vom putea oare pune întinăciuni diavolești, cuvinte satanicești și cântece pline de desfrânare? Cum va suferi Dumnezeu acestea, spune-mi? Mai ales că deosebirea între darul cel duhovnicesc și între această lucrare rea este mai mare ca cea dintre hainele cele de fir și între cele întinate și decât cea dintre mir și noroi.

Nu te temi, o omule, ca să privești cu aceiași ochi atât scena pe care este orchestra și pe care se săvârșește lucrurile cele spurcate ale curviei cât și această Masă Sfântă pe care se săvârșesc Tainele cele înfricoșate? Nu cu aceleași urechi auzi pe desfrânată grăind cuvinte de necinste și cu aceleași pe Prooroc și pe Apostol învățându-te cuvinte de taină? Cu aceeași inimă primind și otrava și Jertfa cea înfricoșată și sfântă?

Oare nu de aici se strică moravurile, se încep divorțurile, neînțelegerile și vrăjbele în case? Căci îndată te vei umplea de desfrânare privind la cele de acolo, te faci slăbănog la virtute și înverșunat și vrăjmaș curăției și înfrânării, iar întorcându-te acasă femeia ta îți va părea mai urâtă. Și fiind aprins de pofta cea de la teatru și biruit de privirea cea străină și amăgitoare, ocărăști, necinstești și aduci nenumărate prihane tovarășei tale de viață, cu toate că nu ai nici un motiv s-o învinuiești.

Ci rușinându-te să-ți spui patima și să arăți rana pe care ai primit-o de acolo, pricinuiesti alte motive, căutând prilejuri necuvioase de ceartă. Trecând cu vederea pe toate cele de acasă, gândești numai la pofta cea spurcată și necurată de la care ai primit rana. Și nu mai privești nimic din cele din casă cu plăcere pentru că glasul ei stă în sufletul tău, precum și forma, privirea, mișcările și toți idoli desfrânării. Și ce zic femeia și casa? Căci și Biserica o vei vedea fără plăcere, părăndu-ți-se cuvintele cele despre curățire și înfrânare urâte.

Acestea nu-ți vor mai fi ca învățătură, ci acuzarea ta, care trăgându-te puțin la deznădejde, te va rupe cu totul de această folositoare învățătură de obște.

De aceea vă rog pe voi pe toți să fugiți de spectacolele cele rele de la teatre, iar pe cei ce merg să-i trageți de acolo.

Căci cele ce se fac acolo nu aduc mângâiere, ci pierzanie, pedeapsă și osândă. Si ce folos este de această dulceță vremelnică, când chinuirea cea de-a pururea acolo se naște și fiind îmboldit ziua și noaptea de poftă ești tuturor de nesuferit.

Dar cercetează-te cum ești când ieși din Biserică și cum ești când ieși de la teatru. Compară pe cele două și nu vei mai avea trebuință de cuvintele noastre. Căci de ajuns va fi compararea celor două să-ți arate mărimea folosului de ici și vătămarea cea de acolo.

Acestea le-am zis acum dragostei voastre și niciodată nu voi înceta să le zic. Căci și pe cei ce bolesc de aceste suferințe îi vom mângâia și pe cei sănătoși mai tari îi vom face. La amândouă părțile le este de folos cuvântul acesta, unora ca să se depărteze, iar celorlalți să nu cadă. Dar fiindcă cei ce muștră trebuie să facă aceasta cu măsură, voi sfârși aici sfatuirea și voi continua cele întrerupte din pricina celor de mai sus întorcându-ne iarăși la David.

Pictorii când vor să picteze un chip, așează aproape de ei pe cel căruia voiesc să-l picteze o zi, două sau trei, ca prin privire deasă să întocmească chipul fără de greșală. Fiindcă și noi avem datoria să pictăm, nu forme trupești, ci frumusețea sufletului și podoaba care se înțelege cu mintea, vom pune astăzi pe David să stea aproape de voi, ca fiecare privind la el să adune în sufletul lui frumusețea, blândețea, milostivirea, mărimea de suflet și toate celelalte fapte bune ale dreptului.

Si dacă imaginile trupurilor aduc oarecare mângâiere celor ce privesc, cu mult mai mult imaginile sufletului. Acelea nu le poți vedea peste tot, ci se pun să stea într-un loc mereu, dar pe acestea le poți purta oriunde vei voi, nefiind nimic ca să le oprească. Căci așezându-le în camera minții, vei putea să privești la ele deseori, oriunde vei fi, și mult folos vei dobândi. Și precum cei bolnavi cu ochii poartă bureți și bucăți de stofa albastră și privind adeseori la ele, dobândesc oarecare mângâiere a bolii din culoarea aceea, așa și tu de vei avea înaintea ochilor tăi icoana lui David și vei privi adeseori la ea, deși de multe ori te va supăra mânia și te va tulbura, dar privind la chipul acela vei primi desăvârșită sănătate și filozofie curată.

Si să nu-mi zică cineva că are un dușman viclean, stricat și neîndepărtat. Oricum ar fi el nu este mai rău decât Saul, care fiind ajutat de multe ori de David îl vrășmășuia mereu și care cu toate că a primit numai faceri de bine și-a păstrat vicleșugul său. Și ce zici? Că ți-a tăiat o parte de pământ, ți-a făcut nedreptate la ogor, ți-a trecut hotarele casei ți-a răpit robul, te-a ocărât, te-a nedreptățit, sau te-a adus la sărăcie? Dar încă nu ți-a luat sufletul, precum se sârguia Saul. Și deși s-a sârguit să-ți ia sufletul, poate numai odată a îndrăznit, nu de nenumărate ori ca acesta. Și dacă de două, trei sau nenumărate ori a îndrăznit, totuși nu când îi făceai bine și când, căzând în mâinile tale, l-ai iertat. Iar dacă și aceasta ai făcut, totuși David te întrecea, căci nu este la fel a trăi unele ca acestea în Legea cea Veche cu a face aceiași după ce Duhul a dăruit niște daruri ca acestea.

David nu auzise pilda celor zece mii de talanți și a celor o sută de dinari. Nu auzise rugăciunea: Iertați oamenii greșalele lor, precum și Tatăl vostru cel ceresc (Mt. 6, 15). Nu văzuse pe Hristos răstignit, nici Sângele cel Scump ce s-a vărsat. Nu auzise cuvintele cele multe despre trăirea aceasta. Nu se îndulcise de o Jertfa ca aceasta, nici se împărtășise de Sângele stăpânesc. Ci crescând în legi nedesăvârșite, care nu cereau nimic de acest fel, a ajuns la vârful filozofiei celei după Har. Tu de multe ori te mânia pentru cele viitoare, căci știa cu dinadinsul că de va cruța pe vrăjmașul său, nu va locui în cetatea sa și va avea viață nesigură.

El purta grijă de Saul, făcând toate, ca să tragă spre sine pe vrăjmașul său. Cine poate avea o mai mare îndurare a răutății ca acesta?

Dar ca să știi, din cele ce vom spune acum, că este cu putință să împăcăm pe orice om care se poartă cu vrăjmășie cu noi, te întreb: ce este mai sălbatec decât leul? Dar însă și pe acesta îl îmblânzesc oamenii, meșteșugul lor silindu-i firea și cel mai sălbatec dintre fiare, devine mai blând decât oaia, umblând prin târg și nevătamând pe nimeni. Deci ce îndreptare vom avea și ce iertare când pe fiare le îmblânzim, iar pe oameni zicem că nu putem să-i potolim niciodată, nici să-i facem să se întoarcă cu dragoste spre noi? Mai ales că la fiare blândețea nu este firească, precum nu este sălbăcia la om.

Ce răspuns vom avea când biruim firea și zicem că nu putem îndrepta voința cea liberă?

Și dacă încă te mai îndoiești, îți zic că de vei purta grijă de vindecarea celui ce boală nevindecată, pe cât de mare îți va fi osteneala pe atâta și plata. Dar numai una să avem în vedere, nu ca să nu pățimim nici un rău de la vrăjmași, ci ca să le facem lor nici un rău. Și nici un rău nu vom pătimi, cu toate că vom suferi nenumărate rele. Căci și David când era prigonit, dorind să-i ia și sufletul, nu a pățimim nici un rău, ci s-a făcut mai cinstit și mai iubit de toți, nu numai de oameni, ci și de Dumnezeu.

Cu ce a fost nedreptățit atunci Sfântul pățimimind atâtea rele de la Saul? Oare nu până în ziua de astăzi se vestește fapta lui, fiind strălucit pe pământ, dar mai ales în împărăția cerurilor unde îl așteptau bunătățile cele negrăite? Și cu ce s-a folosit ticălosul și mișelul acela făcând atâtea vrăjmășii? Oare n-a căzut din împărăție și a suferit moarte ticăloasă împreună cu fiul lui și se prihănește de toți? Mai cumplit l-au așteptat chinurile cele fără de sfârșit.

Dar de ce nu voiești să te împaci cu vrăjmașul tău? Si-a luat bani? Dar de vei suferi răpirea cu bărbăție, vei lua acea plată ca și cum i-ai fi pus în mâinile săracilor. Căci și cel ce a dat săracilor și cel ce a fost nedreptățit și a furat, nu vrăjmășuiesc, nu blestemă pentru ca toate le rabdă pentru Dumnezeu. Iar dacă pricina cheltuielii este aceeași, arătat este că și cununa este aceeași.

Poate a îndrăznit la viața ta dorind să te omoare? Dacă pe vrăjmașul tău, care a îndrăznit până la atâta, îl vei număra printre făcătorii tăi de bine și te vei ruga pentru el, mijlocind la Dumnezeu ca să-i fie lui milostiv, lucrul acesta îți se va socoti ca mucenicie.

Și nu te uita că Dumnezeu a oprit ca David să fie omorât, ci gândește-te că a luat întretăită și împătrită cununa a muceniei din această vrăjmășie a lui Saul. Căci cel ce pentru Dumnezeu iartă pe vrăjmașul său, care de multe ori a aruncat cu sulița asupra lui și apoi având prilej să-l

omoare, dar l-a miluit, deși știa că după ce-l va lăsa iar se va porni asupra lui, arătat este că de câte ori a iertat, de atâtea ori si-a junghiat voința. Și junghiindu-se astfel de multe ori pentru Dumnezeu a primit multe cununi ale muceniciei.

Și ceea ce zicea Pavel că în fiecare zi moare pentru Dumnezeu, aceasta a împlinit-o și David că putând să omoare pe cel ce-l vrăjmășuia, pentru Dumnezeu, n-a voit. Ci a ales să se primejduiască în fiecare zi, decât să se răzbune, și să se lipsească de atâtea cununi.

Iar dacă cineva te vrăjmășuiește mergând până a-ți lua viața nu trebuie să-i răsplătești urându-l. Multora li se pare că a fi clevetiți și a li se lua cinstea de către vrăjmașii lor este un lucru mai nesuferit decât orice moarte.

Haideți să cercetăm și aceasta. Te-a clevetit pe tine cineva, numindu-te preadesfrânat sau desfrânat? Dacă acestea sunt adevărate, îndreptează-te, iar dacă sunt minciuni, râzi. De știi că ai întru tine din cele ce s-au zis, intelepțește-te, iar de nu știi, defaimă-te. Dar mai nu râde, nici defăima, ci bucură-te și saltă după cuvântul Domnului, care ne poruncește asta. Căci zice: „Când vă vor ocări și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră mințind pentru Mine, bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri” (Mt. 5,11) și iarăși: „Bucurați-vă și vă veseliți când vor scoate numele voastre ca un rău din pricina Fiului Omului” (Lc. 6, 22-23).

Iar dacă cele zise vor fi adevărate și tu vei suferi cuvintele cu blândețe, vei suspina cu amar și-ți vei osândi gresalele tale, iar nu vei ocări împotriva și nu vei osândi, vei lua nu mai puțină plată de la cel dintâi. Și aceasta mă voi sili să v-o arăt din Scripturi, ca să cunoașteți că pe cât nu ne folosesc prietenii când ne laudă, pe atât ne folosesc vrăjmașii când ne grăiesc de rău. De multe ori prietenii ne linguesc, acoperindu-ne păcatele, pe când vrăjmașii ni le aduc în față. Și de vreme ce din pricina iubirii de sine nu ne vedem păcatele noastre, aceia, vrăjmășindu-ne și înfruntându-ne, de multe ori le văd mai cu de-amanuntul decât noi și astfel vrăjmășia lor ni se face pricină de mare folos.

Nu numai că aceia ni le aduc aminte să le cunoaștem, ci ne caută să le și lepădăm pe urmă, că de te va ocări vrăjmașul cu un păcat, care știi că este în tine, auzindu-l, nu numai că nu trebuie să-l ocărăști, ci cu atât mai mult de nevoie este a suspina cu amar și rugându-te lui Dumnezeu, îndată vei lepăda acel păcat. Și oare ce lucru poate fi mai fericit decât acesta? Si ce este mai lesnicios decât scăparea de păcate?

Dar ca să nu socotești că te mângâiem atât de simplu și cu cuvinte omenești, îți voi aduce și mărturia dumnezeștilor Scripturi, ca să nu te mai îndoiești întru nimic de aceasta.

Era un fariseu și un vameș, din care unul ajunsese la răutatea cea mai de pe urmă, iar celălalt purta de grijă de dreptatea cea desăvârșită. Fariseul își împărțea averile, petrecea vremea vieții sale în răpiri și silnicii. Amândoi s-au suit la Templu să se roage. Fariseul zicea: „Dumnezeule, îți mulțumesc că nu sunt ca ceilalți oameni, răpitori, nedrepti, nici ca acest vameș”... Iar vameșul, departe stând, n-a răspuns împotriva ocărând, nici a prihănit, nici a zis cuvintele ce obișnuiesc să le zică mulți: îndrăznești să te legi de viața mea și să osândești faptele mele?

Oare nu sunt mai bun decât tine? Îți voi vesti gresalele tale și voi face ca niciodată să nu mai calci pe aceste praguri sfinte. Nici un cuvânt dintre acestea n-a zis, pe care noi le zicem în toate zilele învinuindu-ne unii pe alții. Ci suspinând cu amar și bătându-și pieptul numai atât a zis: „Milostiv fii mie, păcătosului”! (Lc. 18, 13). Și s-a pogorât îndreptat. Ai văzut filozofie? A primit ocară, dar s-a spălat prin ea. Și-a cunoscut păcatele, dar le-a lepădat. Și învinuirea păcatului i s-a făcut pricină de îndreptare, iar vrăjmașul fără voia lui i s-a făcut făcător de bine. Cât trebuia să se ostenească vameșul postind, priveghind, dormind pe jos, împărțindu-și averile sale și șezând multă vreme în sac și în cenușă, ca să-si poată lepăda păcatele sale? Nimic din acestea n-a făcut, ci numai cu un cuvânt simplu a lepădat toată răutatea. Cel care îl ocăra și îl clevetea i-a adus cununa dreptății, fără sudori, ostenești și vreme îndelungată.

Vezi că deși va grăi cineva lucruri adevărate despre noi, pe care știm că le avem, dar de nu vom ocări pe cel ce grăiește, ci vom suspina cu amar și vom ruga pe Dumnezeu pentru păcate, vom putea lepăda toate gresalele? Așa și acesta s-a îndreptat, fiindcă n-a ocărit pe acela, ci a suspinat pentru păcatele sale.

Vezi cât folos aduce ocară vrăjmașilor de o vom suferi cu răbdare? De ce ne mâhnim? Dacă tu nu te vei vătăma, o omule, nici prietenul, nici vrăjmașul, nici chiar diavolul nu te va putea vătăma.

Si dacă cei ce ne ocărăsc, ne clevetesc și ne vrăjmuiesc până a ne lua viața, unii împletindu-ne cununa de mucenicie, precum am arătat, iar alții ne ocărăsc păcatele noastre și ne fac drepti, precum a făcut vameșul, de ce ne mai sălbăticim împotriva lor?

Și să nu zicem: Cutare m-a zădărnă, sau cutare m-a provocat să-i zic cuvinte de ocară. Nu ei, ci noi suntem pricinuitoarii vrajbelor. Căci dacă vom voi să răbdăm, nici dracul nu ne va putea porni spre mânie. Și acest lucru este arătat din multe locuri, dar mai ales din istoria despre David care ne stă înaintea. Cuvios este să v-o spun astăzi, aducându-vă aminte dragostei voastre, unde am lăsat cuvântul nostru. Si unde l-am lăsat?

La răspunsul de îndreptare a lui David. De nevoie dar este să spunem astăzi cuvintele lui Saul, ca să vedem ce a răspuns acesta la îndreptățirea aceluia. Căci nu numai din cuvintele pe care le-a grăit David vom cunoaște fapta lui bună, ci și din cele ce zice Saul. Si de se va arăta că acesta grăiește ceva blând și liniștit, acest lucru să-l datorăm celui care a schimbat omul, care a învățat și a pus în rânduială sufletul lui.

Deci ce zice Saul când aude pe David spunând acestea: „Iată poala hainei tale este în mâna mea” (I Imp. 24, 12) și toate celelalte pe care le-a spus spre dovedirea blândeții lui. „Glasul tău este acesta, fiule David?” (I Imp. 24, 17). O, ce schimbare bruscă s-a făcut! Căci cel ce nu suferea niciodată să-l cheme pe nume, urând și însăși numele lui, acum îl face și rudă, numindu-l pe el fiu al său. Cine este mai fericit decât David care pe ucigașul de oameni l-a făcut tată, pe lup oaie, cuptorul mâniei l-a umplut de multă rouă, valurile le-a aliniat și a strins toată aprinderea mâniei?

Cuvintele acelea ale lui David intrând în mintea celui sălbătic, au lucrat toată această schimbare, pe care ne-o arată aceste cuvinte. Si n-a zis „Cuvintele tale sunt acestea, fiule David?”. Dar ce? „Glasul tău este acesta, fiule David?”. Căci și numai glasul lui a schimbat

starea lui Saul. Si precum un tată auzind glasul copilului său, care s-a întors de undeva după multă vreme, se veseleşte cunoscându-l fără să-l vadă, așa si Saul, fiindcă cuvintele lui David intrând au scos afară vrajba, a cunoscut pe Sfântul si lepădând patima a primit afecțiune.

Căci scoțând afară mânia a primit voie bună si milostivire. Și precum de multe ori cunoaștem pe prieten și noaptea după glas, chiar nefiind el aproape, pe care ziua și de departe îl cunoaștem, la fel se întâmplă si la vrajba. Cât timp ne aflăm între noi învrăjbiți, si glasul îl auzim altfel si fața o vedem cu mintea stricată. Iar după ce lepădăm mânia, glasul cel mai înainte ni se părea pizmaș și vrăjmaș ni se arată acum dulce și plăcut, iar fața vrăjmașului cea nesuferită ni se arată cu har și dorită.

La fel se face în vremea cea rea. Mulțimea norilor nu lasă să se vadă frumusețea cerului. Și deși am avea ochiul de mii de ori mai străbătător nu vom putea vedea strălucirea cea de sus. Dar după ce fierbințeala razei va sparge norul, va apărea soarele arătând iarăși buna podoabă a cerului. Așa se întâmplă și la noi când suntem mânioși. Vrajba stă înaintea ochilor și urechile noastre ca un nor gros, iritând astfel și glasurile și fețele noastre. Iar dacă răbdând vom lepăda vrajba si vom sparge norul mâhnirii, atunci cu gând curat și drept vom vedea și vom auzi toate cele folositoare neîntinării. Lucru care s-a întâmplat și la Saul, căci după ce s-a spart norul vrajbei, a cunoscut glasul lui David care zice: „Glasul tău este acesta fiule, David”. Care glas? Care a surpat pe Goliat și a scos Cetatea din primejdii.

Căci atunci când toți erau în primejdie de robie și de moarte, le-au dat siguranța și libertatea; și multe alte faceri de bine le-a dăruit. Cu acel glas a surpat pe barbarul acesta, căci mai înainte de a lovi cu piatra, a fost întărit de puterea rugăciunii, căci zice: „Tu vii la mine cu sabie și cu sulită și cu pavăză, iar eu voi merge la tine întru numele Domnului Dumnezeuului Savaot, pe Care L-ai ocărât astăzi” (I Imp. 17, 46). Și așa a aruncat piatra. Iar glasul acesta a luat ca cu mâna piatra și a dus-o asupra lui Goliat; acesta a pus frică în acel barbar; acesta a tăiat îndrăzneala vrăjmașului.

Și ce te minunezi când glasul dreptului potolește mânia și surpă pe vrăjmași, când el izgonește și pe diavoli. Apostolii abia grăiau și toate puterile potrivnice fugeau. Iar glasul Sfinților a facut ca de multe ori să stea stihiiile și să schimbe rânduiala lor. Căci Isus al lui Navi numai când a zis: „Să stea soarele... si luna...” (10, 12) au stat. La fel Moisi a legat marea și apoi a slobozit-o. Iar cei trei tineri au schimbat lucrarea focului prin glasul laudelor lor.

Pentru aceasta și Saul înfiorându-se de acel glas, a zis: „Glasul tău este acesta, fiule David?”. Dar ce răspunde David? „Robul tău sunt, Doamne al meu împărate”.

Cine cinstește mai mult pe aproapele decât pe sine face ca și acela să-l cinstească, cercetându-se oarecum între ei, care va da cinstea mai întâi celuilalt. Acesta a făcut ca Saul să-l facă pe David rudă a sa, iar acesta l-a numit stăpân. Prin aceste cuvinte parcă David ar zice: „Numai un lucru caut, mântuirea si sporirea ta în fapta bună. M-ai numit pe mine fiu? Eu mă mulțumesc dacă mă consideri robul tău, numai să lepezi urgia, să nu mă mai bănuiești de ceva rău si să nu socotești că sunt vrăjmașul tău.”

Și așa împlinea legea cea apostolească, care poruncește: „In cinste, unii altora dați întâietate” (Rm. 12, 10).

Nu precum fac mulți, care fiind mai răi decât dobitoacele, nu vor ca ei mai întâi să ierte pe aproapele, socotind că de va face așa se ocărăște și se micșorează. Ce poate fi mai de răs decât această nebunie? Ce poate fi mai de ocară decât această trufie și mândrie? Căci atunci te-ai înjosit și te-ai ocărât, o omule, când aștepti ca tu mai întâi să fii iertat de aproapele. Ce este mai rău decât mândria? Și ce este mai de răs decât trufia și slava deșartă? Dacă tu mai întâi vei ierta și Dumnezeu te va lauda și vei lua toată plata. Iar de vei aștepta ca tu mai întâi să fii cinstit și apoi să cinstești pe aproapele, nici un lucru mare n-ai făcut.

Căci cel ce a făcut începătură cinstei, acela va lua toată plata. Deci să nu așteptăm ca noi să fim cinstiți mai întâi decât alții, ci noi să alergăm cinstind pe aproapele și totdeauna să facem începutul iertării. Să nu socotim că acest lucru este defăimător și înjositor, deoarece iertarea a închegat multe prietenii, a tăiat multe certuri și a potolit multe răutăți.

Deci să nu te lenevești, o iubitule, de lucrarea aceasta, ci de va fi cu puțință pe toți cei ce-i întâlnești, oricare ar fi ei, să le dai tu mai întâi cinstea iertându-i. Iar dacă aproapele va apuca mai înainte de cât tine, arată-i și mai mare cinste. Căci aceasta a sfătuit-o și Pavel, zicând: „Unul pe altul socotească-l mai de cinste decât el însuși” (Filip.2,3).

Așa a făcut și David, cinstind el mai întâi pe Saul, iar după ce a fost cinstit și el, zicând: „Robul tău sunt, Doamne al meu împărate”. Si vezi cât folos a câștigat. După ce David a zis aceasta, Saul nu a putut să primească fără de lacrimi sănătatea și filozofia pusă de David în sufletul său. Cine poate fi mai fericit decât Proorocul acesta, care într-o clipă a schimbat pe vrăjmașul său al cărui suflet însetat de sânge și de ucidere l-a făcut deodată izvorător de plânsuri și de vaiete?

Nu mă minunez atât de Moise, care a scos izvoare de ape din piatră vârtoasă, cum mă minunez de David, care a scos izvoare de lacrimi din ochi de piatră. Căci acela a biruit firea, iar acesta a biruit voința liberă. Acela a lovit piatra cu toiagul, iar acesta a lovit inima cu cuvântul nu ca s-o mârhească, ci ca s-o facă curată și blândă.

Si împlinind acest lucru a arătat mai mare facere de bine ca mai înainte, într-adevăr lucru de mare cinste și de mirare este că David nu și-a scos sabia ca să taie capul vrăjmașului, dar de mult mai multe cununi este vrednic faptul că a schimbat voința lui, facând-o bună, și prefacându-l blând. Această facere de bine este mai mare decât aceia, căci nu este la fel a dăruii viața și a aduce la filozofie. Nu este deopotrivă a izbăvi de mânia ceea ce sufla ucidere nedreaptă și a-l izbăvi de nebunia care-l ducea la atâta rău. David oprind pe ostașii săi să nu ucidă pe Saul, îi dăruiește viață, iar scoțând răutatea din sufletul său cu cuvintele cele blânde, i-a dăruit viața ce va să fie și bunătățile cele veșnice.

Laudă-l deci pe David pentru blândețea lui, dar mai mult minunează-te de el pentru schimbarea lui Saul. Mai mare este a birui nebunia altora, decât a-și stăpâni patimile sale, potolind inimă aprinsă de mânie, prefacând tulburarea în alinare și umplând de lacrimi fierbinți ochii care priveau spre ucidere. Și lucru de mai mare mirare este că, de ar fi fost Saul dintre oamenii cei blânzi și smeriți ușor ar fi putut fi întors la bunătatea firească, dar el era sălbăticit și ajunsese la răutatea cea mai de pe urmă, silindu-se la ucidere. Totuși David într-o clipă face ca să se stingă toată amărăciunea aceea. Pe care dintre cei vestiți cu filozofia nu-i va întrece David?

Deci și tu când vei prinde pe vrăjmașul tău în mâinile tale, nu cugeta cum să te răzbuni pe el și cu ce mulțime de ocări să-l sperii și să-l alungi, și cum să-l vindeci și cum să-l întorci la blândețe.

Si să nu te depărtezi de el până ce n-ai făcut și n-ai zis totul ca să biruiești cruzimea lui cu blândețea ta.

Căci nimic nu este mai vrednic decât blândețea. Cu cuvântul blând frângi oasele, cu toate că ce este mai tare decât osul? Căci de va fi cineva vârtos și neînduplecat, va fi biruit cu lesnire de cel ce se poartă cu el cu blândețe.

Și iarăși: „Răspunsul cucernic întoarce mânia”. Pentru aceasta arătat este că a porni pe vrăjmaș spre mânie, sau a se împăca stă mai mult în puterea ta, decât într-a lui. Și întru noi, nu întru cei mânioși, stă puterea de a stinge sau a aprinde flacăra mâniei acelora. Iar cel ce a zis cele de mai sus le adeverește cu o pildă zicând: „De vei sufla într-un cărbune aprins vei aprinde flacăra, iar de vei scuipa peste el l-ai stins”

Și peste amândouă lucrările tu ești stăpân, căci amândouă ies din gura ta. Așa și când ești învrăjbit cu aproapele. De vei scoate cuvinte trufașe și nebune ațâți focul aceluia suflând peste cărbuni, iar dacă vei folosi cuvinte blânde și smerite mai înainte de a se ridica văpaia, ai stins toată mânia.

Deci să nu zici că atâtea am pățimit și atâtea am auzit, căci peste toate tu ești stăpân. După cum am zis, a aprinde și a stinge flacăra mâniei stă în voința ta.

Când vei vedea pe vrăjmașul tău, sau îți va veni în minte chipul lui, uită toate cele de mâhnire pe care le-ai auzit. Iar de nu vei putea să le uiți, pune-le pe seama diavolului și adună-ți numai pe cele bune pe care ți le-a grăit sau făcut cândva acela. Căci de vei înceta să pomenești acestea degrab vei înceta vrajba. Și de vei voi să-i vorbești, iartă-i cele făcute ție și, lepădând patima și stingând mânia, ceartă-l și-l muștră și numai așa vei putea birui. Căci fiind mânioși nu vom putea vreodată nici auzi, nici grăi ceva sănătos, iar izbăvindu-ne de patimi nici noi nu vom scoate cândva vreun cuvânt aspru, nici pe alții nu vom auzi grăind așa.

Nu cuvintele în sine obișnuiesc să ne sălbăticească, ci petrecerea în vrajbă și aprinderea de ea. Căci de multe ori aceleași cuvinte auzindu-le de la prieteni, care glumesc, sau de la copiii cei mici, nu numai că nu pățimim nimic rău din auzirea lor, ci râdem și ne veselim de ele. Suntem așa pentru că nu le auzim cu minte stricată, nici cu suflet cuprins de mânie. Așa și de la vrăjmași de vei auzi oarecare cuvinte, nu vor putea să te vatăme de vei lepăda vrajba și vei stinge mânia.

Și nu numai cele ce se grăiesc, dar nici măcar cele ce se fac ție, precum nu s-a vătămat nici Fericitul acesta. Ci văzând pe vrăjmașul său înarmându-se împotriva sufletului său și făcând totul ca să-l piardă, nu numai că nu s-a sălbăticit, ci s-a întors spre mai multă milostivire. Căci cu cât Saul vrăjmașuia mai mult, cu atât David plângea mai tare pentru el. Fiindcă știa cu adevărat că nu cel ce pătimește nedreptate este vrednic de lacrimi și de plâns, ci cel ce o face, pentru că se vătăma pe sine.

De aceea a alcătuit și o cuvântare îndelungată de dezvinovățire și nu s-a lăsat până ce nu l-a făcut și pe acela să se dezvinovățească și să se îndepărteze prin lacrimi și plâns. Iar după ce a plâns și s-a văitat, a scos un glas amar și a zis: „Mai drept ești tu decât mine”. Căci tu mi-ai dat mie cele bune, iar eu ti-am răsplătit cu rele. Vezi cum își învinuiește răutatea sa și se îndreaptă nesilit de nimeni, iar fapta cea bună a Dreptului o laudă?

Așa fa și tu.

Când vei avea pe vrăjmașul în mâinile tale nu-l pedepsi, ci dezvinovătește-te pe tine, ca să-l faci și pe el să se umilească. Căci de-l vom acuza se oprește, iar de-i vom arăta gândurile noastre se va umili, rusinându-se de blândețea noastră. Și astfel și muștrarea se face fără patimă și acela se izbăvește de toată răutatea. Precum s-a întâmplat și aici, cel ce a nedreptățit se pocăiește, iar cel nedreptățit tace. Căci Saul n-a zis: „Mi-ai dat mie bune”, ci „mi-ai răsplătit mie bine”. Adică în locul vrăjmașiei, a dorinței de ucidere și ale celorlalte nenumărate rele, mi-ai răsplătit cu mari faceri de bine. Iar eu nici așa n-am devenit mai bun, ci și după acele faceri de bine ale tale am rămas în răutate. Dar tu nu te-ai schimbat, ci ai rămas păzindu-ți obiceiul tău, făcându-mi bine mie celui ce te vrăjmașuiam.

De câte cununi nu este vrednic David din cuvintele acestea. Că deși le grăia gura lui Saul, dar înțelepciunea și meșteșugul lui David le-a sădit pe ele în sufletul lui.

„Și tu mi-ai arătat mie astăzi - zice Saul - ce bine mi-ai făcut; cum Domnul M-a dat astăzi în mâinile tale și nu m-ai omorât”. Saul mărturisește o altă faptă bună a lui David, cum făcându-i bine n-a tăcut, nici n-a trecut-o cu vederea, ci venind i-a spus (lui Saul) făcând aceasta nu spre laudă, ci voind să arate și să-l învețe cu lucrurile însăși, că este din cei ce cugetă bine și poartă grijă de el, iar nu din cei ce vrăjmuiesc și viclenesc. Atunci este de folos a spune cineva facerile sale de bine numai când se urmărește folosul aproapelui. Iar când le va arăta cineva și le va propovădui neavând nici o nevoie, nu va fi mai bun decât cei ce ocărăsc.

Dar când va face aceasta voind să încredințeze pe cel păcătos de care are o părere rea, este purtător de grijă și făcător de bine. Lucru acesta l-a făcut și David, nu poftind laudă de la Saul, ci voind să smulgă din el mânia cea înrădăcinată. Saul l-a lăudat pe el, că i-a făcut bine și i-a spus acea facere de bine.

Apoi Saul voind să-l răsplătească pe David, dar neputând să afle ceva pe măsura celor făcute, pe Insuși Dumnezeu i-l dă răsplătitor, zicând: „Că de va afla cineva pe vrăjmașul său în necaz și-l va ajuta să găsească calea cea bună, Domnul îi va răsplăti lui cele bune, precum ai făcut tu astăzi”. Și cu ce avea să-i răsplătească lui David pentru așa vrednice faceri de bine, că de i-ar fi dat și împărăția cu toate cetățile, n-ar fi fost de-ajuns. Căci David nu numai împărăția și cetățile i-a dat, ci însăși viața i-a dăruit-o. Și fiindcă Saul nu putea să-i răsplătească cu altă viață, îl roagă pe Dumnezeu să-l cinstească cu răsplătirile cele de acolo, laudându-l și învățând pe toți că atunci când vor face nenumărate faceri de bine vrăjmașilor lor, Dumnezeu le vor răsplăti în ceruri.

Apoi zice: „Și iată eu acum cunosc căci cu adevărat vei împărăți și va sta în mâna ta împărăția lui Israil. Însă jură-te că nu vei pierde sămânța mea după mine și nu vei pierde numele meu din casa tatălui meu”.

Dar de unde cunoști acestea, spune-mi? Ostile sunt sub comanda ta, banii, armele, cetățile, caii, ostașii și toată puterea împărătească la tine este. Iar acesta este gol și lipsit, neavând nici cetate, nici casă, nici familie. De unde zici acestea, spune-mi? De la faptele lui. Că nu m-ar fi biruit cel gol, lipsit și fără de arme cel întrarmat și cu atâta putere de nu ar fi avut pe Dumnezeu cu el. Iar cel ce are pe Dumnezeu cu sine este mai tare decât toți.

Ai văzut cum filozofează Saul după izbăvirea de vrăjmașie? Ai văzut că este cu puțință ca vrăjmașul să lepede toată răutatea, să se schimbe și să se întoarcă la cele bune?

Să nu ne lenevim dar de mântuirea noastră. Că deși ne vom pogori chiar în prăpăstiile răutății este cu puțință să ne ridicăm și să ne îndreptăm, lepădând toată răutatea.

Și apoi ce zice? „Și acum jură-mi-te pe Domnul că nu vei pierde sămânța mea după mine și nu vei pierde numele meu din casa tatălui meu”, împăratul se umilește înaintea celui simplu, cel încoronat face rugăciune pentru fiii lui, rugând pe cel fugăr. Faptul că Saul îndrăznește să roage pe vrăjmașul său pentru unele ca acestea, este lucrarea faptei bune a lui David. Și cere jurământ, neîndoindu-se de obiceiul cel bun al lui David, ci cugetând la mulțimea relelor ce i le-a făcut. „Jură-te mie să nu pierzi sămânța mea după mine”. Pune pe vrăjmașul său ocrotitor al copiilor săi și-i dă pe mâinile lui, ca și cum i-ar lua de mână prin cuvintele acestea și i-ar aduce înaintea lui Dumnezeu.

Dar David ce face? Oare e viclenit, sau s-a prefăcut auzind acestea? Nicidecum. Ci îndată s-a plecat și a primit rugămintea. Și după ce a murit Saul nu numai că n-a omorât pe urmașii lui, ci a împlinit și mai mult decât ceea ce a făgăduit. Căci pe fiul lui Saul, care era bolnav la picioare l-a primit în casa sa, l-a făcut părtaș mesei sale și l-a învrednicit de cea mai mare cinste.

Și nu se rușina de el, nici considera că se necinstește masa cea împărătească cu copilul cel olog, ci se fălea socotind aceasta de mare cinste. Fiecare din cei ce cinau împreună cu el se duceau luând mare învățătură. Pentru că văzând pe fiul lui Saul, care a făcut atâtea rele lui David, că a primit atâta cinste de la el, de ar fi fost mai sălbatec decât toate fiarele, văzând aceasta, se rușina și se roșea și apoi se împăca cu toți vrăjmașii. Dacă David ar fi poruncit ca fiul lui Saul să i se dea hrană și leafa din altă parte era lucru mare. Dar a-l aduce pe el la masa sa, era mare filozofie.

Știți că nu este lesne a iubi pe fiii vrăjmașilor. Și ce zic a-i iubi? A nu-i urî, nici a prigoni este lucru mare. Căci mulți după ce au murit vrăjmașii lor, mânia ce o aveau asupra acelor au slobozit-o asupra copiilor lor. Dar viteazul acesta n-a făcut așa, ci și când vrăjmașul era viu l-a păzit și după ce a murit, dragostea față de el a arătat-o copiilor lui.

Ce este mai sfințită decât masa aceluia împrejurul căreia stăteau fiii vrăjmașului lui? Ce este mai duhovnicesc decât ospățul acela din care izvorau atâtea binecuvântări? Iar lucrarea aceasta era de înger, iar nu de un om care a făcut ospăț. Că a imbratișat și a iubi pe fiii vrăjmașului, care s-a ispitit de nenumărate ori să-l omoare, îl suie la ceata acelor.

Fă și tu așa, iubitule, și poartă de grijă de copiii vrăjmașului tău și când sunt vii și după moartea lor. Când sunt vii prin lucrarea aceasta te împaci cu părinții lor. Iar după ce mor, purtând de grija de copiii lor, vei trage de la Dumnezeu multa dragoste, te vei incununa cu nenumărate cununi și

vei primi binecuvântări de la toți, nu numai de la cei ce primesc facerile noastre de bine ci și de la cei ce văd.

Aceasta îți va ajuta în ziua aceea, iar vrăjmașii tăi, care au primit de la tine faceri de bine, îți vor fi mari apărători în ziua judecății și tu te vei slobozi de multe păcate. Si desi ai facut nenumărate greșale, dar împlinind porunca care zice: „Iertați vrăjmașilor voștri, ca si Tatăl vostru sa vă ierte greșalele voastre”, vei lua iertare de toate păcatele tale.

Iar aici îți vei petrece viața cu bună nădejde și pe toți îi vei avea prieteni. Căci cei ce vad că iubești așa de mult pe vrăjmașii tăi si pe fiii acelora, cum nu vor dori să fie prieteni ai tăi, dorind să facă și să pătimească toate pentru tine? Iar când vei dobândi de la Dumnezeu atâta dragoste, încât pe toți îi vei avea doritori ție de toate cele bune, ce întristare vei mai simți? Și cine va petrece viață mai fericită decât tine?

Deci nu numai să ne minunăm de acestea, ci și ieșind afară să le păzim și cercetând fiecare pe vrăjmașii săi, să-i împace cu sine și să-i facă prieteni adevărați. Și de va cere trebuința ca să arătăm isprăvile noastre și să cerem iertare de la aceia, să nu ne lepădăm a o face, cu toate că noi vom fi cei nedreptățiți. Astfel făcând mai mare ne va fi nouă plata, mai multă îndrăzneală, și vom dobândi negreșit împărăția cerurilor, cu darul si cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos cu Carele, împreună Tatălui si Sfântului Duh, se cuvine slava, stăpânirea și cinstea acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Către cei ce lasă slujbele bisericesti si se duc la petreceri

CUVÂNT

Către cei ce lasă slujbele bisericesti si se duc la petreceri.

Cum că mult mai folositoare este petrecerea în biserică decât zăbava la teatre si mult mai dulce.

Despre al doilea cuvânt la rugăciunea Anei; si cum că trebuie a ne ruga adeseori în tot locul, chiar de vom fi în târg, pe cale, sau în pat.

Nu știi ce cuvinte să întrebuințezi astăzi. Pentru că voiesc să învinuiesc, căci văd mulțimea împuținându-se de la slujbe.

Proorocii se ocărăsc, Apostolii se trec cu vederea si Părinții se defăima, iar prin slugi ocară trece la Stăpânul. Dar nu-i văd pe cei care trebuie să audă mustrarea, ci numai pe voi care nu aveți trebuință de învățatura si sfatuirea aceasta.

Insă nici așa nu trebuie să tăcem, ca durerea pe care o avem pentru aceia s-o scoatem afară prin cuvinte, răsuflându-ne puțin si pe aceia să-i plecăm să se rușineze si să roșească, slobozind asupra lor atâția mustrători, care sunteți voi cei ce auziți. Că de ar fi venit ei aici numai pe noi ne-ar fi auzit mustrându-i, dar acum fugind de mustrarea noastră, vor auzi de la voi toate acestea. Așa fac și prietenii, atunci când nu întâlnesc pe cei vinovați, spun toate prietenilor lor, ca mergând la ei să le spună cele zise. Așa a făcut si Dumnezeu, că lăsând pe cei ce au greșit,

vorbește cu Ieremia care nici o nedreptate n-a făcut, zicându-i: „Vezi ce Mi-a făcut fiica cea nebună a lui Iuda”. De aceea și noi vorbim cu voi despre aceia, ca mergând să-i îndreptați.

Căci cine va suferi atâta defăimare? Odată pe săptămână ne adunăm aici și nici în ziua aceasta nu voiesc să treacă cu vederea grijile vieții acesteia. De-i vor învinovăți și muștra cineva, îndată pun înaintea sărăcia, nevoia agonisirii hranei și de nevoie și alte treburi care îi silesc, aflând cu mintea lor îndreptări, care sunt mai rele decât orice dojana. Că ce poate fi mai rău decât această îndreptățire? Și cărui lucru de nevoie trebuie să-i dăm mai multă silință decât lucrurile lui Dumnezeu? Și cu toate că îndreptățirea s-ar părea întemeiată, dar ea este osândă precum am zis.

Iar ca să cunoașteți că toate acestea sunt scorniri și acoperământ al lenevirii, nimic nu voi grăi, ci ziua de poimâine îi va vădi pe toți aceștia care inventează unele ca acestea. Căci toată cetatea se va duce la alergarea cailor, golindu-se casele și târgurile, ca să vadă acea priveliște călcătoare de lege. Aici nici locul Bisericii, care este cel mai ales, nu este cu puțință a-l vedea plin, iar acolo nu numai locul alergării de cai este plin, ci și pridvoarele și casele, locurile cele netede și prăpăstioase și alte locuri le apucă de mai înainte.

Și nici sărăcia, nici treaba, nici neputința trupului, nici boala picioarelor, nici orice altceva de acest fel nu oprește turbarea cea neînfrânată. Ci oameni bătrâni aleargă acolo mai tare decât tinerii cei zburdalnici, rușindu-și căruntețele lor, ocărând vârsta și făcându-si de răs bătrânețele.

Aici când intră ascultă cu dezgust și cu lenevire cuvintele cele dumnezeiești pricinuind înghesuială, sufocare și altele de acest fel. Iar acolo stând cu capetele descoperite la soare, călcându-se, împingându-se, înghesuindu-se și pătîmind multe alte rele se desfată ca și cum s-ar afla într-o livadă.

Pentru aceasta cetățile noastre sunt stricate, pentru că au dascăli răi ai tineretului.

Și cum vei putea să îmblânzești pe tânărul cel fără de rânduială, dacă tu la bătrânețe faci lucrurile tinerilor?

Cum după atâta vreme nu te-ai săturat de acea privire urâtă?

Cum vei putea pune în rânduială pe fiul tău, sau cum vei pedepsi pe sluga ta când greșește? Cum să sfătuiești pe altul care se lenevește de cele cuviincioase, când tu la bătrânețe faci niște necuviințe ca acestea?

Și dacă bătrânul va fi ocărât de tânăr, îndată îi pune înaintea vârsta, și mulți vin în ajutorul lui. Dar când va fi trebuință de a înțelepți și de a înfrâna pe cel tânăr, nu mai pune înaintea vârsta, ci cu mai multă turbare decât tânărul, aleargă la acea priveliște călcătoare de lege. Și zic acestea atingând pe cei bătrâni, iar nu izbăvind de prihănire și învinovățire pe cei tineri, ci prin aceia întărind pe aceștia.

Căci dacă cel bătrân nu trebuie să facă aceasta, cu mult mai mult cel tânăr. La bătrâni este mare necuviința și pricinuieste răs când fac unele ca acestea. Pentru tineri mai cumplită este

pierzarea, mai adâncă prăpastia, cu cât este mai mare puterea poftei și mai cumplită flacăra patimei. Și de va prinde numai puțină materie de afară, pe toate le arde, căci și la mânie și la pofță tânărul este mai plecat. Pentru aceasta are trebuință de mai multă păzire, de frâu mai tare, de îngrădire mai severă.

Și să nu-mi zici, omule, că priveliștea aceea pricinuieste dulceață. Ci vezi dacă nu cumva împreună cu dulceața are și vătămare? Și ce zic vătămare? Căci nici dulceață nu are lucrul acela. Și vei vedea aceasta dacă vei privi și pe cei ce vin de la alergarea de cai și pe cei ce ies de la Biserică. Cine are mai mare dulceață cel ce a auzit pe Prooroci, cel ce s-a împărtășit de binecuvântare, cel ce s-a îndulcit de învățătură, cel ce s-a rugat lui Dumnezeu pentru păcatele sale, ușurându-și conștiința și nemaicunoscând nici o vină de acest fel întru el? Sau tu cel ce ai lăsat pe Maica, ai necinstit pe Prooroci, ai ocărât pe Dumnezeu, ai dănțuit împreună cu diavolul, ai auzit hule și ocări, ai cheltuit vremea în zadar și nici un folos, trupesc sau duhovnicesc, n-ai adus de acolo acasă?

De aceea de voiai dulceață trebuia să vii aici, căci acolo îndată urmează osândire, muștrare a conștiinței, căință pentru cele ce ai făcut, rușine, ocară și privire fără îndrăzneală. Iar aici toate sunt dimpotrivă, îndrăzneală și libertate de a vorbi cu toți despre toate cele ce s-au zis aici.

Deci când vei merge la târg și vei vedea pe toți că aleargă la acea priveliște, tu aleargă îndată la Biserică și zăbovind aici puțină vreme, desfatează-te totdeauna de cuvintele cele duhovnicești. Iar dacă vei fi tras de cei mulți și te vei duce acolo, puțin te vei mângâia, dar apoi toată ziua vei petrece mâhnit osândindu-te pe tine și pentru ziua aceea și pentru multe altele. Deci puțin să te silești, ca toată ziua aceea să te desfătezi. Căci nu numai la răutatea aceasta de obicei se întâmplă așa, ci și la toate celelalte.

Răutatea are o oarecare dulceață vremelnică, iar durerea și mâhnirea este pentru totdeauna.

Fapta bună are însă puțină osteneală, iar folosul și veselia cea din ea este pururea. Unul s-a rugat lui Dumnezeu, a lăcrimat și s-a mâhnit puțin în vremea rugăciunii. Altul a dat milostenie, a postit, sau a făcut altceva din lucrurile cele bune. Altul a fost ocărât, dar n-a ocărât împotriva. Deci osteneala este de puțină vreme, dar totdeauna se bucură și se veselește aducându-și aminte de isprăvile acelea.

La răutate nu este așa, ci dimpotrivă. A ocărât cineva, sau a răspuns la ocară cu ocară. Dar după ce va merge acasă se roade pe sine cugetând la cuvintele pe care le-a zis, care de multe ori i-au adus multă vătămare.

De aceea de dorești să vânezi dulceață, fugi de poftele tinerilor, poartă grijă de înfrânare și curățire și ia aminte la ascultarea dumnezeiestilor cuvinte.

Toate acestea le zicem către voi, ca și voi să le ziceți la aceia. Și muștrându-i adeseori cu aceste cuvinte, să-i trageți de la orice obicei rău și să-i plecați să facă toate cu chibzuială cuviincioasă. Căci a celor ce nu fac așa, nici osârdia lor nu o va lăuda cineva. Și vă voi arăta aceasta de la slujba ce va să fie.

La sfantul praznic de Cincizeci de zile, care se va săvârși de noi, atâta mulțime va alerga, încât toate cele de aici vor părea strâmte. Dar eu nu laud mulțimea aceasta, căci este din obicei, iar nu din evlavie. Deci ce poate fi mai ticălos decât aceasta, când și lenevirea lor este plină de atâta osândă și ceea ce se pare a fi osârdie este lipsită de laudă? Căci cel ce se împărtășește de această adunare dumnezeiască cu râvnă, cu dorință și cu gând curat, trebuie s-o facă totdeauna, iar nu să vină numai la praznic ca și cei mulți și apoi iarăși să se ducă, tras fiind ca un dobitoc de patimile lumești.

As fi putut să întind și mai mult cuvântul, dar fiindcă știu că și fără de sfatuirea noastră ați fi făcut cele cuviincioase și ați fi grăit acelora mai multe decât cele ce am zis.

Și pentru ca să nu vă fac supărare cu muștrările, cercetându-vă toate cele ce lipsesc, mă voi apuca de învățătura obișnuită, întorcând cuvântul la istoria despre Ana. Si să nu vă mirați că încă n-am terminat vorbind despre ea, pentru că nu pot scoate pe femeia aceea din mintea mea, ci mă minunez de frumusețea sufletului ei și de podoaba minții ei.

Căci iubesc ochii care lăcrimează în rugăciuni, mintea care totdeauna cugetă la cele cerești, gura și buzele care se împodobesc nu cu rujuri, ci cu mulțumirea cea către Dumnezeu, precum erau ale aceleia. Si mă minunez că a filozofat, dar mai mult mă minunez că femeia fiind a iubit înțelepciunea; femeia pe care mulți de multe ori au vorbit-o de rău.

„De la femeie este începutul păcatului și prin ea toți murim”, zice Iisus Sirah (25, 33) și iarăși: „Toată răutatea este mică pe lângă răutatea femeii” (25, 21). Iar Pavel zice: „Și nu Adam a fost amăgit, ci femeia amăgită fiind, s-a făcut călcătoare de poruncă” (I Tim. 2, 14).

De aceea mai mult mă minunez de ea că lepădând aceste învinuiri și îndepărtând grăirea de rău a șters toate ocările cele împotriva ei, deși era din firea cea clevetită și prihănită. Și a învățat cu fapta că toate acestea nu s-au făcut din fire, ci din voința liberă și că și din genul lor este cu putință să se ajungă la vârful faptei bune.

Firea femeiască este foarte schimbătoare. Că de se va pleca la răutate, face mai rele, iar de se va apuca de fapta bună, mai degrabă își va da sufletul decât să se lase de scopul ei. Așa și aceasta a biruit firea și prin stăruirea la rugăciune a făcut să odrăslească fiu din pânțele sterpe. Iar după aceasta aleargă iarăși la rugăciune și zice: „întăritu-s-a inima mea întru Domnul; înălțatu-s-a cornul meu întru Dumnezeul meu” (I Imp. 2, 1).

Talcuirea cuvintelor „întăritu-s-a inima mea întru Domnul” am arătat-o mai înainte dragostei voastre. Iar acum de nevoie este să tâlcuim zicerea care urmează. Căci după ce a zis: „întăritu-s-a inima mea întru Domnul” a spus „înălțatu-s-a cornul meu întru Dumnezeul meu”.

Ce este „cornul meu”? Căci deseori îl întrebuințează Scriptura, când zice: „înălța-se-va cornul dreptului” (Ps. 74, 10). „înălțatu-s-a cornul Hristosului lui “.

Deci ce înseamnă corn? Puterea, slava și cinstea.

Si este asemenea ca la dobitoacele cele necuvântătoare, căci la ele în loc de putere și slavă au cornul pus de Dumnezeu. Și de-1 vor pierde, au pierdut cea mai mare parte a puterii lor.

Precum este un ostaș fără arme, așa este și un taur fără coarne.

Deci prin aceasta nimic altceva nu zice femeia, fără numai că „s-a înălțat slava mea”. Și cum s-a înălțat? „Întru Dumnezeu meu”. Pentru aceasta, și întărită este înălțarea, căci are temelie tare și nemișcată.

Slava cea de la oameni se datorește slăbiciunii celor ce se mândresc, de aceea se și răstoarnă lesne. Iar slava cea de la Dumnezeu nu este așa, ci de-a pururi rămâne nemișcată.

Proorocul arătând pe aceste două, adică și răsturnarea cea lesne a aceleia și statornicia acesteia, zice: „Tot trupul iarbă și toată slava omului ca floarea ierbii. Uscatu-s-a iarba și floarea a căzut” (Is. 40, 7-8). Iar pentru slava lui Dumnezeu nu spune așa. Dar cum? „Iar cuvântul Dumnezeului nostru rămâne în veac”. Și s-au adevărit acestea la această femeie. Căci mulți împărați, voievozi și puternici au meșteșugit multe și s-au ostenit de multe ori ca pomenirea lor să rămână nestearsă. Și si-au zidit morminte strălucite, și-au ridicat statui și chipuri în multe locuri și au lăsat amintire de nenumărate isprăvi, dar toate au pierit și nici numele lor nu-lmai știe cineva. Dar peste toate aceste locuri vei auzi spunându-se isprăvile femeii acesteia și tot pământul peste care luminează soarele este plin de slava Anei.

Și nu numai faptul acesta este minunat că se vestește femeia în toată lumea, ci că trecând atâta vreme, nicidecum nu s-a stins lauda ei, ci crește și se întinde și mai mult. Ea este cunoscută de toți în cetăți, pe câmp, în case, în taberele ostașilor, în corăbii, în prăvălii, pretutindeni vei auzi că se laudă această femeie.

Căci când Dumnezeu va voi să slăvească pe cineva, cu toate că va muri, sau va trece multă vreme sau altceva de se va întâmpla, slava aceluia rămâne pentru totdeauna și nimeni nu va putea întuneca strălucirea ei. De aceea și aceasta învățând pe toți cei ce aud că nu trebuie să alerge la cele stricacioase, ci la Acela de la care ne vin cele bune, adevărate și nemișcate.

Apoi a arătat pe pricinuitoarea slavei după ce a zis: „întăritu-s-a inima mea întru Domnul” a spus: „înălțatu-s-a cornul meu întru Dumnezeu meu”, arătându-ne de aici că bunătățile sunt îndoite, care nu le poate dobândi cineva ușor. Și zice ea: M-am izbăvit de tulburare și am lepădat necinstea, dar am dobândit și întărirea și m-am împărtășit de slavă. Iar pe acestea amândouă nu le va putea vedea cineva lesne unite. Căci mulți se izbăvesc de primejdii, dar nu au viață slăvită. Alții dobândesc slavă și cinste, dar sunt siliți să se primejduiască pentru slava aceea.

Mulți preadesfrânați, vrăjitori, jefuitori de morminte și alții care fac unele ca acestea stau în temnițe, iar după o vreme, din care oarecare milostivire împărătească sunt sloboziți. Aceștia s-au izbăvit de pedeapsă, dar n-au șters ocările faptelor lor, ci își poartă pretutindeni rușinea lor. Mulți ostași viteji vânând viața cea slăvită și strălucită, s-au aruncat în primejdii și în războaie și de multe ori au primit răni, iar mai pe urmă au murit fără de vreme. Aceștia poftind slavă, s-au expus primejdiilor și riscului.

Iar la femeia aceasta, acestea amândouă s-au împlinit, a câștigat și întărire și a dobândit și slavă.

Așa s-a petrecut și la cei trei tineri, care și de primejdie s-au izbăvit, scăpând de foc și străluciri s-au făcut, biruind mai presus de fire puterea acestei stihii.

Astfel sunt isprăvile lui Dumnezeu, dăruiește deodată viață și strălucire fără de pri-mejdii. Pe acestea amândouă arătându-le Ana zice: „întărindu-s-a inima mea întru Domnul, înălțatu-s-a cornul meu întru Dumnezeuul meu”. Nu a zis simplu „întru Dumnezeu”, ci „întru Dumnezeuul meu”, răpind la sine pe Stăpânul lumii.

A făcut aceasta nu micșorând stăpânirea Lui, ci arătându-si dragostea ei și mângâindu-se. Căci astfel este obiceiul celor ce iubesc. Ei nu suferă să iubească împreună cu mulți, ci singuri, ca să-și arate dragostea lor mai cu covârșire. Așa face și David, zicând: „Dumnezeule, Dumnezeul meu, către Tine alerg” (Ps. 62, 1). Căci după ce a numit stăpânirea Lui cea de obște, a arătat și pe cea oșebită care este peste sfinți. Și iarăși zice: „Dumnezeule, Dum-nezeul meu, ia aminte spre mine, pentru ce m-ai lăsat?” (Ps. 21, 1). Și iarăși: „Zice-voi lui Dum-nezeu: Sprijinitorul meu ești” (Ps. 90, 2). Iar aceste cuvinte sunt ale sufletului celui fierbinte, aprins și care arde de dorință.

Așa a făcut și femeia aceasta. Iar când oamenii fac așa nu este nici un lucru de mirare. Dar când vei vedea pe Dumnezeu făcând așa, atunci spăimântează-te. Căci precum aceștia nu voiesc ca El să fie de obște pentru toți, ci numai pentru ei, numindu-L Dumnezeu al lor, așa și El nu zice că este numai Dumnezeu de obște pentru cei mulți, ci și deosebit al unora. De aceea zice: „Eu sunt Dumnezeul lui Avraam și al lui Isaac și al lui Iacov” (Ieș. 3, 6). Nu îngustându-Și stăpânirea zice așa, ci mai mult întinzându-și-o.

Căci stăpânirea Lui o arată mai mult fapta bună a supușilor decât mulțimea lor. Și nu se bucură mai mult numindu-Se: Dumnezeuul cerului, al pământului, al mării și al tuturor celor ce sunt în ele, precum Se bucură numindu-Se: Dumnezeuul lui Avraam, al lui Isaac și al lui Iacov. Și ceea ce nu se face la oameni, vedem că se întâmplă la Dumnezeu.

Oamenii supuși sunt numiți de stăpâni și toți au obicei să zică: Cutare este episcop al cutăruia; cutare este econom al cutăruia; cutare este voievod, sau eparh al cutăruia. Și nimeni nu zice: Eparhul este al cutăruia episcop, ci pe cei mai mici îi numim totdeauna de la cei mai mari, ca supuși ai lor. Dar la Dumnezeu s-a făcut invers. Căci nu se zice numai Avraam al lui Dumnezeu, ci și Dumnezeuul lui Avraam, Stăpânul numindu-Se de la slugă.

Iar Pavel spăimântându-se de aceasta zice: „Pentru aceasta Dumnezeu nu se rușinează ca să se numească Dumnezeuul lor” (Evr. 11, 16). Stăpânul nu Se rușinează a se numi de la slugi. Dar pentru ce nu Se rușinează? Pentru că și noi să-I urmăm Lui.

Trebuia să se rușineze de cei străini și pribegi, vei zice, căci ei se par că sunt neînsemnați și defăimați. Dar sfinții aceia nu erau străini în felul acesta, precum socotim noi, ci se bucurau de un loc preaslăvit. Noi numim străini pe cei ce și-au lăsat locul lor și s-au dus în alt pământ. Dar aceia nu erau străini în felul acesta, ci trecând cu vederea toată lumea aceasta și socotind că pământul este mic, căutau cetatea cea din ceruri, nu din mândrie, ci din mărire de suflet; nu pentru trufie, ci pentru dragostea lui Dumnezeu. Căci după ce au cugetat la toate cele de pe pământ și au văzut că trec și pier, că nimic nu este întărit și nemișcat aici, nici bogăția, nici

stăpânirea, nici slava, nici chiar viața, ci fiecare are un sfârșit și se silește să ajungă la el, iar cele din cer nu sunt în acest fel, ci fără de sfârșit și nemișcătoare, au ales să fie străini de cele curgătoare și trecătoare, ca să dobândească cele stătătoare.

Deci ei erau străini nu că nu aveau patrie aici pe pământ, ci pentru că doreau patria cea de-a pururea stătătoare. Lucru pe care și Pavel îl arată zicând: „Iar cei ce grăiesc unele ca acestea dovedesc că ei își caută a lor patrie” (Evr. 11, 14).

Dar care patrie? Oare cea mai dinainte pe care au lăsat-o? Nicidecum. Că „dacă ar fi avut în minte pe aceea din care ieșiseră, aveau vreme să se întoarcă. Dar acum ei doresc una mai bună, adică pe cea cerească” (Evr. 11, 15-16), al căreia Meșter și Ziditor este Dumnezeu. Pentru aceasta Dumnezeu nu se rușinează a se numi Dumnezeul lor.

Deci să urmărim și noi acestora, rogu-vă, să trecem cu vederea cele de față și să poftim cele viitoare. Să luăm ca învățătoare pe femeia aceasta și să alergăm pururea către Dumnezeu și toate să le cerem de la El. Căci nimic nu este întocmai cu rugăciunea.

Rugăciunea pe cele ce sunt cu neputință le face cu putință; pe cele dificile le face lesnicioase.

Pe aceasta și fericitul David o folosea, căci zice:

„De șapte ori în zi Te-am lăudat pentru judecățile dreptății Tale” (Ps. 118, 166). Iar dacă împărat fiind, afundat în nenumărate griji și tras în toate părțile, se ruga lui Dumnezeu de atâtea ori în zi, ce răspuns sau iertare vom avea noi, cei care avem atâta timp liber și nu ne rugăm Lui deseori, mai ales că voim să dobândim atâtea foloase?

Căci cu neputință este ca omul ce se roagă cu osârdie și face cereri dese către Dumnezeu să cadă vreodată în păcat. Dar cum? Eu vă voi spune.

Cel ce și-a concentrat mintea și și-a ridicat sufletul la cer, acela cheamă pe Stăpânul său și vorbește cu El pentru iertarea păcatelor sale. Il roagă să-i fie milostiv și blând. Petrecând în cuvintele acestea leapădă toată grija acestei vieți, se întraripează și se face mai înalt decât patimile cele omenești. Și dacă va avea vreun vrăjmaș, după rugăciune nu-l mai vede ca pe un vrăjmaș. Sau de va vedea vreo femeie frumoasă, după rugăciune, nu va mai fi atras cu ochii la fața ei, căci focul rugăciunii petrece înăuntru lui și alungă de acolo orice gând nebunesc.

Dar devreme ce oameni fiind cădem cu lesnire în lenevire, după un ceas, două sau trei de la rugăciune, fierbințeala aceea ce s-a făcut în tine de la rugăciune puțin câte puțin se va stinge. De aceea aleargă iarăși degrab la rugăciune și înfierbântă iarăși mintea ta care s-a răcit. Iar de vei face aceasta toată ziua în răstimpuri, înfierbântându-te cu desimea rugăciunilor, nu vei da diavolului pricină și intrare în gândurile tale. Și dacă apa care s-a răcit o punem iarăși la foc, ca să se înfierbânte degrab, ca să putem prânzi, așa să facem și aici. Si punând gura noastră pe rugăciune ca pe niște cărbuni, să ne aprindem iarăși mintea noastră spre evlavie și să urmărim zidarilor. Căci aceia vrând să zidească ceva cu cărămizi, din pricina nestabilității lor strâng toată zidirea cu lemne lungi și nu fac aceasta punându-le rar, ci des, ca prin desimea lemnelor, alcătuirea cărămizilor să se facă tare. Așa fa și tu.

Toate faptele tale din viața aceasta să le teși cu desimea rugăciunilor, ca cu niște legături și așa să-ți întărești din toate părțile viața ta. Și dacă vei face așa, cu toate că vor sufla nenumărate vânturi ale ispitelor, scârbelor sau a oricărui gânduri urâte, sau va veni orice rău asuprăte, nu vor putea să-ți surpe casa, fiind legată cu așa dese rugăciuni.

Și cum se poate, vei zice, ca un om având atâtea griji și cu dregătorie să se roage la fiecare trei ceasuri ale zilei și să alerge la Biserică?

Se poate și este foarte lesnicios.

Că deși a merge la Biserică nu se poate, dar stând acolo la slujba ta poți să te rogi. Și nu este trebuință de glas, ci de minte; nici de întinderea mâinilor, ci de suflet osârduitor; nici de poziția trupului, ci de cugetarea minții.

Căci și Ana a fost ascultată nu pentru că a slobozit glas tare, ci pentru că striga tare înăuntru inimii, precum zice Scriptura: „Și glasul ei nu se auzea” (I Imp. 1, 13). Și mulți de multe ori au făcut așa, căci stând afară la ușile stăpânilor care înăuntru strigau, se iuțeau, îngrozeau și se turbau, ei însemnându-se cu semnul cel sfânt și rugându-se cu mintea puțin, intrau la acela și-l schimbau potolindu-l, facându-l din sălbatec blând. Pe această rugăciune n-a oprit-o nici locul, nici vremea, nici faptul că n-a fost rostită în auz.

Fă și tu așa. Suspină cu amar, adu-ți aminte de păcatele tale, caută la cer și zi în mintea ta: „Miluiește-mă, Dumnezeu!” și iată că s-a săvârșit rugăciunea ta. Căci cel ce a zis „miluiește-mă” face o mărturisire, căci și-a cunoscut păcatele sale. Și numai celor ce au greșit le este propriu a cere milă. Cel ce a zis „miluiește-mă”, a luat iertare de greșeale, iar cel ce s-a miluit nu se mai pedepsește. Cel ce a zis „miluiește-mă” a dobândit împărăția cerurilor. Căci pe care îl va milui Dumnezeu nu numai că este izbăvit de osândă, ci se împărtășește și de bunătățile cele ce vor să fie.

Deci să nu ne scuzăm zicând că nu este aproape locașul de rugăciune, căci dacă noi înșine ne vom îndrepta darul Duhului ne face locașuri ale lui Dumnezeu. De aceea lucrarea rugăciunii ne este lesne din toate părțile, închinarea și slujirea noastră nu este ca a iudeilor de mai înainte trupească care avea trebuință de multe lucrări exterioare. Ci dacă voiau să se roage trebuiau să se suie la Templu, să cumpere turturile, să aibă în mâini lemne de foc, să aibă cuțit, să stea lângă Jertfelnic și multe alte porunci să săvârșească. Dar aici nimic de acest fel nu este, ci oriunde vei fi ai jertfelnicul cu tine, ai cuțitul și jertfa, tu însuși fiind și preot și jertfelnic și jertfa. Oriunde vei fi poți să ridici jertfelnic numai de vei arăta voință cu trezvie. Cu nimic nu oprește locul și nici împiedică vremea și de nu vei pleca genunchii, de nu-ți vei bate pieptul și de nu-ți vei ridica mâinile la cer, ci numai de vei arăta minte fierbinte, ai săvârșit toată rugăciunea.

Și femeia care ține în mâini suveica și țese poate să caute cu mintea la cer și să cheme pe Dumnezeu cu fierbințeală.

Și omul mergând la târg poate face rugăciuni întinse.

Și cel ce sade la atelierul lui și coase piei, poate să afierosească sufletul său Stăpânului.

Și slujitorul care aleargă și vine, face cumpărături, sau sade la bucatărie, poate să facă rugăciuni întinse cu mintea trează, când nu-i este cu puțință să vină la Biserică.

Dumnezeu nu se rușinează de loc, ci numai un lucru cere, minte fierbinte și suflet înfrânat și curat. Și ca să cunoști că nu este trebuință de locuri și de vreme, ci de cugetare a minții vitează și trează, caută la Pavel care zăcea întins în temniță, nu în picioare, căci butucul în care îi erau băgate picioarele nu-l lăsa. Dar fiindcă s-a rugat cu osârdie, a cutremurat temnița, a clătinat temeliiile ei, iar pe temnicer l-a înfricoșat, pe care apoi l-a povățuit la Sfânta Taină.

Iezechia nu stând drept, nici plecându-și genunchile, ci zăcând în pat din pricina bolii și întorcându-se la perete a întors hotărârea care era dată asupra lui. El și-a câștigat multă dragoste și s-a însănătoșit ca mai înainte, fiindcă s-a rugat lui Dumnezeu cu fierbințeală și cu suflet înfrânat și curat.

Si nu numai la bărbații cei sfinți și mari, ci și la cei răi se poate vedea aceasta. Tâlharul nu a stat în locaș de rugăciune, nici și-a plecat genunchile, ci fiind întins pe Cruce cu puține cuvinte a dobândit împărăția cerurilor. Unul fiind în groapă și în noroi, altul în groapă cu fiarele, altul în pânțelele chitului, dar rugându-se lui Dumnezeu toate cele împotriva lor le-au risipit, și au tras spre ei dragostea cea dumnezeiască.

Zicându-vă acestea vă sfătuiesc să mergeți adeseori la Biserică, iar dacă nu puteți și acasă să vă rugați în multă liniște, plecându-vă genunchii fără tulburare și întinzându-vă mâinile. Iar dacă vă veți întâmpla să fiți între mulți, nu se cuvine ca pentru aceasta să lăsați rugăciunile cele obișnuite, ci să vă rugați chemând pe Dumnezeu în felul în care v-am arătat. Și nu veți avea mai puțin folos de la acest fel de rugăciune.

Și am zis acestea nu pentru ca să le lăudați și să vă minunați de ele, ci să le împliniți cu lucru, cheltuind vremea zilei, a nopții și a lucrării în rugăciuni și în cereri. Dacă vom economisi așa lucrurile noastre și viața aceasta de acum o vom petrece întăriți și împărăția cerurilor o vom câștiga. Pe care fie ca noi toți s-o dobândim cu darul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos împreună cu Care Tatălui și Sfântului Duh se cuvine slava, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

„Si era tot pământul o gură și o limbă tuturor”

CUVÂNT

La cuvântul ce zice: „Si era tot pământul o gură și o limbă tuturor”
(Fac. 10, 1)

Iată că am ajuns la sfârșitul sfintelor patruzeci de zile. Am săvârșit înotarea postului și am sosit la liman cu darul lui Dumnezeu. Dar să nu ne lenevim, ci să arătăm mai multă osârdie și priveghere. Căci și corăbierii după, ce trec noianuri nenumărate, când voiesc să intre în liman cu corabia plină, atunci mai ales au mai multă grijă, ca nu cumva corabia să se lovească de vreo stâncă acoperită cu apă și așa să facă nefolositoare toată osteneala lor de mai înainte.

Așa fac și alergătorii. Când ajung la sfârșitul cursei, atunci alergă mai tare, ca să câștige și să se învrednicească de daruri. La fel și luptătorii când se vor lupta pentru cunună, mai mare nevoie arată decât în luptele de mai înainte, ca luând premiul să se veselească. Deci precum corăbierii, alergătorii și luptătorii atunci înmulțesc osârdia și privegherea când se apropie de sfârșit, așa și noi, care am ajuns cu darul lui Dumnezeu la această Săptămână Mare, trebuie să arătăm mai multă osârdie la post; să facem rugăciunile mai cu tărie; să ne mărturisim mai cu de-amănuntul și mai des păcatele noastre; să lucrăm faptele cele bune, milostenie îndestulată, blândețe, smerenie și toate celelalte fapte bune, ca ajungând la Ziua cea domnească a Paștilor cu aceste isprăvi, să dobândim daruri de la Stăpânul.

Săptămâna aceasta o numim mare nu pentru că are mai multe ceasuri, nici pentru că are mai multe zile, ci are același număr de ceasuri și zile.

Dar pentru care pricină o numim mare?

Pentru că bunătățile ce ni s-au făcut în ea sunt mari. În aceasta s-a stricat vrajba cea veche, moartea a fost biruită, blestemul a fost ridicat, tirania diavolului s-a risipit, mrejele lui s-au pierdut, împăcarea oamenilor cu Dumnezeu s-a făcut, cerul s-a deschis, oamenii cu îngerii s-au amestecat, cele despărțite s-au unit, zidul cel din mijloc s-a ridicat, încuietorile s-au stricat, Dumnezeuul păcii a împăcat cele de sus cu cele de pe pământ.

De aceea numim mare această săptămână, pentru atâta mulțime de daruri ce ne-a dăruit Stăpânul în ea. Și din pricina aceasta mulți aspresc postul, fac privegheri mai întinse și dau milostenii mai bogate, arătând prin cele ce fac cinstea față de această Săptămână. Și dacă Stăpânul nostru ne-a dat atâtea bunătăți în ea, cum noi să nu ne arătăm recunoștința și evlavia prin cele ce putem.

Și împărații, arătând cât respectă aceste cinstite zile poruncesc tuturor celor ce ocârmuiesc treburile statului să înceteze; să închidă ușile judecătoriilor; să se alunge orice fel de gâlceava și neînțelegere, ca toți să fie liberi să se silească în liniște și pace la cele duhovnicești. Și nu numai aceasta, ci și altă dăruire arată, căci liberează din legături pe cei din temnițe, urmând Stăpânului după puterea omenească. Căci precum Stăpânul ne liberează din temnița cea cumplită a păcatelor și ne dăruiește desfătarea bunătăților celor nenumărate, în acest fel și noi trebuie să ne facem următori iubirii lui de oameni în cele ce putem.

Ai văzut cum fiecare, prin ceea ce poate, își arată evlavia și cinstea pentru zilele acestea ce ni s-au făcut nouă pricinuitoare de atâtea bunătăți? Pentru aceasta vă rog, acum mai mult decât altădată, ca lepădând tot gândul cel lumesc și având ochiul minții curat și treaz, să venim aici, și nimeni venind în Biserică să nu tragă după el griji lumești, ca să se întoarcă acasă cu răsplătire vrednică a ostanelilor sale.

Veniți dar să vă pun iarăși masa cea obișnuită și din cele ce s-au citit acum de la fericitul Moisi, să ospătam dragostea voastră, ca să vă arăt cu de-amănuntul înțelesul Dumnezeestii Scripturii. Și după ce s-a pus sfârșit povestirii despre Noe, s-a început de la Sim istorisirea neamului, zicând: „Și s-a născut și Sim, tatăl tuturor fiilor lui Ever, fratele celui mai mare al lui Iafet” (Fac. 10, 21).

Apoi arătând numele fiilor lui zice: „Iar lui Ever s-au născut doi feciori: numele unuia Faleg, pentru că în zilele lui s-a împărțit pământul” (Fac. 10, 25).

Vezi că la numirea celui ce s-a născut a arătat de mai înainte ceea ce trebuia să se facă nu după multă vreme, adică despărțirea limbilor. Ca văzând apoi săvârșindu-se lucru să nu te mai minunezi, căci cu mult mai înainte a fost vestit prin numirea copilului. Și după ce a enumerat pe cei ce s-au născut pe urmă din aceștia, zice: „Și era tot pământul o limbă și un glas tuturor” (Fac. 11, 1), nu zicând pentru pământ, ci despre neamul omenesc, ca să ne învețe pe noi că toată firea omenească avea o limbă.

În acest sens vorbește Scriptura și despre Enos. „Și lui Sit s-a născut fiu și i-a pus numele Enos; acesta a nădăjduit în chemarea numelui Domnului Dumnezeu” (Fac. 4, 26). Ai văzut numire mai strălucitoare decât coroana și mai luminată decât porfira? Căci ce poate fi mai fericit decât unul ca acesta care se împodobește cu chemarea lui Dumnezeu, și pe ea o are în loc de nume? Vezi și cum cei vechi învățau pe copiii cei ce se nășteau, prin numele ce le puneau, să se silească și să se ție de fapta bună?

Și nu făceau precum cei de acum, care pun numele precum se întâmplă. Căci ei zic: „Să se numească copilul cu numele moșului sau al strămoșului”. Și aceia puneau toată osârdia ca să numească pe cei ce se nășteau cu astfel de nume, care nu numai pe cei ce-l primeau îi îndemna la fapta bună, ci și pe urmașii lor, și tuturor neamurilor de pe urmă pricinuia învățătura la toată virtutea.

Deci nici noi să nu punem nume la copii la întâmplare, nici să le dăruim numele moșilor, ale strămoșilor sau ale rudeniilor, ci a sfinților bărbați care au strălucit în fapta bună și care au avut multă îndrăzneală către Dumnezeu.

Dar nici părinții, nici copii care primesc aceste nume să nu nădăjduiască mântuirea numai de la nume, căci numele lipsit de fapta bună nu folosește la nimic. Ci nădejdea mântuirii trebuie să-o aibe lucrarea faptelor bune. Și să nu se mândrească pentru nume, nici pentru rudenia cu sfinții bărbați, nici pentru altceva, ci numai pentru îndrăzneala faptelor lor bune. Dar nici pentru aceasta să nu cugete înalt, ci mai mult să se smerească și să se plece. Că făcând așa cu mai multă siguranță vom păstra bogăția cea strânsă și vom trage la noi dragostea lui Dumnezeu.

Despre aceasta și Hristos zicea ucenicilor Lui: „Când veți face toate, ziceți că sunteți slugi netrebnice”, potolindu-vă cugetele voastre veți învăța să cugetați smerit și să nu vă înălțați cu mintea când lucrați ceva, ci să știi că a avea fapte bune și a vă smeri este fapta bună cea mai mare decât toate celelalte. Dar să ne întoarcem iarăși la firul cuvântului nostru.

„Și era tot pământul o gură și un glas tuturor”.

Gură și grai însemnând limbă, căci toți vorbeau aceiași limbă. Și ca să te adeverești cu cuvântul „era tot pământul o gură” se referă la grai, ascultă Scriptura ce zice în alt loc: „Otravă de aspidă sub buzele lor” (Ps. 139, 3), prin „buză” înțelegând graiul.

„Și a fost după ce au purces ei de la răsărit, au aflat câmp în pământul Senaar și au descălecat acolo” (Fac. 11, 2). Vezi cum firea omenească nu poate sta în hotarele ei, ci pururea pofteste și dorește lucruri mai mari? Aceasta prăpădește mai mult neamul omenesc, fiindcă nu voiește să-si cunoască măsurile firii sale, ci pururea pofteste lucruri mari și mai presus de vrednicia ei.

De aici se nasc cei ce doresc fără măsură lucrurile acestei lumi, care, uitându-și firea lor, adună multă bogăție și dobândesc stăpânire, și voiesc să se ridice la mare înălțime, neștiind că vor cădea până în adâncul cel mai de jos. Lucrul acesta îl poate vedea oricine în fiecare zi, dar nici așa nu se înțeleptesc ceilalți, ci puțin timp înfricoșându-se, uită degrab toate și iarăși pe aceiași cale călătoresc, căzând apoi în aceleași prăpăstii.

„Și a fost după ce au purces ei de la răsărit, au aflat câmp în pământul Senaar și au descălecat acolo” (Fac. 11, 2). Vezi cum câte puțin ne arată nestatornicia minții lor? Căci după ce au văzut câmpul, lăsându-și locuința dintâi s-au mutat și au descălecat acolo. Apoi zice: „Și a zis omul către vecinul său: veniți să facem cărămizi și să le ardem în foc; și le-a fost cărămida în loc de piatră și asfaltul în loc de lut”. Și au zis: veniți să ne zidim nouă cetate și turn, al cărui vârf să fie până la cer; și să ne facem nouă nume mai înainte de a ne risipi pe fata a tot pământul” (Fac. 11, 3-4).

Vezi că unirea limbii n-au întrebuințat-o precum se cuvenea? Si cum că sfatul cel deșert al vieții acestora se face pricină a tuturor răutăților?

„Veniți, zice, să facem cărămizi și să le ardem în foc. Și le-a fost lor cărămida în loc de piatră, și asfaltul în loc de lut”. Gândește-te câtă întărire voiesc să dea zidirii, neștiind că „de n-ar zidi Domnul casa, în zadar s-ar osteni cei ce zidesc” (Ps. 126, 1). „Și să ne zidim nouă cetate”, nu lui Dumnezeu, ci „nouă”.

Vezi cât de mare este răutatea și la câtă turbare s-au abătut, cu toate că le era proaspătă și le suna încă în urechi pomenirea acelei prăpădenii de peste tot? „Și să ne zidim nouă cetate și turn, al cărui vârf să ajungă până la cer”.

Numind aici cer, Dumnezeiasca Scriptură a voit să ne arate mărimea îndrăzelii lor.

„Și să ne facem nume”. Ai văzut rădăcina răutății? Să dobândim pomenire veșnică, ca lucrul nostru niciodată să nu fie dat uitării. Si aceasta să facem mai înainte de a ne risipi pe fața întregului pământ. Cât timp suntem împreună să punem în lucrare ceea ce am gândit noi, ca să lăsăm pomenire veșnică la neamurile cele de pe urmă.

Sunt mulți care urmează acelor și voiesc ca, prin case strălucite, băi, grădini și locuri de plimbare, să fie pomeniți. Și de vei întreba pe fiecare dintre aceștia pentru care pricină se ostenesc și cheltuiesc atâția bani fără nici un folos, altceva nu auzi fără numai cuvintele acestea: ca să i se păstreze pomenirea totdeauna; ca să se știe că această casă este a cutăruia; iar țarina aceasta este a cutăruia. Dar acest lucru nu este vrednic de pomenire și de laudă, ci mai mult de prihănire. Căci după cuvintele acestea, se adaugă graiurile de prihănire: a cutăruia care a fost jefuitor, care a fost răpitor, care a dezbrăcat pe văduve și pe sărmani. Deci lucrarea aceasta nu

aduce pomenire, ci prihană, căci îndeamnă limbile privitorilor să hulească și să osândească pe cel ce a făcut acestea.

Dar de poștești cu adevărat pomenire veșnică, îți voi arăta o cale prin care vei putea fi pomenit totdeauna, și pe lângă lauda câștigată aici îți vei dobândi și mare îndrăzneală în veacul ce va să fie.

Imparte banii aceștia în mâinile săracilor și lasă pietrele și zidurile cele mari, țarinile și băile. Pomenirea aceasta este nemuritoare; pomenirea aceasta va fi pricinuitoare de multe bunătăți; pomenirea aceasta te va ușura de sarcina cea grea a păcatelor tale și-ți va dobândi îndrăzneală la Stăpânul. Și pe lângă acestea pune-ți în minte și cuvintele ce le vor zice oamenii: omul acesta este milostiv și iubitor de oameni, este blând, bun și împărțit cu multă îndestulare. Căci zice: „Risipit-a, dat-a săracilor; dreptatea lui rămâne în veac”. Astfel este bogăția banilor, când se risipește atunci rămâne și stă, iar când se ține și se închide pierde împreună cu ea și pe cei ce o țin și o păzesc.

„Risipit-a, dat-a săracilor”. Dar ascultă și cele ce urmează. „Dreptatea lui rămâne în veac”, într-o zi a risipit bogăția, dar dreptatea lui rămâne pentru totdeauna și pomenirea lui se face nemuritoare.

Ai văzut pomenire care se întinde peste tot veacul? Ai văzut pomenire plină de bunătăți mari și nespuse? Prin astfel de zidiri să ne silim să ne lăsăm pomenire. Că zidurile cele cu pietre nu numai că nu ne pot folosi cu nimic, ci toată vremea vor striga ca un martor împotriva noastră. Iar păcatele dintru acestea le luăm cu noi și ne ducem, lăsând aici numai zidurile pentru care nici de pomenirea omenească cea nefolositoare nu ne vom învrednici. Și de cele mai multe ori ea trece sub numele altuia, căci așa sunt lucrurile, de la acesta se mută la altul, iar de la acela la celălalt. Astăzi casa este a cutăruia, mâine a cutăruia, iar poimâine a altuia. Și ne înșelăm de bună voie pe noi înșine, socotind că avem vreo stăpânire, nestiind că numai le întrebuițăm, apoi le lăsăm pe ele altora vrând sau nevrând. Și cum că le lăsăm chiar căroră nu voim nu voi spune acum.

De poștești cu adevărat pomenire și te sârguiești la aceasta, ascultă pe văduve cum pomenea pe Tavita și cum au stat împrejurul lui Petru plângând, arătându-i hainele pe care le făcea Căprioara cât a fost cu ele.

Ai văzut zidiri care au slobozit glasuri însuflețite, care au avut atâta putere încât să o întoarcă de la moarte la viață? Pe când săracii stăteau împrejurul lui Petru și lăcrimau cu fierbințeală, căutând hrană și ajutor, acesta a scos pe toți afară și îngenunchind s-a rugat, și înviind-o au chemat pe sfinți și pe văduve și au dat-o lor vie.

De voiești să fi pomenit și de poștești slavă adevărată urmează acesteia și lucrează astfel de zidiri, nu cheltuindu-te cu lucrurile cele pământești, ci arătând multă milostivire la cei de un neam cu tine. Pomenirea aceasta este lăudată și aduce mult folos. Dar să ne întoarcem iarăși la cele ce ne stau înainte și să vedem îndrăzneala acelor bărbați de atunci. Căci patimile aceloră ne vor înțelepți și ne vor îndrepta pe noi de vom vrea să ne trezvim.

„Și să ne zidim nouă cetate și turn” și „să ne facem nouă nume”. Vezi că după pierzarea tuturor din nou se ispitesc la mari răutăți? Cum vor fi oprți de la turbarea lor? Dumnezeu s-a făgăduit urmând iubirea Sa de oameni, să nu mai aducă potop pe pământ. Dar acești nu s-au înțeleptit de pedepse, nici nu s-au făcut mai buni. De aceea ascultă cele ce urmează ca să cunoști mărimea iubirii de oameni cei negrăite a lui Dumnezeu.

„Și s-a pogorât Domnul să vadă cetatea și turnul care îl zideau fiii oamenilor”. Vezi cum Scriptura vorbește omenește? „Și s-a pogorât Domnul”, nu ca să înțelegem omenește, ci ca să ne învățăm prin aceasta ca niciodată să nu hotărâm asupra fraților noștri fără de cercetare, nici să osândim din auz, fără ca să primim multă încredințare. Și toate cele făcute de Dumnezeu cu atâta pogorământ, sunt pentru învățătura oamenilor. „Și s-a pogorât Domnul să vadă cetatea și turnul”.

Vezi că nu de la început și nu îndată oprește nebunia lor? Ci întrebuițează îndelunga sa răbdare și așteaptă să vadă toată răutatea, și numai atunci împiedică lucrul la care s-au ispitit să-l facă. Și să nu poată zice cineva că s-au sfătuit cu adevărat, dar nu au pus în lucrare cele ce au gândit, Dumnezeu așteaptă ca ei să plinească cele sfătuite și numai după aceasta le arată că s-au angajat la lucruri nefolositoare.

„Și S-a pogorât Domnul să vadă cetatea și turnul, care l-au zidit fiii oamenilor”. Vezi mărime a iubirii de oameni? A îngăduit să se ostenească și să se chinuiască, ca toată lucrarea să li se facă învățătoare. Și fiindcă a văzut că răutatea zburdă și boala se întinde, nu i-a lăsat până în sfârșit, ci arătându-si bunătatea, ca un Doctor prea iscusit, degrab a făcut tăierea, nimicind cu desăvârșire pricina bolii.

Și a zis Domnul: „Iată toți sunt de un neam și o limbă și aceștia au început a face și acum nu vor înceta de la ceea ce și-au pus în gând să facă” (Fac. 11,6). Vezi iubire de oameni a Stăpânului. Fiindcă voiește să oprească pornirea lor, își alcătuiește mai întâi un cuvânt de apărare. Și nu numai că nu arată mărimea păcatului lor, necunoștința și nemulțumirea, ci și întrebuițarea în rău a unității graiului.

„Iată toți sunt de un neam și o limbă au iată ce s-au apucat să facă și nu se vor opri de la ceea ce și-au pus în gând să facă”.

Dumnezeu, când vrea să aducă cuiva vreo pedeapsă, obișnuiește să arate mai întâi mărimea păcatelor și apoi aduce certarea. Și la potop, când Dumnezeu a voit să aducă acea pedeapsă înfricoșată, Scriptura ne spune: „Și văzând Dumnezeu că s-au înmulțit răutățile oamenilor pe pământ și cum că fiecare cugetă în inima sa cu dinadinsul la răutăți în toate zilele”. Ai văzut cum mai întâi arată mulțimea răutății lor și după aceea zice: „Pierde-voi pe om”. La fel și aici. „Iată un neam sunt și o limbă au și iată ce s-au apucat să facă”. Dacă ei erau atunci atât de uniți în cuget și în grai și abătuți la atâta nebunie, cum nu vor face lucruri și mai rele cu trecerea vremii? „Că nu vor înceta de la toate câte se vor apuca a face”. Nimic nu va putea opri pornirea lor, ci pe toate cele ce le-au sfătuit se vor sili să le pună în lucrare, dacă nu vor fi pedepsiți pentru cele ce au îndrăznit să facă.

Asemenea lucruri s-au împlinit și cu cel întâi zid. Mai înainte de a fi scos din rai, a fost întrebat: „Cine ți-a spus ție că ești gol?” și: „Iată Adam s-a făcut ca unul din Noi cunoscând binele și răul! Si acum ca nu cumva să-si întindă mâna sa să ia din pomul vieții și să mănânce și să trăiască în veci, l-a scos pe el Domnul Dumnezeu din rai” (Fac. 3, 11, 22-23).

Iar acum zice: „Iată un neam sunt și o limbă au; și au început a face și acum nu vor înceta din acele toate câte se vor apuca a face. Veniți și pogorându-Ne să amestecăm acolo limba lor, ca să nu înțeleagă nici unul glasul celui de aproape al său” (Fac. 11, 6-7).

Vezi iarăși pogorământul cuvintelor? „Veniți și pogorându-Ne”. Ce vor să spună graiurile acestea? Oare Stăpânul are trebuință de împreună lucrare spre îndreptare? Sau de ajutor spre surparea acestora? Nicidecum. Să nu fie! Dar precum a zis Scriptura mai înainte: „Si s-a pogorât Domnul”, ca să ne învețe prin aceasta, că El știe cu de-amănuntul mulțimea răutății lor. „Veniți și pogorându-Ne să amestecăm acolo limba lor, ca să nu înțeleagă nici unul glasul celui de aproape al său”.

Aceasta s-a zis fără îndoială către cei de o cinste. Ei dau astfel pedeapsă asupra lor ca o mărturie care să rămână în tot veacul și să n-o uite nici o clipă. Si fiindcă au întrebuințat unitatea graiului precum nu se cuvenea, voiesc să-i pedepsesc prin despărțirea lui. Căci așa obișnuiește să facă Stăpânul totdeauna. Așa a făcut din început si la femeie. Fiindcă ea n-a întrebuințat cum se cuvenea cinstea dată, a supus-o bărbatului. La fel și cu Adam, fiindcă n-a dobândit nimic din odihna cea multă și din petrecerea în rai, ci a călcat porunca facându-se pe sine vinovat blestemului, l-a scos din rai și a pus asupra lui de-a pururea osteneala, zicând: „Spini și pălămidă va răsări ție (pământul)”. (Fac. 3, 18). Așa si aceștia fiindcă au fost cinstiți cu unitatea graiului, dar l-au întrebuințat spre răutate, pentru aceasta prin despărțirea lui a făcut să înceteze curgerea răutății.

„Să amestecăm acolo limba lor, ca să nu înțeleagă nici unul glasul celui de aproape al său”.

Precum unitatea graiului făcea să locuiască împreună, așa si despărțirea lui să le pricinuiască împrăștierea. Căci cei ce nu aveau același grai cum ar mai fi putut să locuiască împreună?

„Și i-au împrăștiat pe ei Domnul de acolo peste fața a tot pământul. Și au încetat a zidi cetatea si turnul”.

Vezi iarăși iubire de oameni a Stăpânului? Vezi la câtă neînțelegere i-a adus pe ei? Căci erau ca niște nebuni. Unul porunca una, celălalt făcea alta și nefolositoare le era toată osteneala. Drept aceea au încetat a zidi cetatea si turnul.

„Pentru aceea s-a chemat numele locului aceluia amestecare, că acolo a amestecat Domnul limbile a tot pământul; si de acolo i-a risipit peste fața a tot pământul”.

Gândește-te câte s-au făcut ca pomenirea să se întindă tot veacul, întâi despărțirea limbilor, dar mai bine zis mai înainte de aceasta punerea numelui. Căci numele Faleg pe care Ever l-a pus copilului său, înseamnă împărțire. Apoi numirea locului. Că locul acela s-a numit amestecare, adică Babilon. După aceea Ever a rămas cu limba care era mai înainte, ca si aceasta să fie un

semn luminat al despărțirii. Ai văzut cu câte fapte a voit Dumnezeu să se păstreze pentru totdeauna pomenirea despărțirii, ca niciodată să nu se dea uitării ceea ce s-a făcut atunci? Si de atunci tatăl de nevoie trebuia să spună pricina despărțirii graiului, iar fiul iarăși voia să știe de la tatăl pricina numirii locului aceluia.

Si s-a numit locul acela Babilon, adică amestecare, că acolo a amestecat Domnul Dumnezeu limbile a tot pământul și de acolo i-a împrăștiat. Numirea locului mi se pare că însemnează amân-două, adică si amestecarea limbilor și împrăștierea.

Ați auzit iubiților, de unde s-a făcut pricina împrăștierei și despărțirea limbilor? Să fugim, rogu-vă, de a urma acelora și să întrebuițăm cum se cuvine cele dăruite nouă de la Dumnezeu. Cugetând la firea noastră omenească să ne sfătuim, precum se cuvine a se sfătui oamenii muritori și gândindu-ne la curgerea acestei vieți, care este scurtă, să ne pregătim multă îndrăzneală acolo, lucrând aici faptele cele bune.

Și nu numai la post să arătăm osârdie în zilele acestea, ci și la milostenii îndestulate si la rugăciuni întinse. Căci împreună cu postul, trebuie înjugată totdeauna rugăciunea. Si cum că acest lucru este adevărat, ascultă pe Hristos, care zice: „Acest neam de demoni nu iese fără numai cu rugăciune și cu post” (Mt. 17, 20). Și iarăși despre Apostoli se scrie: „Și rugându-se cu posturi, i-au încredințat pe ei Domnului în Care crezuseră” (F. Ap. 14, 23). Iar Apostolul zice: „Să nu vă lipsiți unul de altul... ca să vă îndeletniciți cu postul și cu rugăciunea” (I. Cor. 7, 5). Ai văzut că postul are trebuință de acest ajutor? Că si rugăciunile se fac atunci mai ușor și mai cu trezvie, fiindcă mintea este mai ușoară și neîngrădită de nimic, nici strâmtorată de sarcina cea grea a desfătării.

Rugăciunea este armă puternică, întărire neclătită, vistierie neșefuită, liman neînvișorât, loc liniștit, numai de ne vom apropia de Stăpânul cu trazie, strângându-ne mintea din toate părțile și nedând nici o intrare vrăjmașului mântuirii noastre. Și fiindcă el știe că în vremea rugăciunii vorbim despre cele ce privesc mântuirea noastră, ne mărturisim păcatele și arătăm Doctorului rănilor noastre, ca să dobândim vindecare, pentru aceasta atunci mai ales se silește și face totul ca să ne abată de la ea și să ne arunce în lenevire.

De aceea să ne trezvim, rogu-vă, și știindu-i vicleniile lui, să ne silim mai ales în vremea rugăciunii să-l împingem, ca și cum ar fi înaintea ochilor noștri, să lepădăm tot gândul care tulbură mintea noastră si să ne rugăm cu dinadinsul, ca nu numai limba să grăiască, ci si mintea să se unească cu cele ce se grăiesc.

Căci dacă limba va zice cuvintele, iar mintea se risipește în cele dinafară, socotind cele din casă, sau închipuindu-ne cele din târg, nici un folos nu ne va aduce, ci poate mai multă osândă. Și dacă apropiindu-ne de oameni arătăm atâta atenție, încât si pe cei ce stau aproape de ei nu-i vedem, ci ne fixăm mintea numai asupra aceluia de care ne apropiem, cu mult mai mult trebuie să facem aceasta când ne apropiem de Dumnezeu. Si deseori și neîncetat să petreceți în rugăciuni. Căci zice Pavel: „Faceți în toată vremea, întru Duhul, tot telul de rugăciuni și de cereri” (Efes. 6, 18) Nu numai cu limba, ci si cu sufletul întru Duhul.

Si cererile noastre să fie duhovnicești, trezvind-se gândul si înțelegând cu mintea cele ce se grăiesc. Așa sa cereți, cum se cuvine să cereți de la Dumnezeu, ca să dobândiți cele ce cereți. Si vă nevoiți la aceasta scurtând somnul, trezvind-vă cu mintea, iar nu căscând, molesindu-vă si învartindu-vă cu gândul încoace si încolo, ci să lucrați cu frică și cu cutremur mântuirea voastră. Căci „fericit este omul care se teme de toate pentru evlavie” (Pilde 28, 14).

Lucru mare si îmbunătățit este rugăciunea. Căci daca vorbește cineva cu un om îmbunătățit dobândește mare folos de la el, oare cel ce s-a învrednicit a vorbi cu Dumnezeu câte bunătăți nu va dobândi?

Fiindcă rugăciunea este vorbire cu Dumnezeu. Și ca să te încredințezi de aceasta asculta pe Proorocul ce zice: „îndulcească-se Lui vorba mea” (Ps. 103, 35). Adică vorba mea să se arate dulce înaintea lui Dumnezeu.

Si oare Dumnezeu nu poate să dea mai înainte de cerere? Poate, dar așteaptă pricină de la noi pentru a ne învrednici de dreptate prin purtarea Sa de grijă. Deci ori de vom dobândi cele cerute ori de nu, să petrecem în rugăciune si să mulțumim nu numai când dobândim, ci și când nu. Că a nu dobândi ceea ce cerem, când nu voiește Dumnezeu, nu este mai prejos decât a dobândi, fiindcă noi nu știm așa de bine cele ce ne folosesc precum știe El. De aceea ori de dobândim, ori de nu suntem datori să mulțumim.

Și ce te miri când îți spun că noi nu știm cele ce ne sunt de folos? Pavel cel atât de mare, care s-a învrednicit de darurile cele negrăite, nici el nu știa, căci cerea cele care nu-i foloseau. Pentru că văzându-se înconjurat de nevoie și de ispitele cele dese, s-a rugat să se izbăvească de ele, și nu o dată sau de două ori, ci de multe ori, căci zice: „De trei ori am rugat pe Domnul” (Cor. 12, 8), iar cuvintele „de trei ori” înseamnă de multe ori, dar n-a dobândit cererea.

Și să vedem dar ce a pățimit. Oare s-a scârbit? Oare s-a făcut mai trândav? Nicidecum. Dar ce zice? Zice răspunsul pe care l-a primit: „îți este de ajuns harul Meu, căci puterea Mea se desăvârșește în slăbiciune”. Si nu numai că nu l-a izbăvit de cele întristăcioase care-l asupreau, ci l-a lăsat să petreacă în ele. Așa este, dar de unde se arată că nu s-a scârbit? De acolo că Pavel învățându-se cele ce plac Stăpânului, a zis: „Deci foarte bucuros mă voi lăuda mai ales întru slăbiciunile mele”. Și nu numai că nu mai cer să mă izbăvesc de ele, ci mai ales cu multă bucurie mă voi lăuda cu ele. Ai văzut suflet mulțumitor? Ai văzut dragoste către Dumnezeu?

Ascultă-l pe el ce zice și în altă parte. „(Noi) nu știm să ne rugăm cum trebuie” (Rm. 8, 26).

Oameni fiind nu este cu putință să le știm pe toate cu de-amănuntul, ci trebuie să le lăsăm la purtarea de grijă a Ziditorului nostru. Și pe cele pe care le va voi El, să le primim cu bucurie multă, necăutând la cele ce se întâmplă, ci la faptul că ele sunt dorite de Stăpânul, Care știe cum trebuie să iconomisească mântuirea noastră, ca Cel ce știe mult mai bine decât noi cele ce ne sunt de folos.

Deci nouă ni se cere un singur lucru, să petrecem totdeauna în rugăciuni, neturburându-ne pentru întârzierea răspunsului, și să arătăm multă îndelungată răbdare. Căci nu ne împlinește cererile degrab nu lepădându-le pe ele, ci vânează stăruința noastră, vrând să ne tragă la El totdeauna.

Pentru că și un părinte iubitor de fii, deși rugat de multe ori de fiul său nu se pleacă la rugămintea lui, nu pentru că nu vrea să-i dea, ci voiește să-i vadă stăruința lui.

Știind toate acestea, niciodată să nu ne deznădăjduim, nici să ne lepădăm a ne apropia de El prin rugăciuni. Căci dacă pe judecătorul cel aspru, care nici de Dumnezeu nu se teme, stăruirea femeii l-a silit și l-a înduplecat s-o apere și s-o ajute, cu mult mai mult noi, de vom voi să urmăm acelei femei, vom îndupleca spre apărarea și ajutorul nostru pe Stăpânul nostru cel blând, iubitor de oameni și milostiv, Care aleargă spre mântuirea noastră.

Deci să ne deprindem totdeauna cu rugăciuni, ziua și noaptea, dar mai ales noaptea, când nu ne supără nimeni, când gândul ne este în multă alinare, când este liniște multă și în casă nu este tulburare, nefiind nimeni să facă zgomot care să te abată de la rugăciune, când mintea fiind adunată poate să le aducă și să le pună pe toate cu de-amănuntul înaintea Doctorului sufletelor.

Și dacă fericitul David, care era împărat și prooroc, fiind supărat de atâtea necazuri, dar deși îmbrăcat cu coroana și cu porfira zicea: „în miezul nopții m-am sculat ca să Te laud pe Tine, pentru judecățile dreptății Tale” (Ps. 118, 62), ce vom zice noi cei ce trăim o viață obișnuită, fără pricini de tulburare și nu facem nici cele ce făcea el? Și fiindcă ziua multe îl răspândeau, pricinile, tulburarea și nu avea vreme cuviincioasă spre rugăciune, vremea odihnei, pe care alții o petrec toată în somn culcați pe așternuturi moi și întorcându-se pe o parte și pe alta, împăratul, asupra căruia zăcea atâta grijă, o făcea vreme de rugăciune, vorbind deosebi cu Dumnezeu și săvârșea cele ce voia prin rugăciunile cele curate și întinse către El. Căci prin ele purta războaie ridicând semne de biruință, fiindcă avea ajutorul cel de sus care îl ajuta nu numai la războaiele cele cu oamenii, ci și la cele cu taberile diavolilor.

Și noi să urmăm acestuia; oamenii de rând împăratului; cei ce petrec viață netulburată și liniștită celui ce cu coroană și porfira fiind a covârșit viața monahilor. Ascultă-l pe el ce zice în altă parte: „Făcutu-mi-s-au lacrimile mele pâine ziua și noaptea” (Ps. 41, 4).

Ai văzut suflet care era în umilință totdeauna? Căci zice: hrana mea, pâinea mea și toată mâncarea mea nu era alta, fără numai lacrimile mele și ziua și noaptea. Și în altă parte zice: „Ostenit-am întru suspinul meu, spăla-voi în toate nopțile patul meu” (Ps. 6, 6).

Ce vom zice sau ce vom răspunde, noi, care nu voim să ne umilim nici cât împăratul care se răspândea și avea atâtea griji? Și, spune-mi, ce putea fi mai frumos decât ochii aceia care erau împodobiți de mulțimea lacrimilor ca de niște mărgăritare? Ai văzut pe împăratul care s-a predat pe sine ziua și noaptea lacrimilor și rugăciunilor?

Uită-te și la învățătorul lumii, care fiind închis împreună cu Sila în temniță și cu picioarele băgate în butuc, se ruga toată noaptea nefiind oprit nici de chinuire, nici de legături, ci dimpotrivă arăta mai multă și mai fierbinte dragoste către Stăpânul. Căci zice: „Iar la miezul nopții, Pavel și Sila, rugându-se, laudau pe Dumnezeu” (F. Ap. 16, 25).

David împărat fiind își petrecea toată viața în rugăciuni și în lacrimi. Apostul, cel ce a fost răpit până la al treilea cer a fost învrednicit de taine negrăite, în miezul nopții, fiind în legături, aducea rugăciuni și laude Stăpânului. Și împăratul se scula la miezul nopții și se mărturisea și apostolii

în miezul nopții își făcea cu dinadinsul rugăciunile și laudele. Acestora să urmăm și cu rugăciunile cele dese să ne îngrădăm viața noastră și nimic, să nu ne fie spre împiedicare vrednică. Căci nimic cu adevărat nu este care să ne poată împiedica, de ne vom trezvi.

Oare avem trebuință de loc, sau de vreme? Tot locul și toată vremea ne este potrivită pentru acest fel de rugăciune. Și ascultă iarăși pe învățătorul lumii ce zice: „în tot locul ridicând mâini curate, fără de mânie și fără de îndoire”. De ai mintea curată de patimile cele necuvioase, chiar de ești în târg, în casă, pe drum, sau la judecată, pe mare, sau la case de oaspeți, în prăvălie, sau ori unde vei fii, vei putea dobândi cererea, chemând pe Dumnezeu.

Și știind aceasta, vă rog, ca împreună cu postul să dăm atenția cea cuvenită rugăciunii, câștigând ajutorul cel din ea. Ca învrednicindu-ne de darul lui Dumnezeu, să petrecem viața aceasta după plăcerea Lui, iar în ceea ce va să fie, să ne învrednicim de iubirea de oameni a Sa, cu darul și cu îndurările Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh se cuvine slava, stăpânirea și cinstea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Despre pocăință

OMILIE

Despre pocăință și
despre cei ce pleacă de la Sfânta Liturghie...

După cum semănătorii n-au nici un folos dacă aruncă semințele pe cale, tot așa și noi n-avem vreun folos de pe urma numelui de creștin, dacă faptele noastre nu sunt pe măsura numelui.

Iar dacă vreți, am să vă aduc martor de credință pe Iacov, fratele Domnului, care zice: „Credința fără fapte este moartă” (IIacov II, 17). Este deci nevoie de fapte; fără de ele nici numele de creștin nu ne poate fi de folos. Să nu te minunezi! Spune-mi, te rog, este de vreun folos soldatul care stă în armată, dar nu-i vrednic de armată și nu luptă pentru împăratul, care îl hrănește? Ar fi poate mai bine să nu stea în armată decât să bațjocorească cinstea împăratului.

Așa și cu creștinii. Nu merită oare să fie pedepsiți când nu luptă pentru împăratul lor? Dar pentru ce spun: când nu luptă pentru împăratul lor? Dare-ar Dumnezeu să lupte pentru sufletele lor!

- Dar cum pot, mi se poate spune, să fiu în lume, înconjurat de treburi, să slujesc împăratului și să mă mântui.

- Ce spui, omule? Vrei să-ti spun pe scurt că nu locul te mântuie, ci purtarea și voința? Adam era în rai, ca într-un port, și s-a înecat (Facere III, 1-24); Lot era în Sodoma, ca pe mare, și s-a mântuit (Facere XIX, 16); Iov stătea pe gunoi și s-a îndreptățit (Iov II, 8), iar Saul era în mijlocul bogățiilor și și-a pierdut împărăția - și pe cea de aicea și pe cea de dincolo.

Nu te poți apăra spunând: „Nu pot să fiu și în lume, înconjurat de treburi și să mă și mântui”.

Știi de unde ne vine acest gând? De acolo că nu ne rugăm des și nici nu venim des la biserică.

Oare nu vedeți pe cei care vor să primească dregătorii de la împăratul pământesc, cum stăruiesc și cum pun pe alții să intervină, ca să dobândească ce doresc? Aceste cuvinte le spun celor ce pleacă de la dumnezeieștile slujbe și celor care se pun la sfat și pălăvrăgesc în timpul înfricoșatei și sfinte liturghii. Ce faci, omule? N-ai făgăduit zicând: „Avem către Domnul”, când preotul a spus: „Sus să avem mintea și inimile”? Nu ti-i teamă, nu te rușinezi să fii găsit mincinos în acel ceas înfricoșător?

Vai ce minune! Masa cea de taină este pregătită, Mielul lui Dumnezeu este junghiat pentru tine, preotul se nevoieste pentru tine, foc duhovnicesc izvorăște din preacurata masă, heruvimii stau împrejur, serafimii, care cu șase aripi își acopăr fețele, zboară pe deasupra, toate puterile cele netrupesti împreună cu preotul se roagă pentru tine, focul cel duhovnicesc se pogoară, sânge curge din precurata coastă în potir spre curățirea ta, și tu nu te înfricoșezi, că ești găsit mincinos în acest înfricoșător ceas? Ai o sută șazeci și opt de ore pe săptămână; și din acestea Dumnezeu și-a oprit pentru El numai o singură oră; și cheltuiești și această oră în treburi lumești, în glume, în discuții. Cu ce îndrăznire, deci, te mai apropii de sfintele taine? Ai îndrăzni oare să pui mâna pe pulpana hainei împăratului pământesc, dacă ți-ar fi mâna plină de murdărie? Nicidecum!

Să nu socotești că este pâine, nici că este vin ceea ce vezi! Că nu se dau afară ca celelalte mâncări. Ferească Dumnezeu! Să nu gândești așa!

Ci, după cum ceara unindu-se cu focul nu pierde nimic și nimic nu prisosește, tot așa socotește și aici! Sfintele taine intră în ființa trupului. De aceea când ne apropiem să ne împărtășim, să nu socotim că ne împărtășim cu dumnezeiescul Trup ca din mâna unui om, ci să socotim că ne împărtășim cu dumnezeiescul Trup ca din cleștele de foc al serafimilor, pe care l-a văzut Isaia (Isaia VI, 6-7); iar cu dumnezeiescul sânge așa să ne împărtășim ca și cum am atinge cu buzele dumnezeiasca și preacurata coastă a lui Hristos.

Așadar, fraților, să nu plecăm din biserică în timpul Sfintei Liturghii; și iarăși, nici când suntem în biserică, să stăm de vorbă. Să stăm cu frică și cu cutremur, cu ochii plecați în jos, dar cu sufletul ridicat în sus. Să suspinăm, fără să ni se audă glasul, dar cu inima să ne bucurăm. Oare nu vedeți cât de nemișcați stau cei ce sunt lângă împăratul acesta pământesc, trecător și muritor? Nu scot o vorbă, nu se clintesc, nu aruncă ochii ici și colo, ci stau înfricoșați, triști și plini de cutremur. Ia pildă de la ei, omule, și te rog să te înfățișezi înaintea lui Dumnezeu așa cum te-ai duce înaintea împăratului celui pământesc. Dar trebuie să te înfățișezi cu mult mai multă frică înaintea împăratului celui ceresc. Acestea vi le-am spus adeseori și nu voi înceta a vi le spune, până ce nu voi vedea că v-ați îndreptat.

Când intrăm în biserică, să intrăm cum se cuvine lui Dumnezeu. Să nu avem în suflet dor de răzbunare, ca nu cumva rugându-ne când spunem: „Iartă-ne nouă, precum și noi iertăm greșităilor noștri” (Matei VI, 12), să ne rugăm împotriva noastră, înfricoșătoare sunt cuvintele acestea! Cel ce le rostește, aproape că strigă așa lui Dumnezeu: „Am iertat, Stăpâne, iartă-mă! Am dezlegat, dezleagă-mă! Le-am lăsat, lasă-mi-le! Dacă le-am ținut, ține-mi-le! Dacă n-am iertat vecinului păcatele lui, nu mi le ierta nici Tu pe ale mele. Cu măsura cu care am măsurat, măsoară-mi și Tu mie!”.

Știindu-le, dar, pe toate acestea, gândindu-ne la ziua cea înfricoșătoare a judecății, la focul iadului și la muncile cele înfricoșătoare de acolo, să ne întoarcem de pe calea noastră cea rătăcită. Va veni vremea când teatrul lumii acesteia se va risipi.

Atunci nu mai putem lupta; după trecerea acestei vieți, nu mai putem neguțători; după ce s-a închis stadionul, nu mai putem fi încununați.

Timpul de acum e timp de pocăință; acela, de judecată!
Timpul de acum e timpul luptelor; acela al cununilor!
Timpul de acum e timp de osteneală; acela de odihnă!
Timpul de acum e timp de muncă, acela de răsplată!

Deșteptați-vă, vă rog, deșteptați-vă și să ascultăm cu râvnă cele spuse! Am trăit cu trupul, să trăim și cu duhul! Am trăit în plăceri, să trăim și în fapte de virtute! Am trăit în trândăvie, să trăim și în pocăință! „Pentru ce te trufești, tină și cenușă?” (Sirah X, 9)

Pentru ce te mândrești, omule? Pentru ce te fălești? Ce nădăjduiești de la slava lumii și de la bogăție? Să ne ducem la morminte, vă rog, și să vedem tainele de acolo. Să vedem pe om descompus, oasele roase, trupurile putrezite.

Dacă ești înțelept, privește! Dacă ești priceput, spune-mi: Cine e împăratul, cine e ostașul? Cine e stăpânul, cine robul? Cine e înțeleptul, cine e neînțeleptul? Unde-i frumusețea tinereții? Unde-i fața cea frumoasă? Unde-s ochii cei strălucitori? Unde-i nasul cel bine întocmit? Unde-s buzele cele arzătoare? Unde-i frumusețea obrazilor? Unde-i fruntea cea luminoasă? Nu-s toate praf? Nu-s toate cenușă? Nu-s toate pulbere? Nu-s toate putreziciune?

Gândindu-ne la acestea, fraților, și aducându-ne aminte de ziua noastră cea din urmă, să ne întoarcem, cât mai avem timp, de pe calea noastră cea rătăcită. Am fost cumpărați cu sânge scump (I Petru I, 18-19). Pentru aceasta Dumnezeu pe pământ s-a arătat (Baruh III, 38).

Pentru tine, omule, Dumnezeu pe pământ s-a arătat și nu avea unde să-si plece capul (Luca IX, 58).

Vai, ce minune!
Judecătorul vine să fie judecat pentru cei vinovați!
Viața gustă moarte!
Creatorul este pălmuit de creatură!

Cel ce nu poate fi privit de serafimi, este scuipat de rob, gustă oțet și fiere, este împuns cu sulița, este pus în mormânt!

Și tu, spune-mi, te trândăvești, dormi, dai din umeri cu dispreț, omule? Nu știi că chiar dacă ți-ai vărsa sângele tău pentru El, nici așa n-ai făcut ce erai dator să faci! Că altul e sângele Stăpânului și altul sângele robului! Pocăiește-te și întoarce-te înainte de ieșirea sufletului, ca nu cumva să vină moartea și tot leacul pocăinței să fie fără de folos. Că aici pe pământ are putere pocăința; și numai aici; în iad n-are nici o putere. Să căutăm pe Domnul, cât avem timp. Să facem binele, ca

să scăpăm si de iadul cel fără de sfârșit ce va să fie și să ne învrednicim si de împărăția cerurilor, cu harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava si puterea în vecii vecilor, Amin.